

Postzegelboekjes van de Republiek Suriname

3de editie

Het filatelistische Walhalla voor de plaatfoutverzamelaar

Vermijd tijdverlies,
koop postzegelboekjes.

Zorg voor de juiste frankering;
haal uw tarievenlijst bij de posteries.

Bereikt uw brief
de geadresseerde?
Adresseer juist
en volledig!

Den Haag, Mei 2021

Gijsbrecht K. van Dommelen

Motto

Laten wij het leven en dus ook onze hobby vooral niet te serieus nemen.

Dit boekje is uitsluitend digitaal beschikbaar. Het mag gepubliceerd worden op de websites van de Verenigde Haagse Filatelisten, De Plaatfout en de Postaumaat. Wie het wil verspreiden naar andere verzamelaars is welkom, mits altijd voorzien van de naam van de auteur.

Den Haag, Januari - April 2019, 2de editie januari 2021, 3de editie mei 2021

© Gijsbrecht K. van Dommelen

Postzegelboekjes van de Republiek Suriname

Inhoudsopgave

H1 Inleiding	Pag 3
➤ De postzegelboekjes van onafhankelijk Suriname – Achtergrond	3
➤ Voorgeschiedenis	4
➤ Deze publicatie is niet compleet	8
➤ Dankwoord	8
H2 Definities	Pag 12
➤ Nummering	12
➤ Andreaskruis en spiegelbeeld	12
➤ Telblokjes en snij- en registerstreepjes	13
➤ Overzicht van opbouw nummering	15
➤ Plaatfouten, druktoevalligheden, versnijdingen en kaftvariëteiten	16
➤ Typen, kenmerken en kleurvariaties	19
➤ Plaatsbepaling en zegelnummer	20
➤ Rakellijnen	21
➤ Wat is een druktoevalligheid?	22
➤ Wat is een kaftvariant? Er zijn ook kaftplaatfouten	22
➤ Wat is een versnijding?	23
➤ Perforatiefouten en niet ingeplakte boekjes	24
➤ Druktechniek	24
➤ Drukrichting	26
➤ Rode plakband	26
➤ Eerste dag Enveloppen	27
➤ Overige afstempelingen	28
➤ Overige achtergrondinformatie – Ontwerpen en een anekdote	30
➤ Individuele zegels	32
➤ En dan nog: ongetande exemplaren	32
H3.1 Plaatfouten & andere afwijkingen Boekje Pb1	Pag 34
H3.2 Plaatfouten & andere afwijkingen Boekje Pb2	Pag 47
H3.3 Plaatfouten & andere afwijkingen Boekje Pb3	Pag 68
H3.4 Plaatfouten & andere afwijkingen Boekje Pb4	Pag 83
H3.5 Plaatfouten & andere afwijkingen Boekje Pb5	Pag 102
H3.6 Plaatfouten & andere afwijkingen Boekje Pb6	Pag 123
H3.7 Plaatfouten & andere afwijkingen Boekje Pb7	Pag 143
H3.8 Plaatfouten & andere afwijkingen Boekje Pb 8, 9 en 10	Pag 151
H4 Ten slotte	Pag 152

Surinaamse postzegelboekjes

Oorsprong

In het voorjaar van 2012 publiceerden Henk Teunis en Teus Kamper een boekje dat is gewijd aan de postzegelboekjes van Suriname. In het boekje passeren de eerste 10 postzegelboekjes van de Republiek Suriname de revue. Teunis en Kamper beschrijven de boekjes en komen met diverse interessante variëteiten en plaatfouten.

H1 Inleiding

[Studiegroep Zuid-West Pacific - ZWP](#)

Teunis en Kamper waren beiden lid van de Studiegroep ZuidWest Pacific en hebben het boekje onder auspiciën van de ZWP destijds uitgegeven. Deze filatelistische studiegroep opereert vanuit Ede en houdt zich in eerste aanleg bezig met de bestudering van stempels, die zijn gebruikt in de (voormalige) Nederlandse gebieden in Indië en in Zuid- en Midden Amerika. Maar de groep publiceert ook met regelmaat studies over perfins, vervalsingen en, zoals in onderhavig geval, plaatfouten en variëteiten op postzegels en aanverwante zaken uit dezelfde gebieden.

[Postex 2015](#)

Als verzamelaar van plaatfouten ben ik altijd geïnteresseerd in de documentatie van anderen waar het variëteiten en plaatfouten aangaat. Toen ik het boekje op de tafelstand van de ZWP tijdens de Postex 2015 zag liggen heb ik het boekje dan ook direct aangeschaft. Ik ben zelf ook in het bezit van menig postzegelboekje van Suriname en had daarop al verschillende afwijkingen geconstateerd. Aanvankelijk heb ik mijn materiaal gebruikt om een boekbespreking te schrijven van het werkje van Teunis en Kamper. De boekbespreking beleefde vervolgens een tweede editie in 2017. Maar de uitwisseling van mijn bevindingen met andere verzamelaars en met de heer Teunis leidde al snel tot de wens om beide werkjes te integreren tot één nieuw completer stuk en dat ligt nu voor u.

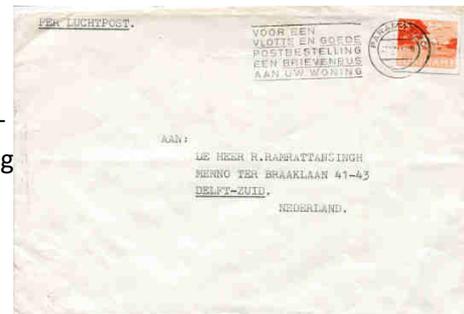
De postzegelboekjes van onafhankelijk Suriname - Achtergrondinformatie

Deze boekjes, vooral de eerste 7, zijn voor een verzamelaar van plaatfouten en druktoevalligheden een dankbaar verzamelgebied. In de tijd dat Suriname nog onder Nederlands bestuur viel werden geen boekjes uitgegeven, daar was kennelijk geen behoefte aan. Maar direct na de onafhankelijkheid is de Surinaamse PTT overgegaan tot het uitbrengen van een serie boekjes, waarbij gebruik gemaakt werd van de ontwerpen van de laatste luchtpostserie, die nog voor de onafhankelijkheid werd uitgegeven. Deze boekjes zijn vervolgens massaal in Nederland aan Nederlandse verzamelaars verkocht. Bij de handel liggen heden ten dage nog grote voorraden dus het opbouwen van een verzameling van deze boekjes is ook met een beperkte beurs goed te doen. In Suriname zelf zijn de boekjes wel geldig geweest en voor frankering verkocht. Maar echt gelopen enveloppen en in de normale postgang afgestempelde postzegels uit deze boekjes komt men niet algemeen tegen. Nog sterker, in Suriname zijn nooit automaten geïnstalleerd, waaruit deze boekjes konden worden getrokken. Dus als er al echt gelopen

zegels uit deze boekjes voorkomen (de meeste gestempelde exemplaren komen van eerstedagenveloppen en uit boekjes die om filatelistische redenen welwillend zijn afgestempeld), dan is het waarschijnlijk dat zij afkomstig zijn van boekjes die aan het loket van het hoofdstkantoor van Paramaribo zijn verkocht. Collega verzamelaar Ruud Verberne heeft mij aan twee van de hieronder getoonde echt gelopen enveloppen geholpen, ze kunnen dus wel degelijk gevonden worden, maar ik vermoed dat echt gelopen enveloppen zeldzaam zijn.

Hiernaast is een drietal brieven en kaarten te zien. De eerste is een brief per luchtpost verzonden uit Paramaribo naar Delft-Zuid. De brief is in 1977 afgestempeld met een machine-stempel met de tekst "Voor een vlotte en goede postbestelling een brievenbus aan uw woning". De brief is gefrankeerd met de zesde zegel uit Pb1, 35 cent oranje onder en rechts ongetand.

De 2de brief is een briefkaart, die ik op de Filateliebeurs in Hilversum heb gevonden in 2020, en die op 9 januari 1980 is afgestempeld in Paramaribo met bestemming Driebergen. Hier is een zegel uit Pb4 gebruikt (5 ct geelbruin, onderkant ongetand) als bijfranking om tot het toen geldende luchtposttarief van 45 cent te komen.

Van het feit dat er inflatie in Suriname is geweest getuigt de derde brief. Dat is een vanuit Paramaribo aangetekend verzonden brief, afgestempeld op 8 mei 1986 (?) en verzonden aan de Crediet en Effectenbank in Utrecht, voorzien van de laatste twee zegels uit boekje Pb3, welke aan de rechter zijde en de boven resp. onderzijde ongetand zijn. De zegels zijn hier als bijfranking gebruikt om tot het tarief van SGL 1,90 te komen.

Voorgeschiedenis

In het Noord Hollands Archief in Haarlem ligt de correspondentie bewaard tussen drie instellingen, die direct betrokken zijn geweest bij de productie van deze boekjes. Het gaat om de Surinaamse Postadministratie te Paramaribo, Suriname, als opdrachtgever, Joh. Enschedé & Zonen BV te Haarlem als drukker en de filatelistische agent van de Surinaamse Posterijen in Nederland, die onder de vlag van een door hem opgerichte onderneming, als agent in Nederland de verkoop in Nederland voor filatelistische doeleinden verzorgde.

Ik heb in mijn onderzoek nu bijna veertien jaar correspondentie onder ogen gekregen, uit 1976 t/m 1989. Er moet al in 1975, direct na de onafhankelijkheid van Suriname, voor het eerst over het uitgeven van boekjes zijn gesproken, maar op 28 januari 1976 verzoekt de Postadministratie van Suriname om een offerte voor het drukken van 2 typen postzegelboekjes in een oplage van 300.000 per soort en voor

elke soort vier tekstvarianten (75.000 van elk), te weten een variant zonder tekst en drie varianten met drie verschillende teksten.

Er is dan al sprake geweest van onderling overleg waarbij als ontwerpbasis de luchtpostserie van Suriname uit 1965 als uitgangspunt is gekozen. Joh. Enschede moet het ontwerp aanpassen aan het voor postzegelboekjes gebruikelijke formaat.

In eerste instantie is sprake van een boekje A, waarin 4 zegels van 35 ct en 2 zegels van 30 ct bij elkaar worden gezet en een boekje B, waarin 4 zegels van 25 ct, 4 zegels van 20 ct en 2 zegels van 10 ct worden samen gebracht, allebei met een tekstlabel. In beide gevallen wordt dus gedacht aan Sf 2,- als loketprijs. Vanaf het begin is het niet de bedoeling, dat er automaten worden gebruikt voor de levering van de boekjes aan het publiek.

Door de auteur aangemaakte foto's van de eerste 2 bestelde proefexemplaren

Er wordt bovendien ook direct vanuit gegaan, dat een deel van de oplage voor verkoop aan de balie in Paramaribo bestemd is, maar ook dat een (naar later blijkt) veel groter deel bestemd is voor directe verkoop in Nederland aan verzamelaars. De boekjes moeten in pakketjes van 50 worden geleverd, precies zoals dat ook in Nederland zelf jaren lang gebruikelijk is geweest (zie ook verderop in hoofdstuk II).

Uiteindelijk wordt een andere samenstelling van de boekjes ontworpen en besteld, bestaande uit 4 zegels van 35 ct en 1 zegel van 10 ct (Pb 1, of zoals dat in de correspondentie genoemd is soort B) en uit 2 zegels van 20 ct, 2 zegels van 25 ct en 2 zegels van 30 ct (Pb 2, of soort A). De uiteindelijke loketprijs is daarmee Sf 1,50 geworden.

Verder wordt de offerte gebaseerd op "1 kleur diepdruk" met maximaal 4 verschillende kleuren (elke zegel in 1 kleur en dus maximaal 4 verschillende zegels per boekje).

Op 29 oktober 1976 stuurt de drukker aan de agent 6 maal 2 postzegelboekjes gesneden uit proefvellen en in een blanco omslag geplakt. In de offerte wordt uitgegaan van een gewenste oplage van tweemaal 210.000 stuks (minder dan waaraan oorspronkelijk gedacht werd), waarbij het blanco label is geschrapt en er dus drie typen per soort worden onderscheiden, elk voorzien van een eigen tekst. Opvallend is dat nu ook per tekst de oplage verschilt:

Boekje A (Pb 2)	Oplage opdracht	Vermoedelijke levering (schatting)
1. Tekst: "Vermijd tijdsverlies, koop postzegelboekjes."	115.000	49.315
2. Tekst: "Zorg voor juiste frankering, haal Uw tarievenlijst bij de posterijen."	60.000	25.730
3. Tekst: "Opgave van adreswijziging, versnelt de postbezorging."	35.000	15.010

Boekje B (Pb 1)

1. Tekst: "Vermijd tijdsverlies, koop postzegelboekjes."	110.000	47.170
2. Tekst: "Zorg voor juiste frankering, haal Uw tarievenlijst bij de posterijen."	70.000	30.015
3. Tekst: "Opgave van adreswijziging, versnelt de postbezorging."	30.000	12.965

Elke tekst wordt in een andere kleur gedrukt, maar wel in een kleur van een van de gebruikte postzegels. Dit laatste is bij boekje 1 niet gebeurd, daar is een andere, meer blauwgroene kleur gebruikt voor de 3de tekst dan bij de groene zegel zelf uit dit boekje.

Vlak daarna, op 24 december 1976, bevestigt de drukker, dat er van elk van deze twee boekjes 45.000 rechtstreeks aan de agent in Nederland zijn geleverd. Ergens begin 1977 wordt ook een afspraak gemaakt over wat er moet gebeuren met de ongeperforeerde modelvellen, die bij wijze van proef worden gedrukt. Modelvellen zijn vellen die aan het begin van het drukproces worden aangemaakt en waarop de ontwerper en de drukker nog een laatste controle uitvoeren. Deze vellen worden daarna meestal afgetekend door de controlerende functionaris. Voor Nederlandse postzegels zijn de modelvellen daarna consequent naar het oude postmuseum gegaan (die liggen nu in het Nationaal Archief in Den Haag), maar met de agent werd afgesproken, dat alle modelvellen niet naar Suriname, maar naar de agent zelf zouden worden gestuurd, net als de ongeperforeerde vellen. Uiteindelijk wordt er op 25 mei 1977 door de drukker aan de Surinaamse Posterijen een brief verzonden waarin staat dat van beide boekjes in totaal 90.050 stuks zijn geleverd, waarvan 55.050 van elke soort naar de agent zijn gegaan en 35.000 naar Suriname zijn verscheept (deels per luchtpost en deels per zeepost). Er wordt daarin niet gezegd hoeveel er per tekstvariant zijn geleverd en aan wie.

Er is daarmee een gat van 119.050 boekjes, waarvan onduidelijk is of die zelfs maar gedrukt zijn. Feit is wel, dat destijds eventuele drukoverschotten naar de Directie Zegelwaarden in Haarlem werden gestuurd. Dat is ook voor alle Surinaamse postzegels gebeurd, die na de onafhankelijkheid zijn gedrukt tot ver in de jaren tachtig van de vorige eeuw. In de correspondentie, die ik heb ingezien, wordt herhaaldelijk gesproken over het vernietigen van overschotten. Maar ik heb geen documentatie gevonden waaruit blijkt, dat er inderdaad van boekjes 1 en 2 elk 210.000 exemplaren zijn gedrukt en dat het restant van elk 119.050 exemplaren naar de Directie Zegelwaarden is gestuurd en daar na verloop van tijd vervolgens is vernietigd. Wel blijkt uit de correspondentie in het Noord Hollands Archief, dat het niet waarschijnlijk is, dat er meer dan 90.050 boekjes feitelijk naar de afnemers zijn verzonden. De feitelijk in de handel gebrachte oplage moet dus op 90.050 per boekje gesteld worden, in de verhoudingen, die al in de drukopdracht zijn genoemd. Wat mij betreft is dat dan ook de feitelijke oplage van deze boekjes.

Pb3 en Pb4

Op 16 oktober 1977 plaatst de agent (waarschijnlijk na overleg met de directie van de Surinaamse Posterijen) vervolgens een nieuwe order bij de drukker, weer voor twee boekjes, weer met drie teksten, in een oplage van 100.000 elk, maar nu 60.000 stuks met tekst 1 en 20.000 stuks van elk van de teksten 2 en 3. Van deze boekjes moeten dan alleen van tekst 1 25.000 stuks naar Suriname, de rest blijft hier in

Nederland bij de agent voor verkoop aan (Nederlandse) verzamelaars (een beetje zoals dat tegenwoordig bij CollectClub in Nederland ook voor Nederlandse postzegels gebeurt). Geplande uitgiftedatum is 11 januari 1978. Al in juli 1977 in een gesprek bij Joh. Enschedé met de agent wordt afgesproken om de boekjes gespiegeld aan te maken, maar in de drukopdracht wordt geen onderscheid gemaakt waar het de oplage betreft. Ik ga er daarom vanuit, dat van elk van de boekjes resp. 30.000, 10.000 en 10.000 per gespiegelde variant zijn geleverd. In oktober 1977 wordt de oplageverdeling aangepast, de oplage van de boekjes met tekst 1 gaat van 60.000 omhoog naar 85.000. Daar wordt ook afgesproken dat er nog slechts 20.000 naar Suriname gaan en de rest in Nederland moet blijven. Zo ontstaan de volgende (geplande) oplagecijfers voor de tweede serie boekjes:

Boekje C (Pb 3)

4.	Tekst: "Vermijd tijdsverlies, koop postzegelboekjes."	85.000 stuks
5.	Tekst: "Zorg voor juiste frankering, haal Uw tarievenlijst bij de posterijen."	20.000 stuks
6.	Tekst: "Opgave van adreswijziging, versnelt de postbezorging."	20.000 stuks

Boekje D (Pb 4)

4.	Tekst: "Vermijd tijdsverlies, koop postzegelboekjes."	85.000 stuks
5.	Tekst: "Zorg voor juiste frankering, haal Uw tarievenlijst bij de posterijen."	20.000 stuks
6.	Tekst: "Opgave van adreswijziging, versnelt de postbezorging."	20.000 stuks

Afgaande op deze correspondentie moet verondersteld worden dat de boekjes met tekstvariant 1 ("Vermijd tijdsverlies, koop postzegelboekjes") veel minder zeldzaam zijn dan die met tekstvariant 2 en al helemaal (bij boekjes 1 en 2) dan die met tekstvariant 3. Dat komt ook overeen met mijn eigen bevindingen opgedaan bij het pakket, dat ik van Karel den Hertog kocht (750 stuks) waar inderdaad naar verhouding minstens twee keer zoveel boekjes van tekstvariant 1 in voorkwamen. Van Pb1 kwam tekstvariant 3 zelfs bijna niet voor in dit pakket.

Pb5 en Pb6

Op 1 december 1978 wordt de drukker de opgedragen om in totaal 460.000 boekjes te leveren van de volgende emissie, de nrs Pb5 en Pb6 in de volgende samenstelling:

Boekje 5 (Pb 5)

5a	Tekst: "Werk mede aan een veilige postbestemming; houd uw waakhond binnen!"	120.000 stuks
5b	Tekst: "Staan in lange rijen is tijdrovend! De oplossing: Postzegelboekjes!"	55.000 stuks
5c	Tekst: "Doe uw postzaken buiten de spitsuren; u wordt sneller geholpen!"	55.000 stuks

Boekje 6 (Pb 6)

- 6a Tekst: "Werk mede aan een veilige postbestemming; houd uw waakhond binnen!"
120.000 stuks
- 6b Tekst: "Staan in lange rijen is tijdrovend! De oplossing: Postzegelboekjes!"
55.000 stuks
- 6c Tekst: "Doe uw postzaken buiten de spitsuren; u wordt sneller geholpen!"
55.000 stuks

Kennelijk heeft er een discussie plaatsgevonden over een efficiëntere productie van eerstedagenveloppen, want hierna ontvangt de drukker het verzoek om een serie ongekaftte boekjes te willen leveren ten behoeve van de aanmaak van eerste dag enveloppen. Als het voor de drukker lastig is om deze zonder kaften te snijden, dan wil de opdrachtgever ook nog wel zelf het snijden regelen en mogen dus ook onversneden vellen worden aangeleverd. Er worden per saldo 27.000 ongekaftte boekjes (dus alleen de inhoud) van Pb5a en 27.000 ongekaftte boekjes van Pb6a besteld. Eventuele overschotten zouden vernietigd moeten worden, aldus de opdrachtgever.

Op 22 juni 1979 bevestigt de drukker vervolgens, dat deze 27.000 "binnenwerkjes" geleverd heeft en de rest (92.000 stuks) van een kaft voorzien zal worden geleverd. Het verschil van 1.000 boekjes valt te verklaren uit de gescheiden levering van 12 vellen van 22 boekjes per type getand en 12 vellen van 22 boekjes per type ongetand. Deze laatste zijn allemaal aan de agent geleverd. Ik heb geen inzage gehad in het archief van de agent en weet dus niet of deze ongetande en andere overschotten nadien nog naar Suriname zijn verzonden. Feit is dat de agent wel zo nu en dan materiaal naar Suriname heeft doorgestuurd (zie onder Pb7).

Ook hier geldt daarmee, dat er veel meer boekjes bestaan van tekstvariant a dan van de andere twee varianten, maar dat van de tekstvariant a ruim een kwart nooit van kaft is voorzien maar rechtstreeks voor FDC's is uitgeleverd. Of dat in gesneden of ongesneden exemplaren is gedaan is onduidelijk, maar afgaande op de opmerking over de "binnenwerkjes" vermoed ik dat de drukker deze ongekaftte exemplaren wel gesneden heeft aangeleverd. De conclusie is, dat er mogelijk 27.000 FDC's zijn aangemaakt van Pb5 en eveneens 27.000 van Pb6.

Pb 7

Van dit boekje heb ik geen opdrachtbrief in het archief van de drukker gevonden, maar daar heb ik wel enige andere informatie gevonden, die mij doet vermoeden dat er van dit boekje ongeveer 200.000 exemplaren zijn gedrukt. Ten eerste vond ik uitleveringsbewijzen van ruim 46.000 exemplaren van Pb7. 25.000 zijn rechtstreeks aan Suriname geleverd en 21.600 boekjes zijn aan de agent geleverd. Van dat aantal is daarna een groot deel doorgestuurd naar Suriname. De agent stelt in een van zijn brieven dat hij alleen de door hem behouden boekjes zal afrekenen en de rest ter betaling aan de Surinaamse Posterijen over laat.

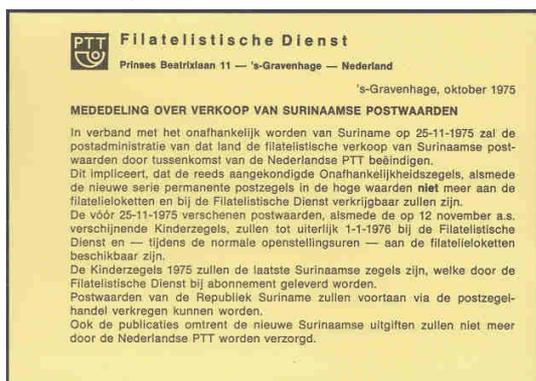
Maar daarnaast stuurt de Directie Zegelwaarden te Haarlem op 11 november 1987 een brief aan de drukker (die deze vervolgens doorstuurt naar de agent) waarin deze instelling meldt in haar depot 119.700 boekjes Pb7 in voorraad te hebben liggen. Zij vraagt vervolgens of deze boekjes samen met nog een hele reeks andere Surinaamse postzegels kunnen worden vernietigd. Hierop komt uiteindelijk in de zomer van 1988 een antwoord, waarbij alleen toestemming verleend wordt voor de vernietiging van de in voorraad gehouden toeslagzegels. Over de rest zal vanuit Suriname dan nog teruggekomen worden, maar daar heb ik verder niets meer over aangetroffen in het archief van de drukker. Vermoedelijk is dat het resterende aantal van 119.700 boekjes Pb7, met uitzondering van 2.000 exemplaren, die ten behoeve van een UPU-congres moesten worden bewaard, naar Suriname zijn verzonden voor loket

verkoop. Maar het is ook mogelijk dat deze restvoorraad is vernietigd. In dat geval zouden er maximaal ongeveer 80.000 exemplaren zijn gedistribueerd, maar mogelijk zelfs slechts 46.000.

Daarnaast is onduidelijk hoeveel boekjes er uiteindelijk in de voorraden in Suriname zijn achtergebleven en ongetwijfeld vervolgens daar zijn vernietigd (dat geldt overigens voor alle boekjes).

Dat deze drukoverschotten naar de Directie Zegelwaarden zijn gegaan is ook interessant, want in feite vreemd:

Mededeling van de Filatelistische Dienst PTT

(met dank aan R. Hillesum voor de foto)

In oktober 1975 kondigt de Filatelistische dienst van de PTT aan, dat zij de verkoop van Surinaamse Postwaarden stopt. De Dienst Zegelwaarden te Haarlem was destijds de organisatie, die voor de Filatelistische Dienst drukoverschotten in bewaring nam ten behoeve van de verkoop aan filatelisten en voor eventuele latere loketverkoop. Ik heb het archief van deze Dienst nog niet kunnen onderzoeken, maar ik neem aan dat ook niet verkochte overschotten van de postkantoren in eerste instantie naar deze Dienst werden gestuurd. Dat er na de onafhankelijkheid dus toch nog steeds drukoverschotten van Surinaamse postzegels naar deze

Dienst zijn gezonden door de drukker is daarmee raar en ik hoop met een onderzoek in het archief van deze Dienst (dat in het Nationaal Archief ligt) uit te vinden wat hier precies is gebeurd en waarom.

Tot zover mijn conclusies uit het veldonderzoek in Haarlem. Over de boekjes 8 t/m 10 heb ik nog geen gedetailleerde informatie gevonden, het onderzoek loopt nog.

Waardering

De waarde van deze boekjes is beperkt. Catalogusprijzen variëren van enkele €'s tot ruim een tientje voor de latere nummers (10 – 13), maar wat daarvan het realiteitsgehalte is, is zeer de vraag. Via handelsplatforms op het internet bent u voor een paar kwartjes al gauw eigenaar van een boekje. Teunis en Kamper hebben destijds geprobeerd om een waarde aan de door hen gedocumenteerde plaatfoutjes te koppelen en namen daarbij als vuistregel een factor anderhalf per stap. Dus de prijs voor een plaatfout is dan anderhalve keer de gewone waarde, heeft het boekje ook nog een telblok, dan is de waarde weer de helft van de oorspronkelijke waarde groter, zit er dan ook nog een registerlijntje op, dan gaat de prijs weer de helft van de oorspronkelijke prijs omhoog. Voor telblokken en registerlijntjes is daar nog wat voor te zeggen, maar gezien het grote aantal foutjes dat deze boekjes kenmerkt kan voor de plaatfouten bij deze methode van waardering een vraagteken gezet worden. Uiteindelijk is de waarde altijd gelijk aan de prijs, die men er het laatst voor betaald heeft en wenst te betalen en het is een feit dat er veel minder verzamelaars van Surinaamse postzegelboekjes zijn dan dat er boekjes beschikbaar zijn. Volgens die redenering geldt slechts de oud-papierprijs als waarde.

Theoretisch gezien zouden de boekjes b en c doorgaans duurder moeten zijn dan boekjes van het type a omdat de boekjes van type a in een veelvoud van de andere boekjes zijn gedrukt. Laten we dus uitgaan

van € 2 voor de goedkoopste variant inclusief plaatfout, dan zou de duurste variant 2 of 3 keer zo duur moeten zijn, dus € 4 tot € 6 per stuk.

Kortom, laat u niet gek maken en ga er vanuit dat de meeste van deze boekjes, als ze op fout en type geïdentificeerd zijn, € 2 a € 3 per stuk mogen kosten.

De registerlijntjes en kaftversnijdingen zijn ook zeldzamer, daar kunnen hogere prijzen nodig zijn om ze in bezit te krijgen. Maar, zoals verderop in dit boek zal blijken, van sommige boekjes zijn 22 varianten per tekstvariant te onderscheiden. Elk boekje met een registerlijntje is dan te herleiden tot één van die 22. En dan is een boekje met een registerlijntje niet duurder dan elk van de andere boekjes, mits uiteraard de verzamelaar alle 22 varianten wil verzamelen.

Het gaat hier om schattingen, deels gebaseerd op het gemak waarmee ik zelf aan materiaal ben gekomen. Maar omdat ik nog weinig zicht heb op de vraag hoe zeldzaam of juist niet zeldzaam deze boekjes zijn en omdat ik ook geen zicht heb op de vraag/aanbod verhoudingen in de markt heb ik verder geen waarde aan de boekjes en fouten gekoppeld in de voor u liggende publicatie.

Deze publicatie is niet compleet

Om tot dit werkstuk te komen heb ik zelf ruim meer dan duizend boekjes bekeken. Dat is nog steeds veel te weinig om te kunnen vaststellen of het overzicht compleet is. Aanvullingen en verbeteringen zijn dan ook van harte welkom, informatie over hoe u mij kunt bereiken treft u aan het einde van dit boekwerkje. Het idee achter dit boekje is om het via internet gratis ter beschikking te stellen en periodiek een nieuwe verbeterde editie te publiceren, mede gebaseerd op alle informatie, die van derden wordt ontvangen. Schroom dus niet om uw verzameling te bekijken en uw bevindingen te toetsen aan de inhoud van dit boekje en mij vervolgens in te lichten.

Dankwoord

Graag wil ik de heer Teunis en de ZWP op deze plaats bedanken voor hun toestemming om het materiaal uit het werkje uit 2012 te mogen gebruiken. Met Teus Kamper heb ik helaas en ondanks diverse pogingen daartoe nooit contact gekregen. Teus Kamper is in het voorjaar van 2019 overleden. Zonder het werk van de heren Teunis en Kamper zou mijn werk niet eens begonnen zijn vermoed ik. Aad Beglinger (handelaar in Den Haag onder de naam Edison), Karel den Hertog (ook handelaar) en Henk Teunis, wil ik bedanken voor de grote hoeveelheid boekjes, die ik via hen kon bemachtigen, en dan ook nog tegen een schappelijke prijs. Ad Kollen (VHF & Postaumaat), Jan Smith (De Plaatfout) en Ruud Verberne ben ik dank verschuldigd, voor hun inzet als scouts in de wereld van boekjes- en brievenverzamelaars. Zij zijn voortdurend op zoek geweest naar nieuw materiaal voor hun eigen en mijn collectie. Walter de Rooy wil ik danken voor de kritische noot en voor zijn toestemming om het materiaal te mogen gebruiken uit het begin jaren tachtig mede van zijn hand verschenen werkje dat eveneens over deze boekjes handelt. René Hillesum dank ik, die ondanks zijn drukbezette schema de eerste versie van dit boekje kritisch heeft nagelezen en van het nodige terechte commentaar heeft voorzien. Martin Cloose, een verzamelaar met veel materiaal op het gebied van de postzegelboekjes van Suriname, wil ik danken voor de inzage in zijn verzameling, het delen van allerlei materiaal en het

eveneens kritisch doornemen van een van de laatste conceptversies van dit boek, inclusief het leveren van allerhande nuttige suggesties.

Verder ben ik ook nog dank verschuldigd aan het Noord Hollands Archief te Haarlem, dat zo bereidwillig is geweest om uit de archieven de correspondentie tevoorschijn te toveren, die heeft plaatsgevonden tussen de drukker van de boekjes Joh. Enschede en de opdrachtgever. Speciaal mevrouw Erkelens (conservator in het Nationaal Archief te Den Haag) dank ik voor het feit dat zij mij met hen in contact gebracht heeft.

En ten slotte wil ik hier nog Hugo van Reijen van International Philatelic Agencies (Agent van de Surinaamse Posterijen) danken, voor zijn bijdrage aan mijn verhaal en zijn kritische blik op het stuk. Sommige details had ik nooit zonder zijn inbreng boven tafel kunnen krijgen.

Den Haag, Januari - April 2019, Mei 2021

© Gijsbrecht K. van Dommelen

H2 Definities

Voordat ik op een overzicht van alle aangetroffen foutjes, afwijkingen etc. in ga, moet eerst wat gezegd worden over zaken als nummering, kenmerken zoals telblokjes, registerlijntjes, plaatsaanduidingen etc.

Nummering

Teunis en Kamper zijn in hun werkje gestart met de nummering zoals die in de Zonnebloem catalogus van 1983 en 2004 is opgenomen. Dat is handig omdat daarmee aansluiting gevonden wordt met een algemeen bekende catalogus. Maar daarna zijn zij verder gegaan met de toevoeging van letters en cijfers, die per stuk op zichzelf een duidelijke logica bevatten, maar in het geheel tot een soms verwarrende nummering hebben geleid. Ik doe daarom een poging om tot een meer consistente nummering te komen, overigens in het besef dat het daarmee niet eenvoudiger zal worden. Waar mogelijk zal ik wel het nummer uit het werkje van Teunis en Kamper naast het eigen nummer plaatsen zodat aansluiting met dat eerste boekje over deze materie behouden wordt.

Om te beginnen worden de hoofdtypen van elk boekje met een nummer aangeduid, net als in de gevolgde Zonnebloem-catalogus. In Suriname was het bij de eerste series boekjes gebruikelijk om de boekjes te voorzien van een label met een reclametekst. De reclametekst werd gevarieerd, zowel qua tekst als qua kleur. Voor elk type wordt aan het nummer een letter toegevoegd, te beginnen met a, b en zo verder. Boekje 1 komt in drie labelvarianten voor die derhalve genummerd worden met de aanduiding 1a, 1b en 1c. Wij hanteren in dit hoofdstuk boekje 1a als voorbeeld om de systematiek van de nummering te duiden. Dat wil niet zeggen dat dit boekje bestaat in alle nummervarianten die voorbij komen. Verderop in dit boek zullen alleen alle varianten waarvan Teunis, Kamper en ikzelf exemplaren gezien hebben, voorbijkomen en benoemd worden.

Andreaskruis en spiegelbeeld

In een aantal boekjes is een zegel vervangen door een Andreaskruis. Dat hangt samen met het doel van de boekjes, namelijk om ze via een automaat te kunnen verkopen. Dat moet met afgeronde bedragen gaan terwijl de zegels zelf wel geschikt moeten zijn voor frankering volgens de op het moment van uitgifte gehanteerde tarieven. Dat hoeft niet altijd keurig deelbaar te zijn door een even aantal postzegels en dus wordt soms een kruis gebruikt. In Nederland en andere landen komt deze praktijk ook veel voor. Bij de Surinaamse boekjes (dit geldt voor boekjes 3, 4, 5 en 6) zijn ook nog eens de rijen gespiegeld. De boekjes komen dan voor met twee rijen zegels (met soms op een rij een kruis) die gewisseld worden.

Links ziet u Pb3aprb1 *

en rechts Pb3aq

* Pb3aprb1 vertoont in de linkerbovenhoek van het label ook nog een groen registerlijntje, zie hierna.

In het voorbeeld op de voorgaande pagina zijn de oranje zegels eerst in de onderste rij te zien en in het tweede geval in de bovenste rij. Uit het archief van de drukker blijkt dat deze wisseling bewsut gekozen is om zo meer materiaal voor verzamelaars beschikbaar te krijgen.

Om deze typen te onderscheiden worden de letters p en q achter het labeltype geplaatst. De logica achter de keuze van de letters p en q ontgaat mij een beetje, maar ik confirmeer mijzelf hier wel aan om de simpele reden dat dit ook in de meeste catalogi zo gedaan wordt. 3a wordt dan dus 3ap en 3aq.

Telblokjes en snij- en registerstreepjes

Om het tellen van aantallen boekjes te vergemakkelijken werd een telblokje aangebracht op elk tiende boekje. Althans, in Nederland was het lange tijd gebruikelijk om op de kaft van elk 10de boekje een telblokje aan te brengen. Ook in Suriname is dit het geval gebleken. Om de boekjes met een telblokje te duiden wordt aan de nummering de hoofdletter T toegevoegd. Boekje 1ap met telblokje wordt zo boekje 1apT (dat was bij Teunis en Kamper 1ap-T, zij plaatsten nog een streepje tussen de diverse letters). De telblokjes staan lang niet altijd op dezelfde plaats.

Pb6bpT - kaftzijde met telblok

Pb1aT - kaftzijde met telblok

Doordat de drukcilinder (zie verderop in dit hoofdstuk) uit 11 rijen van twee boekjes bestaat (althans voor de eerste zeven boekjes) lopen de telblokjes niet synchroon met de gedrukte zegels. Dat betekent dat plaatfouten in beginsel altijd ook op boekjes met telblokjes moeten voorkomen.

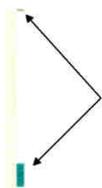
De telblokjes zitten normaal gesproken precies in het midden en precies op de vouwlijn van het boekje. Maar ik heb meerdere exemplaren gezien van de meeste boekjes waarbij het telblokje naast de vouw zit of onder of boven het midden. In deze laatste twee gevallen is duidelijk sprake van versnijdingen (zie verderop hierover). In het eerste geval natuurlijk ook, maar dan in de lengte richting van het boekje.

Registerstrepen (ook wel kleurstreepjes of stipjes genoemd)

Registerstrepen dien(d)en om bij het drukken de elektronische apparatuur bij eventuele (kleur)verschuivingen de stand van de drukcilinders te kunnen wijzigen, zodat de verschillende kleuren ten opzichte van elkaar kunnen (konden) worden gecorrigeerd. De strepen zijn verticaal, de kleur van deze strepen zijn hetzelfde als die op de zegels voorkomen. Boekjes met registerstreepjes worden aangeduid met de letter r.

Boekje Pb2cr1 & 2 als paar met registerstreepje linksonder (Pbcr1) uitlopend linksboven op Pbcr2 waar dan ook het blauwe registerstreepje op te zien is.

C Teunis en Kamper toonden foto's van donkerblauwe en groene registerstreepjes (beter zou zijn registerblokjes gezien het feit dat ze een stuk dikker zijn dan de snijlijntjes, die hierna worden behandeld) op boekje 2b. Zij noemden (zie de foto's) het blauwe blokje een registerstreepje en het groene blokje bovenaan (ze lieten ook foto's zien met hetzelfde blokje onderaan zoals hier links te zien is bij boekje Pb2cr1) een snijlijntje. De Rooy & Hali hebben in hun catalogus in de jaren tachtig al een andere, veel plausibelere verklaring gegeven, ik citeer:

“Aan beide zijden van de cilinder hebben registerstrepen gestaan. Aan de A-zijde is door het „ruim“ afsnijden van de tekststrook meer van de registerstreep (2b en 2c) in zicht dan aan de B-zijde waar slechts een dun streepje in zicht blijft (2a en 2c). Bij decentraal gesneden boekjes (naar boven) valt het bovenste streepje soms geheel weg.”

Het gaat hier dus in beide gevallen om registerblokjes.

Boekje PB2cr3 met smaller registerlijntje linksmidden, van de B-zijde van de drukcilinder

Waarom de streepjes dan niet op dezelfde lijn staan is mij nog een raadsel.

Bij boekjes die in meerdere kleuren gedrukt zijn kunnen dus soms registerstreepjes in meerdere kleuren voorkomen. Dan volgt een cijfer gekoppeld aan de letter r in de nummering. Als bij boekje 1apT twee kleuren registerstreepjes voorkomen, dan worden de nummers 1 en 2 toegevoegd en krijgt men de nummers 1apr1T en 1apr2T.

Snijlijntjes

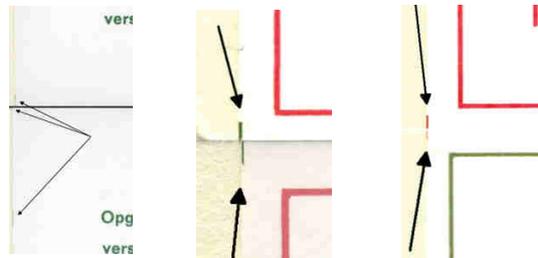
Dat zijn verticale lijntjes, die op drukcilinders worden gezet om voor de drukbaan aan te geven waar de zijkanten moeten worden afgesneden. Zo wordt de juiste snijlengte verkregen, zodat postzegels op de juiste manier gevouwen en ingeplakt kunnen worden in de boekjes. Het was de bedoeling dat de snijlijntjes na het snijden niet meer zichtbaar zouden zijn omdat de boekjes niet over maar aan de binnenkant van de snijlijntjes moesten worden gesneden.

Meestal vallen de snijlijntjes dus buiten de drukbaan en vallen ze er dan vanaf bij het snijden. Snijlijntjes komen zowel linksboven, linksonder, rechtsboven en rechtsonder voor. Snijlijntjes zijn veel minder goed zichtbaar dan registerstreepjes.

Over de vraag of er op de Surinaamse boekjes snijlijntjes voorkomen bestaat verschil van mening. De Rooy & Hali maken in hun catalogus alleen melding van registerstreepjes. Hiervoor is al aandacht aan deze discussie besteed ten aanzien van boekje Pb2. Maar op de boekjes Pb3, Pb4 en Pb5 komen dit soort verticale streepjes ook voor. Teunis & Kamper noemen de streepjes op deze twee boekjes

snijlijntjes, bij De Rooy & Hali zijn het registerstreepjes. Navraag bij de drukker heeft nog geen opheldering geleverd.

In het hiernavolgende volg ik de lezing van de Rooy Hali en wordt dus verder alleen nog over registerstreepjes gesproken.

Op boekje 1 komen groene registerstreepjes voor, zowel in het midden, als onder en boven. Op de boekjes 3 en 4, komen de streepjes meestal in paren voor (zogenoemde registerstreepparen). De lijntjes zijn gedrukt aan de kaftzijde van het boekje, en bij paren

deels op het onderste boekje en deels op het bovenste zodat de helft onder op één boekje voorkomt en de andere helft boven op het tweede boekje. Op de voorgaande bladzijde ziet u links een detail van de boekjes Pb3apr en Pb3aqr waarop een groen registerstreepje te zien is. Rechts ziet u (het is moeilijk te zien want de feitelijke snee is midden door dit lijntje heen gegaan) een rood registerstreepje op boekjes Pb4apr en Pb4aqr. De kleur van de registerstreepjes is dus precies tegenovergesteld aan de kleur van de kaderrand op het label van het boekje in dit geval. Zoals gezegd, deze boekjes krijgen de letter r om ze te duiden, de nummers van de getoonde boekjes worden dan Pb3apr, 3aqr, 4apr en 4aqr. Soms wordt daar een 1 (streepje linksboven) of 2 (linksonder) aan toegevoegd (boven resp. onder), maar feitelijk is dat bij deze boekjes onnodig, omdat de paarvorming ervoor zorgt dat ze op type p resp. q voorkomen.

Op de boekjes 6, 7, 8, 9 & 10 komen voor zover bekend geen registerstreepjes voor.

Overzicht van opbouw nummering

- **Pb**: omdat het om een Postzegelboekje gaat;
- **Eerste cijfer**: volgnummer van het boekje volgens bekende catalogi (1 t/m 10);
- Letters **a, b, c, d**: volletter die de afzonderlijke reclameteksten identificeert;
- **p of q**: toevoeging afhankelijk van de zegelvolgorde;
- **I, II, III etc.**: type- of kenmerkonderscheiding
- **r**: als er op het label van het boekje een registerblokje gedrukt is;
- **s**: als er op het label van het boekje een snijlijntje te zien is;
- De letters r en s kunnen door een **cijfer** gevolgd worden als er meerdere kleuren voorkomen van de register- of snijlijntjes of als de positie op het label verschillend kan zijn;
- **T**: als de kaft een Telblok bevat;
- **-P** en een volgnummer: als het een Plaatfout betreft;
- **-K** en een volgnummer: als het een Kaftvariant betreft met **KP** als de kaftvariant een terugkerende variant is;
- **-D** en een volgnummer: als het een Druktoevalligheid betreft;
- **-V** en een volgnummer: als het een Versnijding betreft;
- **-R** en een volgnummer: als het een Rakellijn betreft.

Plaatfouten, druktoevalligheden, versnijdingen en kaftvariëteiten

En dan hebben wij het nog niet gehad over de nummering van plaatfouten, versnijdingen en druktoevalligheden. Hier ga ik afwijken van de wijze van nummeren, die de heren Teunis en Kamper hanteerden. Zij gebruikten voor plaatfouten cijfers en letters door elkaar. Gezien de grote hoeveelheid letters en cijfers die er nu al zijn, stel ik nu wel voor om een streepje te gebruiken en vervolgens de letters P (plaatfout), D (druktoevalligheid), V (versnijding) en K (kaftvariant) te gebruiken en deze dan wel met Arabische cijfers door te nummeren.

Plaatfout nummer 1 op boekje Pb 1apr1T wordt dan Pb 1apr1T-P1. Een druktoevalligheid zou dan Pb 1apr1T-D1 zijn, een versnijding Pb 1apr1T-V1 en een kaftvariant Pb 1apr1T-K1, waarbij bedacht moet worden dat plaatfouten en kaftvarianten of versnijdingen natuurlijk ook nog gezamenlijk kunnen voorkomen.

Een tweede probleem is het feit dat bij sommige boekjes op meerdere zegels kenmerkende plaatfouten voorkomen. Teunis & Kamper hebben meestal alleen de meest zichtbare plaatfout van het boekje genoteerd. Voor een compleet boekje is dat prima werkbaar maar zodra individuele zegels worden aangetroffen wordt dat anders. In deze publicatie wordt daarom eerst een hoofdnummer aan het boekje met specifieke plaatfouten gegeven gevolgd door een letter, beginnend met a per zegel waarop een plaatfout is aangetroffen. Zo kent boekje Pb4bp-P1 (4bpw) vier kenmerken (zie verderop) en worden in dit boekwerk de afwijkingen per zegel apart vermeld met de nummers Pb4bp-P1a en Pb4bp-P1b enzovoort. Dit is nodig om ook individuele zegels weer te kunnen herleiden naar het bijbehorende boekje.

De nummering van plaatfouten, die u in dit boekwerkje aantreft, wijkt daarmee af van de nummering, die Teunis & Kamper hanteren. Het probleem is dat zij zowel letters als cijfers gebruikten (p, q en w worden gebruikt, maar ook 1, 2, etc.) voor de nummering van plaatfouten. Dat verschil wordt in dit boekwerkje rechtgetrokken. Om de aansluiting met hun boekje te behouden wordt wel ook het nummer aangegeven dat in het werkje van Teunis & Kamper is gehanteerd (daar waar de fout ook door hen omschreven is), dit om de vergelijkbaarheid te vergemakkelijken.

Wat is een plaatfout?

De vraag, wat een plaatfout eigenlijk is, wordt door menig (plaatfout)verzamelaar verschillend beantwoord. In Nederland kennen wij een vereniging van plaatfoutverzamelaars (Vereniging De Plaatfout) waar ook de in deze wereld gevestigde namen, de heren Amse, Mast en Van Wilgenburg (om er maar een paar te noemen) lid van zijn / waren. En ook tussen deze heren bestaat verschil van inzicht over de vraag wat een plaatfout eigenlijk is. Iedereen is het er over eens, dat het in elk geval moet gaan om een terugkerende afwijking in het drukwerk. Maar dan stokt het. Sommigen constateren al een plaatfout als ten minste tweemaal dezelfde fout wordt aangetroffen (zo ook uw auteur). Anderen willen minimaal drie exemplaren gezien hebben en weer anderen willen minstens twee complete vellen gezien hebben waarin de fout is aangetroffen. Dan spreekt men van primaire fouten (fouten die in alle vellen van de drukgang terugkeren) en secundaire fouten (fouten die slechts in een deel van de oplage voorkomen). Secundaire fouten zijn daarmee zeldzamer dan primaire fouten. Oorspronkelijk hebben

Teunis en Kamper ervoor gekozen om alleen de grotere, met het blote oog goed zichtbare plaatfouten en kaftvarianten op te nemen. Ook anderen, waaronder de publicisten Mast en van Wilgenburg, sluiten zich daarbij aan en nemen alleen fouten op in hun publicaties, die met het blote oog zichtbaar zijn. Het probleem hiervan is natuurlijk dat de scherpte van het zicht van elke individuele verzamelaar van persoon tot persoon verschilt. Wilgenburg gaat zelfs nog een stap verder en benoemt alleen primaire, goed zichtbare fouten. In deze publicatie zult u zien dat de auteur geen onderscheid maakt tussen het al dan niet met het blote oog zichtbaar zijn dan wel de omvang en helderheid van de fout. Verder is van vrijwel alle plaatfouten in dit boekwerkje niet bekend of zij primair of secundair zijn. De auteur heeft simpelweg nog geen hele vellen kunnen vergelijken om dit onderscheid te kunnen maken. Feit is dat sommige fouten veel vaker voorkomen dan anderen, maar dat kan ook komen doordat een fout in meerdere zegels per drukbaan voorkomen.

Bekende plaatfouten uit boekjes waarin meerdere fouten voorkomen

Regelmatig (ook bij Nederlandse plaatfouten is dit het geval) kom ik in combinatie met de door anderen al formeel gedocumenteerde plaatfout andere afwijkingen tegen. Het is mogelijk dat die als niet zichtbaar genoeg onvermeld blijven. Maar bij postzegelboekjes wordt dit wel relevant vooral wanneer de plaatfout op een andere zegel voorkomt dan andere afwijkingen. Hieronder treft u vier voorbeelden.

Om te beginnen treft u boekje 4bpw (nummering Teunis & Kamper). Op zegel 1 van dit boekje treft men plaatfout w aan. Maar op de boekjes in mijn verzameling is op zegel 2 steevast ook een andere goed zichtbare afwijking te herkennen (en ook op zegels 3 en 4 maar daarvoor verwijs ik naar Hoofdstuk 3.4).

Boekje Pb4bpw (in de nummering in dit boekwerk Pb4bp-P1)

Pb4bp-P1a (Pb4bpw) Zegel 1 (=B1) F7 (plaatscoördinaat)
Witte cirkel rechtsonder aan de "M" van "SURINAME"

Pb4bp-P1b Zegel 2 (=B2) E / F7
Oranje puntje rechtsboven de "M" van "SURINAME"

Een tweede voorbeeld hebben wij gevonden op boekje Pb5bp2.

De door Teunis en Kamper gemelde fouten zijn te vinden op de zegels 2 en 8:

Pb5ap-P21b (T&K 5ap2a) Zegel 2 (B2) A2
Grijsgroene vlek boven de "U" van "SURINAME"

Pb5ap-P21e (T&K 5ap2b) Zegel 8 (O2) A1 / 2

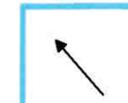
Grijsgroen streepje linksboven de "U" van "SURINAME" (bestaat eigenlijk uit een rood stipje en een grijze vlek, maar oogt als een grijsgroen streepje)

Maar steevast zijn ook op dit boekje nog te vinden:

Pb5bp-P21a Label B2

Lichtblauw puntje in de linkerbovenhoek binnen het kader (komt alleen bij tekstvariant b voor)

Pb5ap-P21c Zegel 4 (B4) B / C1

Grijze vlek onder de "5" van "25"

Pb5ap-P21d Zegel 7 (O1) A5

Grijs puntje linksboven de "M" van "SURINAME"

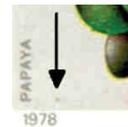
Pb5ap-P21f Zegel 10 (O4) E / F2

Blauwgroene vlek links op de vrucht in de rij achter linksonder

Pb5ap-P21g Zegel 11 (O5) H1 / 2

Grijs puntje rechtsboven de "8" van "1978"

Deze fout komt op alle tekstvarianten voor (behalve de hier beschreven label-fout).

Een derde voorbeeld geldt plaatfout 2 op boekje Pb6ap.

Volgens mijn nummering gaat het om Pb6ap-P2 maar bij Teunis & Kamper staat deze beke Pb6ap2. De plaatfout die Teunis & Kamper noemden komt op zegel 7 voor:

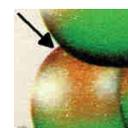
Pb6ap-P2b (Pb6ap2) Zegel 7 (= O1) A1 / 2

Donkere groenblauwe punt linksboven de "U" van "SURINAME"

maar op dit boekje bij alle tekstvarianten komen ook voor:

Pb6ap-P2b Zegel 6 E / F1 / 2

Groen vlekje linksboven op de citrusvrucht linksonder

Pb6ap-P2d Zegel 8 G / H4

Blauwe punt op de onderkant van de meloen

Pb6ap-P2e Zegel 9 E6

Rood vlekje rechts van de punt van de onderste meloen (vaak is er ook een geel vlekje rechtsonder dit rode puntje te zien)

Pb6ap-P2f

Zegel 11

G5

Rood krasje rechtsonder op de rand van de onderste meloen

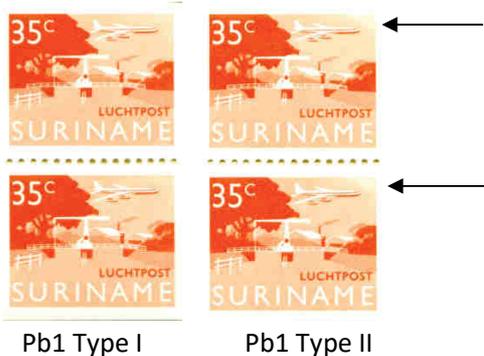
De hierboven opgesomde aanvullingen komen steevast op alle boekjes voor, die ook de twee plaatfouten van Teunis & Kamper vertonen. Het zijn dus bijkomende plaatfouten. Voor het boekje zelf maakt dat weinig uit, maar zodra u individuele zegels of combinaties heeft worden deze foutjes wel van belang.

Overigens wordt hier steeds gerefereerd aan plaatfouten zoals ze door Teunis & Kamper zijn benoemd, maar De Rooy & Hali hebben in hun catalogus in de jaren 80 al enkele van deze plaatfouten geconstateerd. In feite moet dus gesproken worden van fouten, opgespoord door deze twee heren en niet door Teunis & Kamper! De Rooy & Hali hebben echter alleen de fouten benoemd, zij gaven er nog geen nummers aan. Plaatfouten die door De Rooy & Hali al zijn benoemd zijn:

Pb1-P1 (1p), Pb1-P2 (1v) beide op alle drie de tekstvarianten; Pb2b-P1 (2bv); Pb3aq-P5 (3aqv); Pb3bq-P5 (3bqv); Pb4ap-P1 (4apw); Pb4bp-P1 (4bpw); Pb4ap-P3 (4aps); Pb4bp-P3 (4bps); Pb4ap-P4 (4apv); Pb4bp-P4 (4bpv); Pb4aq-P11 (4aqv) ; Pb4bq-P11 (4bqv)

Typen of kenmerken

Bij de bespreking van de vraag wat eigenlijk onder een plaatfout moet worden verstaan is al het woord "kenmerk" gevallen. Een kenmerk is in feite een constant terugkerend onderscheidend verschil dat postzegels of postzegelboekjes, die oorspronkelijk als gelijk aan elkaar gedrukt zijn, toch nog verschillend maakt. Een voorbeeld is al direct bij het eerste boekje te vinden. Een deel van de oplage vertoont namelijk op de zegels 3 en 5 van boekje 1 een scherpe vervaging in de rechterbovenhoek van het zegel.

In het voorbeeld ziet u rechts een duidelijke scheiding in de lucht rechtsboven die schuin voor de neus van het toestel langs loopt. Links is de lucht duidelijk oranje, rechts meer geelwit. Wij hebben dit Type II genoemd tegenover type I waar dit scherpere onderscheid niet te zien is.

In de nummering betekent dit nog een toevoeging, nu van Romeinse cijfers (I, II, III, IV en zo verder)!

Bij Pb1 komt dit onderscheid in alle tekst varianten voor. Maar Plaatfout 5 bijvoorbeeld hebben wij alleen in Type II aangetroffen terwijl de fouten P1 tot en met P4 juist alleen in type I zijn aangetroffen. Dat wij hier toch van een kenmerk spreken komt omdat dit onderscheid ook bij veel andere druktoevalligheden is aangetroffen en op zegels die geen fouten of druktoevalligheden bevatten.

Kleurvariaties

En ander zo nu en dan voorkomend probleem is het probleem van de kleurvariaties. Kleuren kunnen helderder en minder helder zijn, dat is zeer regelmatig terug te vinden als men naar de kaften kijkt), maar er bestaan ook kleurverschillen waarbij niet de helderheid maar de kleur zelf varieert. In boekje Pb5 heb ik een onderscheid gevonden waarbij de kleur van de stam van de papayavruchten roodachtig of juist geelachtig is. Het laatste geval lijkt de uitzondering, daar zou men kunnen bedenken dat een kleur in de drukgang ontbreekt om de rode kleur van de stam te creëren. Dat is uiteraard zeldzaam, maar ik heb van deze stelling geen bewijs kunnen vinden en ga dus voorsnog uit van een gewone variatie.

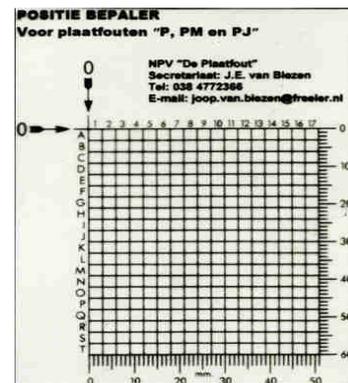
Plaatsbepaling en zegelnummer

In de omschrijving van de fouten hierboven ziet u ook nog twee andere aanduidingen namelijk het zegelnummer en de plaatsbepaling. Teunis & Kamper hanteren een methodiek om de zegels te identificeren door te refereren naar de Bovenste rij (B) of de Onderste rij (O) gevolgd door een volgnummer gerekend van links naar rechts.

Zegel 1 (B1) 2 (B2) 3 (B3)

Zegel 4 (O1) 5 (O2) 6 (O3)

Plaatsbepaler voor plaatfouten

Boekje Pb9

De verwijzing naar de bovenste of onderste rij is in meer publicaties de gebruikelijke manier om zegels te nummeren wanneer zij in automaatboekjes zijn opgenomen. Maar in deze publicatie zult u steeds een doornummering aantreffen waarbij zegel 1 het eerste zegel van de bovenste rij is, er dan naar rechts wordt doorgeteld en dan verder op de onderste rij weer van links naar rechts.

De plaatsbepaling is er een, die is afgeleid van het gebruik in andere plaatfoutcatalogi. Er bestaat zoiets als een "plaatsbepaler", een doorzichtig kunststoffen velletje met daarop een matrix afgedrukt die over een zegel heen gelegd kan worden. Deze meters zijn onder meer verkrijgbaar bij de Vereniging De Plaatfout. De matrix laat kolommen zien genummerd 1 tot en met 17 en rijen genummerd A tot en met T. Door het blokje over het zegel te leggen kan de plaats bepaald worden in de matrix waar de fout zich in het zegel bevindt. Een foutje in de linkerbovenhoek krijgt dan de plaatsbepaling A1. Als een foutje op de scheidslijn van twee matrixhokjes ligt, dan worden beide hokjes genoemd alsmede een schuine streep ertussen, zoals bijvoorbeeld A / B1 als de fout op de scheidslijn ligt van hokjes A1 en B1 en A1 / 2 als de fout op de scheidslijn ligt van de hokjes A1 en A2. Ligt een fout over meerdere hokjes gespreid,

dan zou het A1 - B4 kunnen worden, hetgeen het geval is als de fout over alle hokjes vanaf A1 tot en met B4 te zien is (zoals dat bijvoorbeeld bij rakellijnen het geval zal zijn maar ook bij grote kleurvlekken).

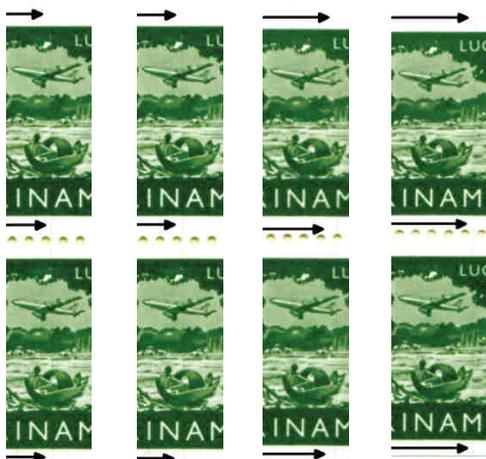
Er doet zich hier nog wel een probleempje voor dat bij de Surinaamse postzegelboekjes niet van belang is maar bij andere postzegels met plaatfouten wel. De hokjes worden afgelijnd op de kaderrand. Dat gebeurt om de plaatsbepaling onafhankelijk te maken van drukverschuivingen of tandingverschuivingen. Maar sommige postzegels hebben geen kaderrand, daar loopt het beeld door tot over de tanding. In dat geval wordt er vanaf de tanding gerekend (A1 is dan de hoek waar de tandjes in de linkerbovenhoek liggen) gevolgd door in mijn geval de toevoeging (rnd) voor 'rand'. Tandingverschuivingen worden dan voor lief genomen.

Voor zegels met een zegelrand kan dus een nummer voorkomen beginnend met een 0, zijnde de linker zegelrand of eindigend met een nul, zijnde de bovenste zegelrand.

Bij fouten aangetroffen op de kaft, heb ik steevast gemeten vanaf de buitenzijde van de kaft wanneer de fout zich op de labelzijde vindt (ik duidt het tekstvak als label in dit boek) en vanaf de vouwlijn van het boekje wanneer de fout zich op de zegelzijde bevindt. Omdat de kaften geen kaderranden kennen, wordt hier steeds de toevoeging (rnd) gebruikt.

Rakellijnen

Een specifieke groep afwijkingen vormen de rakellijnen. Een rakellijn is een dunne kleurlijn, die over het hele zegelbeeld heen loopt. De lijn is meestal erg recht, maar loopt niet altijd strak over dezelfde plaats van elke zegel heen. Rakellijnen ontstaan bij het afvegen (rakelen) van overtollige verf van de drukcilinder. Eerst wordt de verf op de cilinder met de drukplaat aangebracht waarna met een rakel het teveel aan verf van de drukplaat afgeveegd wordt. Die rakel kan braampjes vertonen (door slijtage) of er kunnen vuiltjes of verfpropjes op de rakel achterblijven. Na het rakelen wordt een afdruk aangebracht op een rubberen cilinder, die dan vervolgens op het papier een afdruk maakt. Bij het overbrengen van de afdruk op de rubberen cilinder ontstaat dan de rakellijn, die dan ook op het papier wordt afgedrukt. Dit leidt tot een doorgetrokken lijn, die over het gehele of een deel van het vel loopt. Hij is vaak terugkerend tot het moment, dat de rakel schoon gemaakt of vervangen wordt, of totdat het vuiltje of de haar loslaat van de drukcilinder of de rakel. Rakellijnen worden daarom lang niet altijd door iedereen als plaatfout gezien, maar in de bekende Nederlandse Mast-catalogus zult u er diverse aantreffen, die wel als plaatfout zijn aangemerkt (mijns inziens overigens onterecht).

Hiernaast zijn vier afbeeldingen te zien genomen uit evenzoveel boekjes van het type Pb3bp. Op alle vier de afbeeldingen is de verticale rakellijn over de hele hoogte van het boekje te zien. Maar de rakellijn verloopt geleidelijk van links boven naar rechtsonder. In het eerste beeld loopt de lijn nog tussen de letters "N" en "A" van "SURINAME" door, bij beeld vier is de lijn inmiddels aanbeland in de "M" van "SURINAME".

De kans is groot dat deze vier boekjes uit hetzelfde gedrukte en gesneden vel komen waarbij de rakelijlijn tijdens de drukgang geleidelijk is verlopen van links naar rechts of andersom.

In dit boekwerk zult u zien dat rakelijlijnen met de letter R worden aangeduid. Het overzicht van rakelijlijnen is niet uitputtend. Wat ik wel gepoogd heb te doen in dit boekwerk is het samenbrengen van enkele voorbeelden van rakelijlijnen. Na elke opsomming per boekje van plaatfouten en druktoevalligheden zult u, voor zover ze aan de auteur bekend zijn, een aantal voorbeelden aantreffen van de hoofdsorten rakelijlijnen. In het voorbeeld hierboven is in feite sprake van dezelfde soort rakelijlijn, alleen de positie verschilt licht.

Wat is een druktoevalligheid?

Alle niet-terugkerende afwijkingen zijn druktoevalligheden. Het kan altijd voorkomen dat er verfspetters op het drukvel achterblijven, die niet door de controle zijn opgemerkt. Hieronder ziet u een voorbeeld op Pb4cq. Dit boekje bevat ook enkele plaatfouten, die wij verderop zullen noemen, maar de verfspetters zijn hier met het blote oog goed zichtbaar op zegels 2 en 3. Het gaat hier om oranje verfspetters linksboven de neus van het toestel (zegel 2). Op zegel 3 zijn linksboven aan de "S" van "SURINAME" en links aan de meest rechtse ketel ook 2 vlekken te zien alsmede een bruine vlek boven "RI" op de witte muur, maar dat zijn weer wel plaatfouten.

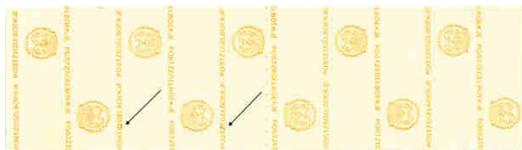

Het probleem bij de zoektocht naar plaatfouten is echter, dat je pas aan een plaatfout kunt denken als er twee of meer exemplaren zijn gevonden. Bij de eerste afwijking, die je aantreft, weet je dus nooit of het hier om een toevalligheid of een plaatfout gaat. En ook de auteur heeft veel gezien, veel afwijkingen gevonden, maar daarbij ook veel afwijkingen aangetroffen, die (nog) niet als plaatfout konden worden aangemerkt omdat er maar één van is gevonden. Als anderen met bevestigingen komen, kan een dergelijke druktoevalligheid dus "promoveren" tot plaatfout. Meld dus graag uw vondsten bij mij, zodat het voor u liggende boekwerk verder kan worden aangevuld en verbeterd! Om deze reden worden in dit boekwerk ook alle druktoevalligheden genoemd, die ik heb aangetroffen of bij andere verzamelaars heb gezien.

Wat is een kftvariant? Er zijn ook kftplaatfouten.

Drukfouten en druktoevalligheden komen natuurlijk niet alleen op het zegelbeeld voor, maar ook op de kft van de boekjes. Die zijn immers ook gedrukt. Het kftpapier is, zeker bij de eerste 7 boekjes van de Republiek Suriname vrij grof van structuur, bijna van karton kwaliteit. Verf loopt daarin gemakkelijk uit. Ook op kften ben ik terugkerende drukfouten tegengekomen. Daarmee zijn sommige in deze publicatie opgenomen kftvariëteiten ook als plaatfout aan te merken.

Hieronder ziet u een voorbeeld van een kaftvariëteit waarbij de kaft twee fouten vertoont. In dit geval

zijn de letters “ZE” en “Z” uit “POSTZEGELBOEKJE” linksonder vetter en met elkaar verbonden. De eerste is overigens een terugkerende fout en moet dus ook als kaftplaatfout worden aangemerkt (zie voor detailfoto’s hoofdstuk 3.5).

Pb5bq-P4PK1 (fout P4 is hier niet te zien, die zit op de zegelkant).

Voor kaftvariëteiten wordt de letter K gehanteerd. Een terugkerende kaftvariant wordt dan een KP.

Wat is een versnijding?

Hetzelfde verhaal als bij de plaatfouten geldt voor versnijdingen. Versnijdingen werden door Teunis & Kamper alleen genoemd wanneer de wapenschilden op de kaften in drie rijen in plaats van de gebruikelijke twee rijen zijn verdeeld (waarbij twee rijen bestaan uit gehalveerde schilden). Daar is op zichzelf niets mis mee, want dat is aan de vrije keuze van de auteurs zelf. In de publicatie, die nu voor u ligt, is de beperking minder strak gelegd. In dit stuk kies ik ervoor om versnijdingen op te nemen zodra zij tot een zichtbare breuk in de wapenschilden leiden of een duidelijke verschuiving uit het evenwicht van de rijen wapenschilden.

Boekje Pb2b-V1 Verschoven kaft

Voorbeeld van een kaftversnijding, waarbij de bovenste rij wapenschilden is afgesneden. Het afgesneden deel komt onderaan weer terug.

Versnijdingen in de postzegels zelf komen in Nederland ook voor, maar bij de Surinaamse boekjes is mijn indruk, dat die maar zeer beperkt of helemaal niet bestaan. In het voorbeeld hierboven (Pb2b-V1) is de versnijding voor het inplakken van de zegels gebeurd, want de zegels zijn weliswaar ook omlaag verschoven (het verschil is precies één tandje groot), maar het verschil in de kaft is veel groter. Ik kom bovendien ook boekjes tegen waarbij de kaft wel is versneden en de zegels niet of nauwelijks een verschuiving laten zien. Daarmee ga ik er vanuit dat kaften en inhoud eerst los van elkaar gesneden worden en pas daarna ingeplakt worden. Of dat inderdaad zo is heb ik nog niet bij de drukker kunnen verifiëren. Versnijdingen worden met de letter V aangeduid.

Martin Cloose wees mij op twee typen versnijdingen bij boekje Pb1. Dat zou dan Pb1-V1 resp. Pb1-V2 worden. Onderstaande foto’s spreken voor zich, het is alsof de boekjes in tegenovergestelde richting zijn versneden (let op de tekst t.o.v. het embleem).

Pb1-V1

Pb1-V2

Perforatiefouten

Er komen ook perforatiefouten voor. Martin Cloose toonde mij twee typen perforatieverschuivingen, type A waarbij de perforatielijijn aan de bovenkant van de middenstrook zit en type B waarbij de perforatielijijn juist aan de onderkant van de middenstrook zit. Ik ben ze zelf ook verschillende keren tegengekomen, maar de twee voorbeelden, die ik u hier laat zien uit de collectie van Martin Cloose zijn wel erg bijzonder, hier zitten niet alleen registerlijntjes, maar loopt de perforatierand wel erg dicht langs de zegels.

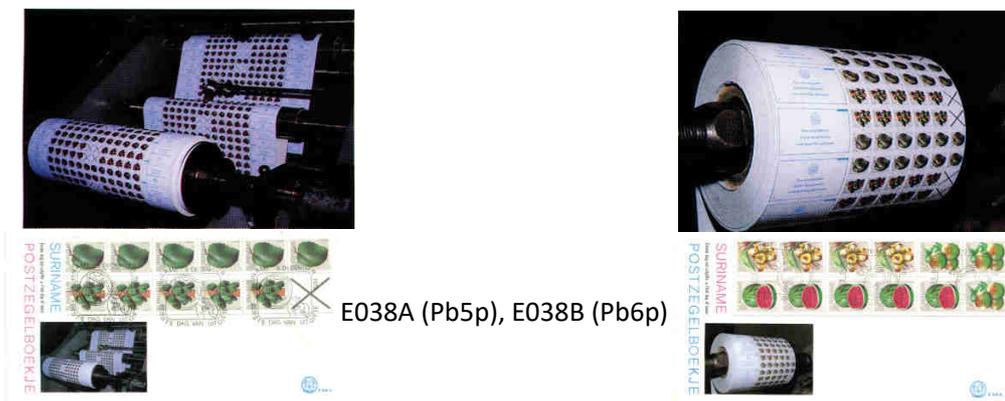

Niet ingeplakte exemplaren

Van Pb6ap schijnen niet ingeplakte exemplaren voor te komen. Ik heb ze nooit gezien, maar door goed ingelichte bronnen wordt hiervan melding gemaakt. Of er andere boekjes zijn waarvan de inhoud niet is ingeplakt weet ik niet, feit is, dat er wel door de agent gevraagd is om van de latere exemplaren (nrs 5, 6 en 7) losse, niet ingeplakte boekjes en losse kanten te leveren, maar ik weet niet ook aan dit verzoek gehoor is gegeven door de drukker.

Druktechniek

Op de eerstedagenveloppen E038A en E038B, waarop respectievelijk de zegelinhoud van boekjes Pb5 en Pb6 zijn geplakt en afgestempeld, is in de linkerhoek een foto afgedrukt van de machine met daarop een net gedrukte rol van boekje Pb5 (E038A) en een rol met daarop de in tweeën gesneden rol (Pb6 (E038B)).

Deze boekjes (boekje 5 en waarschijnlijk ook boekje 6) zijn dus gedrukt in een rol waarbij per rij ten minste twee boekjes met het tekstlabel aan weerszijde van de drukbaan zijn geplaatst en waarbij alle boekjes steeds in paren gespiegeld zijn afgedrukt. Joh. Enschedé & Zonen te Haarlem is de drukker van deze boekjes en die hanteerde dezelfde druktechniek als bij de Nederlandse boekjes. Het interessante van de foto links is dat op één rij te zien is dat er slechts één zegel zit tussen twee Andreaskruisen in. Dat betekent dat de hele drukrol een oneven aantal boekjes boven elkaar heeft zitten. Dat komt overeen

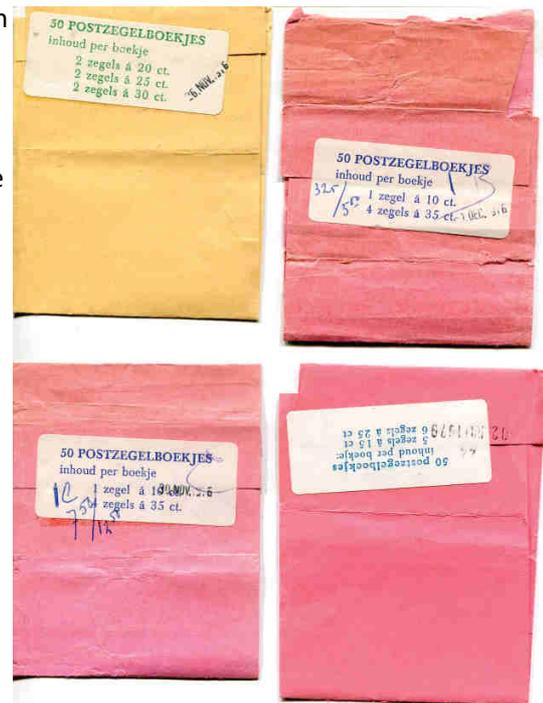
met de standaard van de drukker, namelijk dat een hele cilinder ruimte biedt voor 11 boekjes boven elkaar en twee boekjes naast elkaar. Ook van de kleine boekjes zijn steeds 2 boekjes per rij gedrukt. De nrs 8 tot en met 11 zijn met een andere techniek gedrukt en daar heeft de auteur nog geen nadere informatie over kunnen vinden.

Dit betekent, dat een plaatfout in feite eens per 22 boekjes of eens per 11 boekjes kan voorkomen of omgekeerd, als alle boekjes op een rol identificeerbaar zijn, dat er 22 verschillende plaatfouten voorkomen. In dat geval spreken we niet langer van plaatfouten, doch van kenmerken per boekje. Deze kenmerken zijn dan bovendien primair van aard. Dit is een belangrijke reden om nauwgezet ook alle druktoevalligheden op een rij te zetten, want statistisch gezien is de kans groot dat je bij het doorzoeken van 1.000 boekjes van in totaal 10 verschillende hoofdnummers te weinig materiaal bestudeert om alle 22 afwijkingen per hoofdnummer (als die al bestaan) te kunnen onderscheiden.

5p en 5q wisselen elkaar dus in de lengterichting af en komen vervolgens ook op elke rij naast elkaar voor. Daarna werd deze rol kennelijk in de lengterichting in tweeën gesneden om dan weer op de kartonbaan (de kaft) geplakt te worden. Dan werden zij gesneden en in pakketjes van steeds 50 boekjes in een banderol bijeen verpakt (zie de foto, waarin vier van deze banderollen zijn getoond).

Aan de hand van één zo'n pakketje zou ook nog de volgorde in de drukbaan van de plaatfouten bepaald kunnen worden en daarmee zou dan de frequentie van specifieke plaatfouten bepaald kunnen worden. Het wachten is dan op twee samengepakte pakketjes, een van de linker kant van de oorspronkelijke drukbaan en een van de rechterkant (dat is speculatief overigens). De pakketjes zullen niet steeds dezelfde aantallen fouten omvatten omdat 50 niet deelbaar is door 11.

Het feit dat er 11 boekjes per rol per drukk kolom bestaan levert nog een ander interessant gegeven op. Primaire plaatfouten (en waarschijnlijk ook de meeste secundaire plaatfouten) zullen altijd zowel met als zonder telblokje op de kaft voorkomen, zij het dat plaatfouten met telblokjes veel zeldzamer zullen zijn. Immers, een telblokje wordt per 10 exemplaren gedrukt. Een plaatfout komt per kolom 1x per 11 exemplaren voor. Dus als een telblokje de eerste keer niet op de kaft van het boekje met plaatfouten voorkomt (stel dat de plaatfout op positie 1 voorkomt van de drukk kolom en het telblokje op positie 10) dan komt het telblokje de tweede rotatie op positie 11 te staan en bij de derde rotatie van de cilinder op positie 1. Op deze manier komt bij 110 rotaties de plaatfout 110 keer voor en het telblokje 11 keer. De laatste is dus veel zeldzamer, maar wel te vinden. De vondsten die ik heb gedaan bevestigen dit beeld.

Drukrichting

De spiegeling van boekjes maakt nog een ander onderscheid mogelijk, namelijk dat van de drukrichting. De drukrichting is uiteraard altijd dezelfde, maar op de boekjes, die ondersteboven in de rol gedrukt worden, zal de drukrichting ook ondersteboven op papier zichtbaar worden. Het is niet makkelijk om de drukrichting per boekje te kunnen zien. Men moet daartoe met een sterk vergrootglas te werk gaan en zoeken naar de zijde waar de inkt naartoe uitloopt. De beginkant is doorgaans scherp afgelijnd, de eindkant loopt vaak wat uit. Kleuruitlopers kunnen ook wat over de drukrichting zeggen en zijn makkelijker te bepalen.

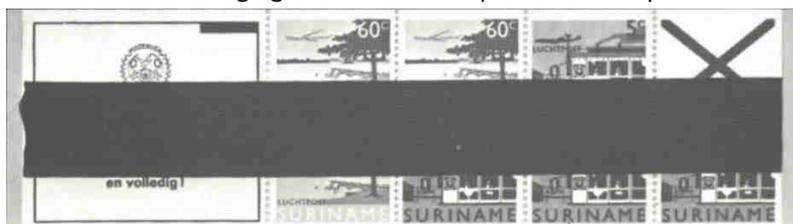

De druk in twee banen waarbij de labels aan de buitenzijde zijn geplaatst zou ook tot een verschil in plakrichting (moeten) kunnen leiden. Als de kaft als een doorlopende kartonbaan wordt afgedrukt en de rol wordt afgewikkeld over de kartonbaan tijdens het plakken en de zo verkregen geplakte maar nog onversneden boekjes klaar voor de laatste snijding zijn, dan zal per halve rol de plakrichting precies tegenovergesteld zijn, tenzij bijvoorbeeld de middelste rol (bij de kleine blokjes) of een van de twee rollen (bij de nrs 5 en 6) wordt omgekeerd alvorens te worden geplakt.

Ik heb nog geen voorbeelden gevonden van omgekeerd geplakte boekjes. Ook heb ik nog niet voldoende boekjes naast elkaar gelegd om een onderscheid te kunnen maken in kaftvarianten zoals De Rooy & Hali dat bij de eerste Nederlandse automaatboekjes gedaan hebben. Wellicht kom ik daar in een volgende versie van dit boek nog aan toe.

Rode plakband

In hun catalogus (laatst verschenen editie 1982) reppen De Rooy & Hali van (rode) plakband over sommige boekjes. Dit is een fenomeen dat kennelijk hoort bij de Reginapers en bij optische controles. Er wordt dan in sommige gevallen een stuk plakband of tape over het boekje geplakt. Dit is bedoeld om het

(tekst grotendeels en foto ontleend aan De Rooy Hali Catalogus 1982 / 1983)

boekje te markeren of om een doorgescheurde drukbaan aaneen te hechten. De tape kan al op de Reginapers zijn aangebracht (vóór het perforeren) waarna de tape mee geperforeerd kan zijn. De bedoeling is, dat de zo gemarkeerde veldelen gemakkelijk herkend kunnen worden zodat ze na afloop van het drukproces eenvoudig verwijderd en vernietigd kunnen worden. Ze komen voor maar horen in feite niet in de handel te zijn gebracht. Deze boekjes zijn zeldzaam.

De foto hiernaast is er een waar de rode tape vermoedelijk wel heeft gezeten, maar vervolgens is verwijderd. Ik vond deze op een exemplaar van Pb3cq. De restanten van de rode tape zijn rechtsboven in het zegel heel goed te zien, maar ook andere zegels van dit boekje vertoonden restanten van de hier getoonde rode, geveegde kleur. De zegels zijn verder ook beschadigd, alsof er iets vanaf is getrokken dat er op geplakt was. Hier is dat te zien in de onderste zegel bij de voorkant van het vliegtuig. De grote witte vlek daar is een beschadiging.

Eerstedag Enveloppen

Uiteraard zijn er ook eerstedagenveloppen (FDC's, First Day Covers) met bijbehorende afstempeling uitgegeven. Maar deze enveloppen zijn nooit feitelijk verzonden, althans de auteur heeft nimmer echt gelopen enveloppen aangetroffen. De FDC's bestaan echter wel en zij horen dus ook in een overzichtsbespreking van deze boekjes thuis.

De foto's op FDC-enveloppen, die voor boekjes 5 en 6 zijn gebruikt, zijn destijds gemaakt tijdens het drukken van boekje 5.

Interessant is hierbij een punt, dat volgens ingewijden door wijlen Teus Kamper is vastgesteld. Kamper zou hebben ontdekt, dat er ook in Suriname FDC's zijn aangemaakt en dat deze te herkennen zijn aan de papiersoort, die voor de enveloppen is gebruikt. De in Suriname aangemaakte en afgestempelde enveloppen zouden op enveloppen zijn geplakt, die van een wat donkerder type papier waren gemaakt. Dit verhaal is een typische kwestie van de klok horen luiden maar niet weten waar de klepel hangt. Navraag leerde mij, dat in Suriname gedistribueerde FDC's zijn te herkennen aan de ruwe tropenbestendige papiersoort welke is gebruikt bij het vervaardigen van deze enveloppen. Deze enveloppen zijn inderdaad in Suriname zelf beplakt en gestempeld en nooit daarbuiten.

Er is echter steeds maar één oplage gedrukt van deze enveloppen, maar daarbij is, bij de eerste series boekjes, wel gebruik gemaakt van twee type papiersoorten, een gladde versie en een ruwere versie. De vellen waaruit later de enveloppen zijn gesneden, waren kennelijk bij de drukker beschikbaar en die heeft beide soorten papier gebruikt in dezelfde drukgang. Overigens zijn later, toen de oplagen kleiner werden, de enveloppen een voor een bedrukt en niet langer uit grote vellen gesneden. Wanneer deze overgang heeft plaatsgevonden en dus vanaf welke uitgifte is niet bekend. Dat er twee soorten papier voorkomen bij de enveloppen is dus wel juist.

De volgende enveloppen zijn uitgegeven / aangemaakt:

E10a (Pb11-P2)

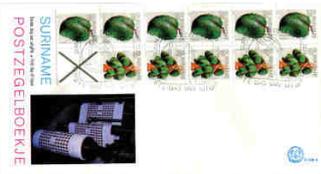
E10b (Pb2)

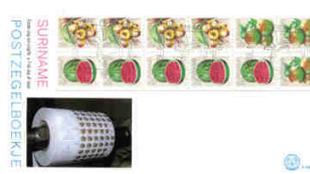
E019b (Pb3)

E019a (Pb4)

E038a (Pb5)

E038b (Pb6)

E093 (Pb7)

Van de nrs 8 en 9 ontbreken nog voorbeelden in mijn verzameling en heb ik nog geen foto's van derden kunnen bemachtigen.

E208 (Pb10)

Overige afstempelingen

Er komen ook boekjes voor waarbij de zegels in het boekje zijn afgestempeld en er komen zelfs boekjes voor waarbij er op de kaftzijde en / of op het label een speciaal stempel is weergegeven. Er komen

verschillende soorten gewone stempels voor en een hele reeks speciale stempels. De gewone stempels zijn zogenoemde "Open Balk" stempels met plaatsnaam Paramaribo en de volgende stempeldata:

Pb1a met tweemaal Open Balk stempel "Paramaribo 7", gedateerd 8 december 1976.

Type stempel	Plaats	Datum	Nr of kruisteken onder in het stempel	Boekje(s) waarop de stempels voorkomen
	Paramaribo	8 XII 76 - 12	7	Pb1 - 4
	Paramaribo	8 XII 76	22	Pb1 - 4
	Paramaribo	14 XI 77	7	Pb1 - 4
	Paramaribo	2 I 78	7	Pb1 - 4
	Paramaribo	2 I 78	22	Pb1 - 4
	Paramaribo	11 I 78	7	Pb1 - 4
	Paramaribo	19 I 78	22	Pb1 - 4
	Paramaribo	31 III 78 - 12	7	Pb1 - 4
	Paramaribo	2 V 8 ■	Open kruis	Pb1 - 4
	Paramaribo	29 VIII 79 - 12	7	Pb1 - 4
	Paramaribo	29 IX 79	22	Pb1 - 4
	Paramaribo	5 XII 79	7	Pb5
Open Balk	Paramaribo	20 XII 79	22	Pb3
	Paramaribo	26 III 80	22	Pb6
	Paramaribo	22 IV 80	22	Pb6
	Paramaribo	18 XII 80	22	Pb6
	Paramaribo	14 I 81 - 12	7	Pb6
	Paramaribo	10 II 81	22	Pb6
	Paramaribo	12 X 81	7	Pb6
	Paramaribo	16 IX 81	22	Pb6

Het is niet gezegd dat er niet meer data en stempels bestaan, maar dit zijn in elk geval de stempels die ik heb aangetroffen, meestal op complete boekjes en dus uitsluitend voor filatelistische doeleinden gestempeld.

In de figuur hiernaast zijn vijf gelegenheidsstempels getoond, die geplaatst zijn op de kaftzijde van het boekje. Bij deze boekjes is meestal hetzelfde stempel ook aan de binnenkant geplaatst op het label en zijn de zegels met gewone stempels afgestempeld. Zo is linksonder boekje Pb3ap voorzien van een gelegenheidsstempel ter herdenking van 45ste verjaardag van de 1ste KLM-vlucht Amsterdam – Paramaribo op 20 december 1934. De zegels zijn vervolgens afgestempeld met een Open Balk Rondstempel “Paramaribo 22, 20 XII 79”. Dit gelegenheidsstempel is vaak ook op de kaftzijde geplaatst. Het gaat hier dus met zekerheid om filatelistische maakfels.

foto's collectie
Kamper

Afbeeldingen

In dit boek zult u van alle gevonden afwijkingen foto's aantreffen. Veruit de grootste groep komt uit de eigen verzameling van de auteur. Waar voorbeelden ontbraken in de eigen collectie is gebruik gemaakt van het materiaal van Teunis & Kamper. Op alle foto's is met een zwarte pijl de fout aangegeven. De auteur heeft ook de beschikking gekregen over het materiaal uit de verzameling van Jan Smith, ook

daarvan zijn scans gemaakt, die een enkele keer in dit boekwerkje zijn gebruikt. Bij de foto's die gemaakt zijn van boekjes en afwijkingen, die niet uit het eigen werk van de auteur komen zijn de namen van de personen geplaatst uit wiens verzameling het materiaal dan wel afkomstig is. Voor zover mogelijk is bovendien geprobeerd om voor alle fouten een plaatsaanduiding op het zegel, op het label (het tekstvlak aan de binnenzijde) of op de kaft op te nemen. Kaftplaatsaanduidingen beginnen aan de buitenzijde van de labelkant en aan de vouwzijde van de zegelkant.

Overige achtergrondinformatie - Ontwerpen

Ook boekjes worden in grote vellen gedrukt en daarna versneden. Voor de verzamelaar is het interessant om te weten hoe vaak per drukvel een boekje voorkomt en hoe vaak per drukvel een specifieke fout voorkomt. Ook is het interessant om te weten of een fout primair of secundair is en of een fout gaande het drukproces is geretoucheerd of niet. Het is mogelijk (maar niet waarschijnlijk), dat deze informatie beschikbaar is in het Nationaal Archief in Den Haag waar de postwaardencollectie van het PostMuseum (MusComm) werd ondergebracht in 2017. Maar de buitenlandcollectie is nog niet voor onderzoek beschikbaar gesteld, dus ik heb hier geen nader onderzoek aan kunnen besteden. De vraag is overigens of van deze boekjes veel materiaal in het Nationaal Archief beschikbaar is, omdat deze boekjes door de PTT van de Republiek Suriname zijn uitgegeven, een fase waarin het PostMuseum niet langer alle uitgiftes van Suriname heeft ontvangen.

De eerste vier boekjes zijn ontworpen naar het voorbeeld van de op 31 juli 1965 in omloop gebrachte serie luchtpostzegels van Suriname. De zegels uit de boekjes zijn verkleind t.o.v. de oorspronkelijke zegels door de studio van het Grafisch Bedrijf Joh. Enschedé en Zonen te Haarlem, tevens de drukker.

Op de zegels komen voor:

5 cent	Bierbrouwerij
ontworpen door R. Dilrosun
10 cent	Watermolen der Surinaamse Waterleiding Mij te
Poelepantje ontworpen door E.K.D. Lieveld
20 cent	Een korjaal op een rivier in het binnenland
ontworpen door E.K.D. Lieveld
25 cent	Houtverwerkingsfabriek van Bruynzeel
ontworpen door N. Loning
30 cent	Graafmachine voor bauxietontginning
ontworpen door N. Loning
35 cent	Poelepantjebrug
ontworpen door S. Robles des Medina
40 cent	Steiger van de Scheepvaartmij. Suriname
ontworpen door R. Dilrosun
60 cent	Marinetrap
ontworpen door S. Robles des Medina

Maximumkaart Watertoren

(foto www.philaromax.nl)

Maximumkaart Poelepantjebrug

(foto www.philaromax.nl)

In het Staatsblad van de Republiek Suriname, nummer 41 van 30 juni 1977, wordt besloten tot uitgifte van bijzondere luchtpostfrankeerzegels in boekjes. Het besluit luidt:

“Op 8 december 1976 worden luchtpostzegels op vellen vervat in de eerste postzegelboekjes van de Republiek Suriname uitgegeven. De vellen hebben elk een totale waarde van Sf. 1,50 en bestaan per soort uit samenvoeging van 4 luchtpostzegels van 35 cent plus 1 van 10 cent, samen 5 zegels, en een samenvoeging van 6 luchtpostzegels te weten 2 van 20 cent, 2 van 25 cent en 2 van 30 cent.”

Kamper beschrijft in een tentoonstellingscollectie dat er van de boekjes 3 en 4 geen staatsbesluiten in het staatsblad te vinden zijn. Hij stelt dat ook van de volgende drie boekjes, nrs. 5, 6 en 7 (Inlandse vruchten), geen afkondiging van uitgifte is geweest in het Staatsblad van de Republiek Suriname.

Op boekjes 5, 6 en 7 zijn inlandse vruchten afgebeeld:

- 5 cent Kokosnoot (boekje 6)
- 15 cent Papaya (boekje 5)
- 20 cent Bacove (boekje 7)
- 25 cent Zuurzak (boekje 5)
- 30 cent Cacao (boekje 7)
- 35 cent Watermeloen (boekje 6)

Zuurzak
foto Wikipedia

Bacove Banaan
foto Frans Guyana VVV

Anekdote

Over deze vruchtenserie is een leuke anekdote te vertellen, die gebaseerd is op de documentatie die ik in het Noord Hollands Archief heb ingezien. Voorafgaande aan deze emissie is er een discussie gevoerd tussen de agent (namens de Surinaamse Posterijen naar ik aanneem) en de drukker over het feit dat er een langlopende serie moest worden uitgegeven met als onderwerp Surinaamse, dus inheemse, vruchten. In een van de brieven hierover aan de drukker, wordt vermeld dat er via via een serie dia's beschikbaar is gesteld, die gebruikt kan worden als basis voor het ontwerp. Zo gezegd zo gedaan en de drukker ontwerpt de serie. Die wordt dan uiteindelijk ter finale goedkeuring van de directeur van de Surinaamse Posterijen voorgelegd. Maar die constateert, dat enkele van de gekozen vruchten helemaal niet inheems zijn. Hij stelt daarom voor om een paar ontwerpen te vervangen. Waarschijnlijk is de maker van de foto's alleen in een botanische tuin in Paramaribo geweest, heeft daar ter plekke foto's gemaakt, maar heeft zich daarbij niet gerealiseerd, dat botanische tuinen veelal uitblinken in het houden van inheemse, maar ook uitheemse soorten. In de overtuiging dat alles in die tuin inheems moet zijn geweest is er verder geen onderzoek gedaan en moest de kennis van de directeur van de Posterijen er aan te pas komen om deze fout te herstellen. Later, bij het ontwerp van de Bacove-zegel is deze discussie nog een keer gevoerd, maar nu over de naam. Aanvankelijk werd er een niet inheemse banaan afgebeeld met een niet-Surinaamse naam. Ook dit is later gecorrigeerd, gelukkig op tijd, dus nog voor de feitelijke druk.

Boekje 8 is gewijd aan Eco-toerisme. Dit boekje is ontworpen door Studio Muller, naar dia's van Ted Jantz. Het boekje bestaat uit vier zegels, 2 van 70 Surinaamse guldens en 2 van 135 Surinaamse guldens. Op de zegels zijn afgebeeld respectievelijk inlandse hutten met rieten daken, een inlandse vlindersoort, traditioneel geklede inlanders en een oude vrouw bezig met het spinnen van katoendraad.

Boekje 9 is gewijd aan 80 jaar Bauxiet Industrie. De zegels zijn ontworpen door Doel Soekinta naar aquarellen van Michel Pawiroredjo. Het boekje bevat 6 zegels:

- Sf 10,- Inauguratie van de aluminiumsmelter te Paranam op 6 oktober 1965;
- Sf 70,- Het boren van schietgaten voor de ertsexploratie nabij Moengo in 1947;
- Sf 130,- Huisvesting van arbeiders in hutten te Moengo, kort na het opstarten van de Bauxiet-ontginningswerkzaamheden in Suriname in 1949;
- Sf 150,- Het stofvrij beladen van de "Tarpon" met aluinaarde in de haven van Paranam in 1995;
- Sf 160,- De constructie van de dam en krachtcentrale waarmee in 1960 werd aangevangen;
- Sf 730,- Eerste verscheping van 1090 ton ongebroken bauxiet uit Moengo per zeilschoener naar de VS in 1922.

Boekje 10 is gewijd aan de Surinaamse Staatsoliemaatschappij met de slogan: "Vertrouwen in eigen kunnen". De postzegels uit dit boekje zijn ontworpen door Doel Soekinta naar schilderijen van Siegfried Steinhoff. Ook hier zijn vier zegels in één boekje bij elkaar gezet, nu met een nominale waarde van Sf 50,-, Sf 125,- en twee maal Sf 275,-. Afgebeeld zijn respectievelijk een deel van de raffinaderij, een boortoren, een opslagtank en een pomp, allemaal beelden uit het proces van oliewinning en -raffinage.

Individuele zegels

In de tijdspanne, die ik mij gesteld heb voor het schrijven van dit boekwerkje, is het nog niet gelukt om een opsomming van de individuele zegels te maken met alle fouten en toevalligheden die in het hiernavolgende per boekje zijn opgesomd en getoond. Wellicht dat dit in een volgende editie alsnog kan gescheiden.

En dan nog: ongetande exemplaren

In de Zonnebloem-catalogus van 2016 wordt melding gemaakt van ongetande exemplaren van de boekjes 3 en 4. De auteur heeft nog nergens deze boekjes gezien, noch ze ergens aangeboden gezien. Maar ze bestaan wel, getuige de opmerking van een van de verzamelaars die een set ongetande exemplaren bezit en met wie ik hierover contact heb gehad (zijn naam is bij mij bekend). Ze zijn in elk geval erg zeldzaam getuige de prijs van € 250 die aan deze boekjes als cataloguswaarde wordt toegekend in genoemde catalogus en getuige het feit dat ik ze nog nergens aangeboden heb gezien in de voorbije jaren, dat ik met deze boekjes bezig geweest ben. Onderstaande foto's komen bij de verzamelaar vandaan die ik hierover gesproken heb en die de exemplaren in zijn eigen verzameling heeft zitten. Ik heb de boekjes nog niet feitelijk zelf gezien, maar ga er wel vanuit dat ze daadwerkelijk in zijn bezit zijn.

Pb3bp Ongetand

Pb3bq Ongetand

Pb3cp Ongetand

Pb3cq Ongetand

Pb4bp Ongetand

Pb4bq Ongetand

Pb4cp Ongetand

Pb4cq Ongetand

Overigens bestaat de kans, dat de grote meerderheid van deze ongetande boekjes nog altijd ergens opgeslagen liggen, maar is het ook mogelijk dat de resterende voorraad vernietigd is. Ik heb het een noch het ander kunnen verifiëren.

H3.1 Plaatfouten & andere afwijkingen Boekje Pb1

In het hiernavolgende treft u de plaatfouten aan, die ikzelf in mijn eigen collectie bezit en de plaatfouten die Teunis en Kamper hebben genoemd in hun werkje alsmede de fouten die door anderen zijn aangedragen. Eerst toon ik een foto van het gehele boekje (in alle tekstvarianten), daarna worden nog enkele details opgenomen over de kleur van de kaft, papiersoort en druktechniek, dan volgt de aangetroffen plaatfout. Achtereenvolgens treft u het nummer dat de auteur heeft toegekend aan het boekje, waarin de afwijking gevonden is, het zegel waarop de afwijking te vinden is, de coördinaten van de fout op het zegel, de omschrijving van de fout en een foto met daarop de fout en een (of meerdere) markeringspijl(en). De subnummers per zegel heb ik van een a, b etc. voorzien wanneer de afwijkingen gevonden zijn in hetzelfde boekje.

Boekje Pb1a, labeltekst: "Vermijd tijdverlies, koop postzegelboekjes." (Uitgegeven 8 december 1976)

Bij dit specifieke boekje is linksonder ook een registerlijntje te zien.

Boekje Pb1br2, labeltekst: "Zorg voor de juiste frankering; haal uw tarievenlijst bij de posterijen." (Uitgegeven 8 december 1976)

Boekje Pb1c, labeltekst: "Opgave van adreswijziging versnelt de postbezorging." (Uitgegeven 8 december 1976)

Kleur van het kaftmotief: oranjegeel

Papier: normaal, synthetische gegomd, zonder watermerk en zonder fosfor of ander soortgelijk kenmerk

Druktechniek: Diepdruk

Oplage: 90.050

Voor het onderscheid tussen type I en II voor Pb1 wordt verwezen naar Hoofdstuk 2, "**Typen of kenmerken**", op pagina 11.

Pb1a1-P1a

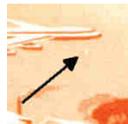
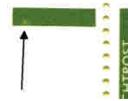
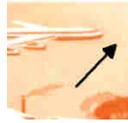
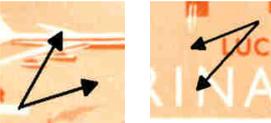
Zegel 1

C3 / 4

Groen stipje rechts naast de toren

(niet genoemd door Teunis & Kamper, 2x aangetroffen door auteur)

- Pb1a1-P1b (T&K-nr Pb1a-p) Zegel 2 F / G3
 Oranje vlek onder tussen "R" en "I" van "SURINAME"
 (komt ook voor met Telblok als Pb1aT-P1, op Pb1b als Pb1b-P1 resp. Pb1bT-P1 en op Pb1c als Pb1c-P1 resp. Pb1cT-P1)
-
- Pb1a1-P1c Zegel 5 B4, B6 / 7
 Roodoranje punt in het verlengde links achter de rechter grote vleugel en witte vlek onder de cockpit
 (niet genoemd door Teunis & Kamper, 2x aangetroffen door auteur)
-
- Pb1a1-P1d Label B20 – 21 (rnd)
 Lichte vlek links op de horizontale kleurbalk
 (deze fout is meerdere malen op Pb1a aangetroffen, maar niet op Pb1b of Pb1c)
-
- Pb1c1-P1Be Zegel 3 B7 / 8
 Wit verticaal streepje links voor de neus van het toestel
 (deze afwijking is slechts een keer gezien, dit is vooralsnog dus niets anders dan een druktoevalligheid)
-
- Pb1a1-P2a** Zegel 2 A6, B6, E – F4
 Witte vlekken boven de linker grote vleugel en onder de buik van het toestel en witte verticale licht naar rechts buigende kras vanaf de middelste steunpaal van de brug tot linksonder aan de "N" van "SURINAME"
-
- Pb1c1-P2b (T&K-nr Pb1a-v) Zegel 3 A5 - 6
 Witte vlekken boven en aan de grote linker vleugel van het toestel (versplinterde vleugel)
 (komt ook voor met Telblok als Pb1aT-P2, op Pb1b als Pb1b-P2 resp. Pb1bT-P2 en op Pb1c als Pb1-P2 resp. Pb1cT-P2 en met verschoven kaft en Telblok, Pb1aT-P2V1, Pb1bT-P2V1 en Pb1cT-P2V1)
-
- Pb1c1-P2c Zegel 4 F / G6
 Wit puntje onder tussen "A" en "M" van "SURINAME"
-
- Bij dit specifieke boekje is te zien dat de drukrichting naar boven loopt (zie hoofdstuk 2)
 De fout Pb1c1-P2c is door mij maar een keer aangetroffen. Het zou hier dus om druktoevalligheden kunnen gaan. Pb1c1-P2b is de fout die zowel door De Rooy & Hali als door Teunis & Kamper wordt gememoreerd.
- Pb1c1-P3a** (T&K-nr Pb1c-1) Label E21 - F22 (rnd)
 Groenblauwe dubbele vlek, circa 1 cm onder de balk rechtsboven
 (alleen tekstvariant c en niet licht blauw maar groenblauw, is goed zichtbaar met het blote oog)
-

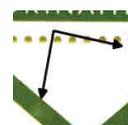
Pb1cl-P3b Zegel 2 E4
Oranje vlek voor de "L" van "LUCHTPOST"

Pb1cl-P3c Zegel 5 A6 – E7, E2
Vage diagonale donker oranje kras schuin omlaag over de hele zegen vlak voor de rechter motor van het vliegtuig langs en lichte vlek rechtsboven de "U" van "SURINAME"; de kras is licht gebogen en vetter dan een rakellijn
De fouten Pb3b en Pb3c komen ook bij tekstvarianten a en b voor.

Pb1al-P4a Andreaskruis 06, B2 / 3
Groene stip onder de "E" van "SURINAME" van zegel 1 erboven en lichte vlek links op het kruis

Pb1al-P4b Zegel 3 E8
Oranje puntje tegen de kaderrand boven rechts van de 2de "T" van "LUCHTPOST"

Pb1al-P4c Zegel 5 F2, F4, F - G6, F / G5 / 6
Witte vlekken linksonder in de "U" en boven rechts van de "I", flinke watervlek onder "AM" en oranje vlek linksonder in de "M" van "SURINAME"
(komt ook voor op Pb1b & Pb1bro als resp. Pb1b-P4a & Pb1bro-P4b)

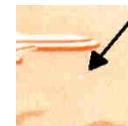
Deze fouten komen dus gezamenlijk voor in boekje Pb1al-P4 (resp. Pb1bl-P4, Pb1blro-P4 en Pb1cl en in dezelfde boekjes met telblokken).

Uit pakketjes van 50 die zijn onderzocht door Martin Cloose blijkt dat dit boekje in het drukvel waarschijnlijk boven boekje Pb1l-P2 heeft gezeten. Dat past ook in het type van de fout, alsof de witte vlekken vanuit zegel 5 in dit boekje doorlopen in zegels 2 en 3 van het volgende boekje (P2).

Pb1all-P5a Zegel 3 A1, A4
Flinke lichte vlek boven de "3" van "35" en oranje puntje links van de staart van het toestel

Pb1all-P5b Zegel 4 B6 / 7
Wit vlekje onder de neus van het toestel (komt niet voor bij tekstvariant b)

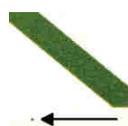

Pb1all-P5c Zegel 5 C / D3 / 4
Donkeroranje streepje linksonder aan de scharnierpunt van de brug
Komt ook voor bij alle tekstvarianten.

Op één exemplaar trof ik ook nog aan:

Pb1all-P5d Andreaskruis F5
Groen puntje rechtsonder het midden van het Andreaskruis bij de zegelrand

Dit is een druktoevalligheid, want deze komt niet voor op de andere P5-exemplaren die ik gezien heb.

Pb1aII-P6 Zegel 4 F3
Witte opstaande vlek rechts aan de "R" van "SURINAME"

In de voorgaande editie van dit schrijven is fout P6 nog als een druktoevalligheid opgenomen met nummer Pb1aII-D8. Inmiddels ben ik de opstaande witte vlek op zegel 4 vaker tegengekomen, zowel met als zonder Telblok op de kaft en op alle drie de tekstvarianten.

Pb1aI-P7a Zegel 2 D2, F1
Oranjerood puntje rechts naast het meest linkse hek en wit vlekje onder tussen "S" en "U" van "SURINAME"

Pb1aI-P7b Zegel 3 E / F5
Oranjerood stipje rechtsonder de "H" van "LUCHTPOST"

Pb1aI-P7c Zegel 4 A1, D1
Groene punt links in de "3" van "35" en licht puntje links voor het hek van de brug (alleen op Pb1a gevonden)

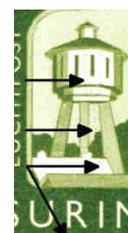

Pb1aI-P7d Kruis B5
Wit puntje rechtsboven het midden in het kruis

Deze fout (de groene punt op zegel 4) werd door Henk Teunis in zijn eigen collectie als plaatfout aangemerkt, maar ik heb pas één exemplaar van deze fout op tekstvariant a gezien, namelijk het exemplaar uit zijn eigen collectie. De groene vlek hangt vermoedelijk samen met de kleur van de tekst op het label en zal dus alleen voorkomen op Pb1a. Op Pb1c-P7 komt de vlek namelijk niet voor.

Pb1aII-P8a Zegel 1 C2 - E3, F6
Schuine groene rakelkras tussen de rechter twee poten van de watertoren tot over de beide daken eronder en groen stipje linksonder de "R" van "SURINAME"

In de voorgaande editie van dit schrijven is fout P8 nog als een druktoevalligheid opgenomen met nummer Pb1aII-D10R3. Inmiddels ben ik de schuine kras op zegel 1 vaker tegengekomen, met en zonder telblok, maar nog niet op andere tekstvarianten dan variant a.

Pb1aI-P9a Zegel 2 D7
Witte punt op het talud boven de "S" van "LUCHTPOST"

Pb1aI-P9b Zegel 5 B6, D / E3 / 4
Vage donker oranje vlek rechtsboven de rookpluim en witte vlek linksonder de middelste brugpijler bij de twee witte spankabels

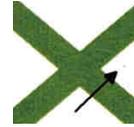

Pb1aI-P9a is een toevalligheid, maar P9b ben ik meerdere malen tegengekomen op Pb1aI. De witte vlek is steeds duidelijk en met het blote oog te zien, de oranje vlek varieert in helderheid.

Pb1bl-P10a Zegel 2 A1
Licht oranje vlekje tegen de kaderrand boven de "3" van "35"

Pb1bl-P10b Kruis C5
Groen stipje rechts van het midden van het kruis

De groene stip rechts van het kruis ben ik op Pb1a-P10 en Pb1c-P10 (meerdere malen) niet tegengekomen, het vlekje boven de "3" wel, waarmee Pb10b als druktoevalligheid moet worden aangemerkt.

Pb1al-P11a Andreaskruis F7 / G1
Wit vlekje geheel linksonder aan de rand van het Andreaskruis

Pb1al-P11b Zegel 2 E4
Oranje vlek voor de "L" van "LUCHTPOST"

Pb1al-P11c Zegel 3 A4 - E5
Vage diagonale oranje kras vanaf de staart van het toestel omlaag tot aan het dak eronder

Pb1al-P11d Zegel 5 A6 - E7
Deze kras loopt vervolgens door in de zegel eronder tot rechts aan de "P" van "LUCHTPOST"

Vooralsnog alleen aangetroffen op P1aI.

Pb1al-P12a Zegel 3 C / D4 / 5
Oranjerode vlek op de heuvel onder het rechter dakdeel van het huis rechtsachter de brug

Pb1al-P12b Zegel 4 F / G5
Oranjerood vlekje onder de "A" van "SURINAME"
Deze fout is aangetroffen op P1aI en P1bI.

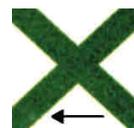
Pb1aII-P13 Zegel 2 A4
Oranje vlekje direct achter de staart van het toestel

Deze fout is aangetroffen zowel op alle tekstvarianten, allen van het type II.

Op een exemplaar van tekstvariant c kom ik ook nog de volgende afwijking tegen, vooralsnog een druktoevalligheid:

Pb1cII-P13b Andreaskruis D / E3
Lichte vlek boven in de linkeronderpoot van het kruis

Pb1aIP14a Zegel 2 D / E7
 Oranje rode vlek op de oever boven de 2de "T" van "LUCHTPOST"
 (deze vlek is niet altijd even goed zichtbaar)

Pb1aIP14c Zegel 5 D / E3
 Witte vlek links van de witte spankabels van de brugpijler

Komt voor op alle tekstvarianten. Maar op tekstvariant b komt dan ook nog voor een tweetal foutjes, dat waarschijnlijk samenvalt met de kleurdruk van de tekst op het label:

Pb1b1-P14b Zegel 4 F4 / 5
 Oranjerood puntje onder rechts aan de "N" van "SURINAME"

Pb1b1-P14c Zegel 5 D / E3, E / F3
 Witte vlek boven de "I" van "SURINAME" bij de witte spankabels van de brugpijler en horizontaal oranjerood streepje boven "RI" van "SURINAME"

Dit boekje is een variant op P14, want de witte vlek op zegel 5 is dezelfde als bij Pb1aP14b.

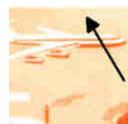
Pb1cI-P15a Andreaskruis A – B2
 Oranje punt linksboven op het kruis

Pb1cIT-P15b Zegel 1 A – B2, G2, A – E5 / 6
 Verticaal groen streepje linksboven de watertoren, groen haakje omlaag aan de kaderrand rechtsonder de "U" van "SURINAME" en witte rakelkras over het hele zegel links van de rechter vliegtuigmotor

Pb1cIT-P15d Zegel 3 A6
 Oranje puntje vlak onder de kaderrand midden boven het toestel

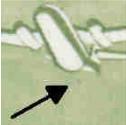

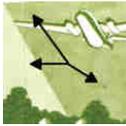
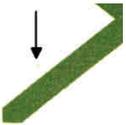
Deze fout heb ik vooralsnog alleen op boekjes met tekstvariant c aangetroffen, met en zonder telblok. De oranje punt (Pb15P15a) is op een exemplaar erg helder en op het andere exemplaar maar vaag te zien, dat kan dus een toevalligheid zijn.

Van boekje 1 heb ik voldoende exemplaren gevonden, ook in alle drie de tekstvarianten, zonder (terugkerende) afwijkingen (afgezien van rakellijnen, maar daarover meer aan het einde van dit hoofdstuk). Van de 22 exemplaren per drukvel is er dus minstens één in orde en zou ik in principe dus niet verder dan 21-P-varianten moeten kunnen komen bij Pb1.

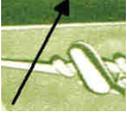
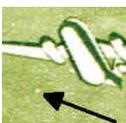
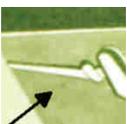
Wel zijn er nog de nodige druktoevalligheden, foutjes waarvan nog geen tweede exemplaar door de auteur gezien is en waarvan dus ook niet kan worden vastgesteld of het hier om een plaatfout gaat of niet. **Wie biedt hier uitkomst?**

Druktoevalligheden op Pb1

Pb1cI-D1R1	Zegel 1	C6	
	Groen vlekje onder de kont van het toestel		
Pb1aII-D2	Zegel 4	E1	
	Oranjerode punt tussen de kantlijn en het hek linksboven de "S" van "SURINAME"		
Pb1bI-D3	Zegel 5	B4, B6 / 7, E6 / 7	
	Oranje vlek links aan de punt van de grote rechter vleugel, puntje in de "O" van "POST" en wit vlekje onder de cockpit		
Pb1aII-D4a	Zegel 3	D / E5	
	Wit puntje boven de "C" van "LUCHTPOST"		 <small>foto Jan Smith</small>
Pb1aII-D4b	Zegel 3	A5	
	Oranjerood diagonaal streepje midden boven de vleugels		
Pb1bI-D5	Zegel 1	A1	
	Flinke lichtgroene vlek in de linkerbovenhoek		
Pb1cIT-D6a	Zegel 1	A – G4, C / D6	
	Verticale rakelkras links over de uiterste punt van de rechter grote vleugel en witte diagonale kras linksonder aan de "M" van "SURINAME"		
Pb1cIT-D6c	Zegel 2	F5	
	Roodoranje puntje onder rechts aan de "N" van "SURINAME"		
Pb1aI-D7a	Andreaskruis	B2	
	Wit stipje linksmidden boven in het kruis		
Pb1aI-D7b	Zegel 4	D1	
	Wit puntje boven links van de middelste paal van het hek links in het water		
Pb1aI-D7c	Zegel 5	F – G1 / 2, G2	
	Vage verticale strepen links aan en linksonder aan de "U" van "SURINAME"		
Pb1bII-D8a	Zegel 5	F2, F5	
	Witte vlekjes rechtsonder de "U" en linksboven naast de "A" van "SURINAME"		
Pb1aI-D9	Zegel 3	E6	
	Waterkras verbindt "T" van "LUCHTPOST" met "M" van "SURINAME" (de drukrichting van dit boekje is omlaag gericht)		

Pb1cII-D10a	Zegel 2	C4	
	Oranje vlek als raam in de gevelmuur van het huis		
Pb1cII-D10b	Zegel 3	A5	
	Oranje vlek tegen de zegelrand midden boven het toestel		
Pb1aI-D11	Zegel 5	A3	
	Wit verticaal streepje vlak onder de kaderlijn aan de bosrand De drukrichting van dit boekje is omlaag.		
Pb1cII-D12a	Zegel 1	A - G4 / C / D6	
	Dubbele verticale rakellijn links door de grote rechter vleugel en groen vlekje midden onder de buik van het toestel		
Pb1cII-D12b	Zegel 5	F3	
	Oranje puntje boven rechts aan de "I" van "SURINAME"		
Pb1cII-D13aR1	Zegel 5	B5	
	Oranje vlekje tussen de motor en de brug		
Pb1bII-D14	Zegel 1	C1	
	Puntje als breuk linksboven in de 1ste "T" van "LUCHTPOST"		
Pb1cI-D15	Zegel 3	E2	
	Oranje streepje tussen de rechter poten van het hek boven "SU" van "SURINAME"		
Pb1cII-D17	Zegel 4	B7	
	Donker oranje cirkel rechtsonder de neus van het toestel		
Pb1cII-D18a	Andreaskruis	E1 / 2	
	Groen vlekje boven de linkeronderpoot		
Pb1cII-D18b	Zegel 2	F2	
	Wit vlekje rechtsonder de "U" van "SURINAME" (dit is hetzelfde vlekje als bij Pb1bII-D8, maar het zit daar op zegel 4)		
Pb1cII-D18c	Zegel 4	A5	
	Oranjerood stipje boven de punt van de linker grote vleugel		

En dan heb ik op Pb1cI-P4 de volgende afwijkingen gevonden, vooralsnog als druktoevalligheid aangemerkt omdat slechts één exemplaar bekend is.

Pb1cl-D19a	Zegel 1 en kruis	G1, I1, N1		
	Groene kleuruitlopers omlaag links onder aan zegel 1 en linksonder aan de beide linker poten van het kruis. Daarmee kan worden vastgesteld dat de drukrichting van dit boekje omlaag gericht is.			
Pb1cl-D19b	Zegel 2	A6 – 7		
Pb1cl-D19c	Zegel 3	A1		
	Groene punten in de lucht boven de cockpit (zegel 2) en boven in de "3" van "35"			
Pb1al-D20	Zegel 5	F7		
	Oranje streepje boven rechts in de "E" van "SURINAME"			
Pb1al-D21	Zegel 3	A3 - 4		
	Oranje streepje linksboven in de lucht vlak naast de boomkruin			
Pb1blIT-D22	Zegel 3	D / E4 / 5		
	Oranjerood puntje boven "LU" van "LUCHTPOST"			
Pb1blIT-D23	Zegel 1	O5		
	Groen puntje in de zegelrand boven de neus van het toestel			
Pb1clII-D24	Zegel 4	A / B6 / 7, E4, F1		
	Witte vlekjes onder tussen "S" en "U" van "SURINAME" en rechtsonder de buik van het toestel en roodoranje vlekje linksboven de "N" van "SURINAME"			
Pb1al-D25	Zegel 1	C5		
	Witte punt linksonder de buik van het toestel			
Pb1aII-D26a	Zegel 2	A5 / 6		
	Flinke witte vlek midden boven het toestel			
Pb1aII-D26b	Zegel 3	E2		
	Oranje diagonale veeg linksonder aan de "R" van "SURINAME"			
Pb1aII-D27a	Zegel 1	B5		
	Donkergroen vlekje links onder de rechter vleugel			
Pb1aII-D27b	Zegel 3	A / B6		
	Flinke oranje vlek voor de bovenste vliegtuigmotor			

De kleuruitloper is een fenomeen dat bij veel postzegels in de wereld voorkomt. Ook hier is dan sprake van een toevalligheid ingegeven door vuile drukcilinders. Zij zijn daarmee zelden of nooit een plaatfout maar moeten meer in de categorie van de rakellijnen beschouwd worden. Bij de Surinaamse boekjes zijn kleuruitlopers met name veel zichtbaar bij boekje 2. In deze publicatie hebben wij ze onder de druktoevalligheden geschaard, maar ze lang niet allemaal opgenomen.

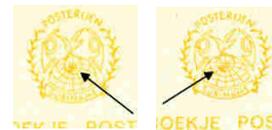
Kaftfouten op Pb1

Op boekje Pb2 zitten aan de kaftzijde zoveel fouten, dat ik deze daarom bij elkaar gezet heb. Om het boek enigszins consistent te houden heb ik dat voor Pb1 hieronder ook gedaan.

Pb1cII-KP1 (aangetroffen samen met fout D12 en P1)

Kaft, zegelzijde Y5 (rnd)

Vlek midden op de wereldbol

Het gaat hier dus om een plaatfout aan de kaftzijde.

Pb1aI-KP2 (aangetroffen samen met fout D11, P5 en P6)

Kaft, labelzijde E11 (rnd)

Flinke vlek midden op de wereldbol

Het gaat hier dus om een plaatfout aan de kaftzijde.

Pb1bI-K3 (aangetroffen op boekje zonder fout aan de zegelzijde, zie ook KP8)

Kaft X10 (rnd, labelzijde), B4 (rnd, zegelzijde)

De "P" van "POSTERIJEN" is dicht en vlek over "RI" van "SURINAME"

Pb1aI-KP4a (aangetroffen samen met fout P1 en P8, dit is daarmee een kaft plaatfout)

Kaft, labelzijde A / B5 (rnd)

De "B" van "POSTZEGELBOEKJE" is boven dicht

Pb1aI-KP4b

Kaft, zegelzijde Y5 (rnd)

Vlekje rechtsmidden op de pool van de wereldbol

Pb1aI-KP5 (aangetroffen samen met fouten P8 en P14)

Kaft, labelzijde J – L23 (rnd)

Vlekken (midden) op de wereldbol en links op de linker hoorn (ook aangetroffen samen met kaftfout KP4b)

Pb1aI-K6 (aangetroffen samen met fout D7)

Kaft, labelzijde W10 (rnd)

Vlek onder in de "G" van "POSTZEGELBOEKJE"

Pb1bII-KP7 (2x aangetroffen zonder afwijkingen aan de zegelzijde)

Kaft, zegelzijde E24 (rnd)

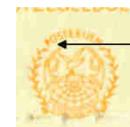
Flinke kleurvlek over "RI" van "SURINAME"

Pb1cIT-KP8 (aangetroffen samen met fout D6 & P2)

Kaft, labelzijde C11 (rnd)

Gesloten "P" van "POSTERIJEN"

Pb1clT-K9 (aangetroffen samen met fout P1)

Kaft, zegelzijde F2, F11 (rnd)

De handgreep van de linker hoorn is dicht en vervormd

Pb1al-K10 (aangetroffen met fout P2)

Kaft zegelzijde J24 (rnd, bij de naad)

De "S" van "POSTZEGELBOEKJE" is vervormd

Pb1al-K11 (aangetroffen met fout P2)

Kaft, labelzijde K10 (rnd)

De "N" van "SURINAME" is vet

Pb1al-K12 (aangetroffen met kaftverschuiving V1, maar zonder fouten aan zegelzijde)

Kaft, zegelzijde H15 (rnd)

"A" van "SURINAME" is vet

Pb1cl-K13 (aangetroffen met fout P3)

Kaft, labelzijde E18, L – M23 (rnd)

Vlekken midden op 2 wereldbollen (1 vlek lijkt op die van Kaftfout 4)

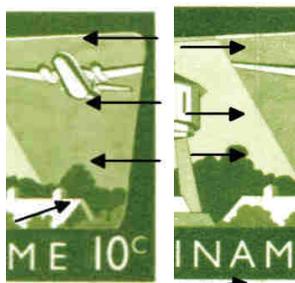
Pb1aT-V1 (T & K nr Pb1a-k)

Kaft verschoven /
versneden, komt met en
zonder telblok voor

Rakellijnen op Pb1

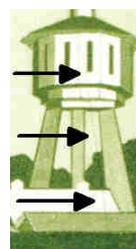
In het overzicht hierboven hebben wij vier hoofdsoorten rakellijnen op Pb1 onderscheiden. Het gaat steeds om dezelfde rakelijlijn maar de plaats in het beeld verschilt. De meest voorkomende is R1. En R3 is een plaatfout, die zit steeds op dezelfde plek:

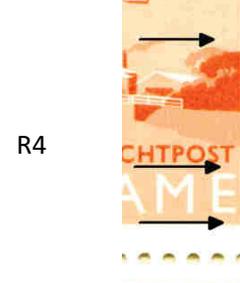
R1

R2

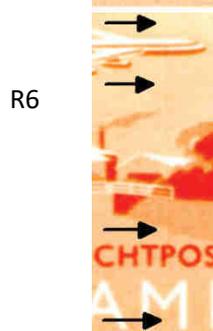
R3

R4

R5

R6

Plaatsbepalingen hebben hier geen zin omdat de meeste rakellijnen van locatie variëren.

Ik ben overigens ook al boekjes tegengekomen waarbij rakelkrassen R1 en R4 op hetzelfde boekje voorkomen.

En rakelkras type R4 komt ook voor waarbij de lijn niet verticaal maar meer diagonaal omlaag loopt.

Een variant van R5 komt ook voor op de oranje zegels uit dit boekje:

Foto M Cloose

Een type rakelkras op boekje Pb1b, die ik zelf een keer op een FDC gevonden heb maar die door Martin Cloose bevestigd werd is de volgende:

R7a Verticale oranje kras (soms vergezeld van een groene kras) in de rechter bovenhoek (in dit geval zegel 3, links met 2 kleuren en rechts met alleen de oranje kras)

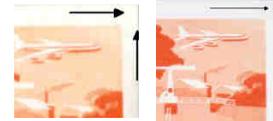

Foto M Cloose

R7b Verticale oranje kras (soms vergezeld van een groene kras) in de rechter onderhoek (in dit geval dus zegel 6, die aansluit op de linker foto hierboven)

Foto M Cloose

Vreemde afwijkingen op boekje Pb1

I) Een vreemde rakelkras is de volgende:

Hier loopt een groene rakelkras horizontaal over alle drie de bovenste zegels uit het boekje, vlak boven de landsnaam. Deze variant trof ik aan op Pb1c1. Het hele boekje vertoont vaag horizontale lijnen alsof het papier geribbeld of gestreken is. Het vreemde aan deze kras is het feit dat hij haaks loopt op de drukrichting. Dat is in feite onmogelijk, tenzij er later nog een andere druk aan toegevoegd is maar dan in horizontale richting in plaats van dwars op de boekjes. De lijn viel mij zelf pas op nadat ik naar een scan van dit boekje keek van 600dpi. Met het blote oog en een vergrootglas is de lijn moeilijk te ontdekken.

Nu is het zo dat de tekst op variant Pb1c in blauwgroen gedrukt is en niet in dezelfde groene kleur als de zegels. Het is mogelijk dat de tekst later op het boekje gedrukt is. Dan zou er een extra drukgang hebben plaatsgevonden waarbij de papierbaan dan in de breedte door de drukpers gehaald zijn. Maar dat kan alleen als de vellen al een keer per veelvoud van 22 gesneden zouden zijn om ze daarna van verschillende teksten te voorzien. En dat is volkomen onlogisch, gelet op het gehanteerde drukprocedé (zie de foto's die in hoofdstuk 2 zijn getoond voor de drukrollen van Pb5, zoals ze op de FDC's werden gepubliceerd). Mijn verklaring is daarmee waarschijnlijk niet de juiste.

II) Verticale lijn links over het tekstdeel (label)

Martin Cloose heeft mij foto's van een aantal vreemde variëteiten toegezonden die ik u niet zal onthouden. De eerste is een verticale lijn links over het tekstdeel (het label) van boekje Pb1a.

Dit zou ook een rakelijntje kunnen zijn, maar ik heb nog geen andere exemplaren gezien waar deze lijn ook op voorkomt en heb hier nog geen verklaring voor.

III) Verschillende breedtes van de inhoud

Een andere afwijking die Martin Cloose mij toonde is die waarbij de afmeting van de inhoud van de boekjes niet altijd hetzelfde is. Dat is een fenomeen dat waarschijnlijk bij alle op deze manier geproduceerde boekjes voorkomt, dus minstens ook bij de boekjes 1 tot en met 7. Onderstaand voorbeeld is van Pb1c:

In dit geval is de inhoud van het bovenste boekje aan beide kanten breder dan dat van het boekje eronder.

H3.2 Plaatfouten & andere afwijkingen Boekje Pb2

Boekje Pb2a, labeltekst: "Vermijd tijdverlies, koop postzegelboekjes." (Uitgegeven 8 december 1976)

Boekje Pb2b, labeltekst: "Zorg voor de juiste frankering; haal uw tarievenlijst bij de postertijen." (Uitgegeven 8 december 1976)

Boekje Pb2cr3, labeltekst: "Opgave van adreswijziging versnelt de postbezorging." (Uitgegeven 8 december 1976)

Kleur van het kaftmotief: paars

Papier: normaal, zonder watermerk en zonder fosfor of ander soortgelijk kenmerk

Druktechniek: Diepdruk

Oplage: 90.050

Dit boekje komt voor met telblokjes, met een blauw registerstreepje links midden en een groen registerstreepje linksboven, met alleen een registerstreepje linksonder en met een heel dun blauw registerstreepje links midden. Zie voor een uitgebreid commentaar hierover pagina 7 onder de kop "registerstrepen". Omdat er drie varianten voorkomen onderscheiden we dus:

Pb2ar1 Groen registerstreepje linksonder

Pb2ar2 Groen registerstreepje linksboven en blauw dikker registerstreepje links midden

Pb2ar3 Dun blauw registerstreepje links midden tegen de labelrand aan,

en uiteraard ook Pb2br1, Pb2br2, Pb2br3, Pb2cr1, Pb2cr2, Pb2cr3 en, wanneer er ook nog een telblok op de kaft zit, Pb2ar1T etc. Waarschijnlijk zijn de boekjes r2 en r3 de naast elkaar gedrukte boekjes in de rij, waarbij het ene boekje links met een registerlijntje aan de linkerbuitenkant en het andere boekje rechts aan de rechterbuitenkant is gedrukt. Doordat de papierbaan dan iets meer naar rechts is gesitueerd bij het snijden cq drukken ontstaat een ongelijk gesneden streepje.

Vb: Pb2r2

Pb2cr3 (T&K nr Pb2c1) Label H – I1 (rnd)
 Dun groen snijlijntje links in het midden op het label

De meeste boekjes van dit type (Pb2) vertonen vette zwartgroene vlekken rechts in het beeld alsof de kleur van licht naar donker loopt van links van het zegel naar rechts. Dit creëert veel aanwijsbare verschillen, maar moet gezien worden als een onderdeel van het drukproces waarbij de inkt na het aanbrengen een beetje samenklontert. Het betekent vooral dat de groene (in dit geval) inkt niet goed hecht aan het papier. Het is zichtbaar in de manier waarop de groene kleur rechts in beeld steeds meer zwartgroene vlekken vertoont. Dit moet gezien worden als een typisch kenmerk van dit boekje, niet als een afwijking.

Opg
 vers

Plaatfouten op Pb2

Pb2b-P1a (T&K nr Pb2bv) Label E22 (rnd)
 Punt met streepje (als vogel) onder de balk

Van de volgende afwijkingen op hetzelfde boekje heb ik nog niet kunnen vaststellen dat zij ook als plaatfout moeten worden aangemerkt.

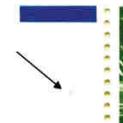
Pb2a-P1b Zegel 1 E / F4
 Lichtgroene vlek rechtsboven de "N" van "SURINAME"

Pb2b-P1c Zegel 2 A2
 Gehoekte haarkras boven de romp van het vliegtuig

Pb2a-P1d Zegel 5 A2 - 3
 Witte gebogen verticale streep vanaf de bovenste motoren omhoog en blauw vlekje links van die streep

Pb2b-P1e Zegel s 3 en 6 F5
 Kleuruitlopers omlaag rechts aan de "E" van "SURINAME"

De drukrichting van dit specifieke boekje is omlaag gericht.

Bij Pb4-P17 heb ik een uitgebreid commentaar gegeven op het fenomeen dat sommige plaatfouten afhankelijk zijn van de kleur waarmee de tekst op het label is gedrukt. Dat is bij Pb2-P1 ook het geval. Fout Pb2b-P1a komt alleen voor op de boekjes met tekstvariant b. Dat geldt ook voor fout Pb2b-P1c. Maar de fouten Pb2b-P1b en P1d komen ook op de boekjes Pb2a en Pb2c voor. De kleuruitlopers die ik hierboven genoemd heb (Pb2b-P1e) zijn geen plaatfout maar een bij dit boekje veel voorkomende druktoevalligheid.

Pb2a-P2a Zegel 2 A7, E6
 Donker blauwe puntjes boven "S" van "LUCHTPOST" en boven de "2" van "25"

Pb2a-P2b Zegel 5 B1
Lichtblauw vlekje links in de bovenste donkerblauwe band

Pb2cr1-P2c Label O – P1, H9 – J16 (rnd)
Groen registerlijntje linksonder op het label en
uitgelopen kleur in de letters van het label, 1ste "V", 2de "G",
2de "D" en de 4de "I"

De kleuruitlopers en het registerstreepje zijn geen onderdeel van de plaatfout, de andere twee foutjes zijn ook op boekje Pb2cr1 aangetroffen.

Pb2a-P2d Zegel 6 A6
Blauw puntje onder aan de bovenste straallijn boven "P" van "LUCHTPOST"

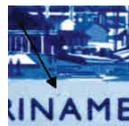

Deze trof ik juist weer niet aan op Pb2cr1-P2.

Pb2a-P3a Zegel 3 F5
Groenblauw vlekje rechtsboven aan de "M" van "SURINAME"

Pb2aT-P3b Zegel 5 E4
Donkerblauw puntje boven "NA" van "SURINAME"
(niet altijd goed te zien)

Pb2aT-P3c Zegel 6 D6
Groenblauwe punt boven het schaduwdeel op de heuvel
rechtsboven de linker rupsband

Pb2c-P4a Label A21 / 22 (rnd)
Kleuruitloper omhoog links op het horizontale blok (dit is een toevalligheid,
geen onderdeel van de plaatfout, ook al zie je dit type kleuruitloper bij Pb2
veelvuldig).

Pb2c-P4b Zegel 5 A2, A4
Donkerblauw vlekje linksboven de neus van het toestel en donkerblauw
stipje boven de bovenste straallijn linksboven de "L" van "LUCHTPOST"
(dit laatste puntje is een toevalligheid, komt niet op alle PB2-P4 voor)

Pb2c-P4c Zegel 6 A5 / 6, A6
Blauw puntje onder aan en witte vlek er direct boven aan de bovenste
straallijn boven "H" van "LUCHTPOST"

Ook dit boekje vertoont een donkerdere verticale achtergrondbalk links over zegels 3 en 6 (door de "S" van "SURINAME") en eenzelfde donkere balk over beide zegels over de "P" van "LUCHTPOST" (zie D7).

P4 komt voor bij alle drie de tekstvarianten (Pb2a, 2b en 2c) met en zonder telblok.

Ten slotte vond ik op een van deze boekjes ook nog de volgende afwijking:

Pb2c-P4d Zegels 3 en 6 A5 - 8

De bovenste kaderrand is omlaag gebutst en loopt rechts omlaag af door gebrek aan inkt (dit is een toevalligheid, deze ben ik slechts één keer tegengekomen)

Pb2c-P5 Label A23 / 24, H18, I18 (rnd)

Blaauwe kleuruitlopers midden boven aan het donkerblauwe kleurblok, aan de 1ste "I" van "ADRESWIJZIGING" en de 1ste "G" van "POSTBEZORGING"

Zoals gezegd, over de vraag of kleuruitlopers als plaatfout aangemerkt kunnen worden valt te discussiëren. Feit is dat ik dit voorbeeld drie keer heb aangetroffen. Dat zou kunnen betekenen dat de boekjes die ik gezien heb allemaal uit dezelfde drukgang komen. In dat geval zijn de fouten hooguit secundair te noemen, maar het blijven met regelmaat terugkerende afwijkingen.

Dit boekje vertoont ook nog een donkerdere verticale achtergrondbalk links over zegels 3 en 6 (zie voor een toelichting Pb2a-D7; plaats: A1 - F2, A7 - F8).

Pb2c-P6 (T&K nr Pb2cv) Label F20

Groene vlek ca 1 cm linksonder de balk op het label

Pb2a-P7a Zegel 2 A / B5, A4, B4, F4

Blaauw stipje onder tussen "U" en "C" van "LUCHTPOST" en blauwe kleuruitlopers rechtsonder aan het toestel en onder aan de "A" van "SURINAME"

Pb2a-P7b Zegel 5 B1, F2, F5 / 6, B4, F4

Donker blauw vlekje linksboven bij de kaderlijn in de donkere luchtstrook, blauw puntje boven de "R" van "SURINAME", witte vlek tussen "E" van "SURINAME" en "2" van "25" en blauwe kleuruitlopers rechtsonder aan het toestel en onder aan de "A" van "SURINAME"

De plaatfout is hier de blauwe vlek linksboven, het blauwe puntje boven de "R" en de witte vlek tussen "SURINAME" en "25". De kleuruitlopers ben ik op zegels 2 en 5 meerdere malen tegengekomen, maar zelden op dezelfde plaats.

Pb2a-P8a Label A21 – 22 (rnd)

Witte haakvormige vlekjes linksboven in de groene balk en bultje er rechts naast op die balk

Pb2a -P8b Zegel 2 F2

Blaauw puntje linksboven aan de rechter poot van de "U" van "SURINAME"

Pb2a -P8c Zegel 5 B3
Blauw puntje als uitsteeksel op de donkere luchtlijn vlak onder de linker motoren

Pb2b-P8d Zegel 6 A6
Groenblauw puntje onder aan de straallijn boven de "P" van "LUCHTPOST"

Zoals bij vrijwel alle boekjes Pb2 komen ook hier kleuruitlopers voor, zoals bijvoorbeeld omlaag aan de "H" van "LUCHTPOST" en de "E" van "SURINAME" (op zegels 3 en 6). De drukrichting is dus omlaag. P8 heb ik tot op heden zowel op Pb2a als op Pb2b aangetroffen, met dien verstande dat foutje P8c alleen op Pb2b-P8 voorkomt en niet op Pb2a-P8.

Pb2a-P9a Zegel 2 F / G7
De kaderlijn onder de "C" van "25C" vertoont twee bultjes omlaag in mijn bezit is één exemplaar van 2a-P9 waarbij het lijkt of deze bultjes zijn getoucheerd. Te zien zijn dan 2 donkerdere retouchestreepjes.

Zonder

Met

Pb2a-P9b Zegel 3 A4
Flinke witte vlek tegen de bovenste kaderrand, linksboven de "L" van "LUCHTPOST", deze vlek is niet altijd even groot, dat is afhankelijk van de vetheid van de achtergrondkleur

Pb2a-P9c Zegel 6 D / E6 / 7
Witte vlek op de voet van de heuvel rechtsonder het graafwiel (dit is de feitelijke plaatfout die op alle exemplaren goed zichtbaar is)

Retouchestreepjes zijn in beginsel geen logische aanwezigheid, of het moet zo zijn dat ze aangebracht zijn nadat de proefdruk zichtbaar werd. Zo is in veel gevallen van boekje Pb2 in de linkerbovenhoek van zegels 2 en 4 een lijntje te zien alsof er een kaderlijntje is aangebracht. Vermoedelijk was de blauwe kleur daar te licht en wenste men een iets duidelijker onderscheid met de zegelrand aan te brengen. Maar ik heb geen informatie kunnen vinden over meerdere oplagen. Wel zijn er vaak nabestellingen geplaatst. Het zou kunnen, dat de drukker intern na de eerste druk soms enkele retouches op de drukcilinder heeft aangebracht, maar dat is zuiver speculeren. Dat zou wel mijn bevindingen bij Pb2a-P9a kunnen verklaren. Ik houd me aanbevolen bij eenieder die hier meer over weet. Overigens zouden de geconstateerde bultjes ook gewoon kleuruitlopers kunnen zijn, maar dan zou je niet op andere boekjes een retouche gelijkend streepje vinden. Ook kan het zijn dat de streepjes er vanaf het begin op hebben gestaan, maar dat ze soms minder vet en daardoor meer als bultje dan als streepje herkenbaar zijn.

Alle in mijn bezit zijnde exemplaren van deze boekjes vertonen op zegels 2 en 5 kleuruitlopers omhoog. Voorbeelden zijn kleuruitlopers omhoog aan de "P" van "LUCHTPOST" en rechts aan de "2" van "25" (zegels 2 en 5), De drukrichting is dan dus omhoog. P9 heb ik tot op heden alleen op Pb2a aangetroffen.

Pb2-P10a Zegel 2 F7
 Blauw vlekje rechtsonder de "5" van "25"

Pb2-P10c Zegel 4 F7
 Witte punt tegen de rechter kaderlijn rechtsonder de "C" van "20 C"

Pb2-P10d Zegel 5 C1 / 2, F4
 Breuk rechts in de hanger links boven het dak van de grote hal en blauw puntje onder in de "A" van "SURINAME"

Pb2-P10e Zegels 3 en 6 A4, F4
 Kleuruitlopers omhoog links op de top van de graafmachine en rechts aan de "N" van "SURINAME" (net als bij D15)

De drukrichting van dit boekje is omhoog gericht.

Deze fouten komen voor bij alle drie de tekstvarianten (Pb2a, 2b en 2c). Maar ik heb ze nog niet met telblok gevonden (waarbij ik er wel vanuit ga dat ze ook met telblok voorkomen). Op boekje Pb2a ben ik ook de volgende fouten tegengekomen die niet op Pb2b voorkomen, maar wel op alle Pb2a-P10 exemplaren die ik gezien heb:

Pb2a-P10b Zegel 3 B7
 Groenblauw puntje tegen de kaderrand rechtsonder de 2de "T" van "LUCHTPOST"

Het opvallende is dat deze laatste fout wel weer voorkomt bij Pb2b-P19, maar daar zie je hem dan weer niet terug op tekstvariant a.

In de voorgaande editie van dit boekje is deze fout nog als een druktoevalligheid opgenomen met nummer Pb2b-D17. Ik heb inmiddels meer voorbeelden gezien waarmee deze toevalligheid tot een plaatfout is gepromoveerd.

Pb2c-P11b Zegel 2 A1, A2, G6, F2
 Donkerblauwe vlekjes linksboven de punt van het toestel en donkerblauwe punt rechtsonder de "E" en wit vlekje onder tussen "U" en "R" van "SURINAME"

Pb2c-P11c Zegel 5 A2, A3
 Blauwe stipjes boven de neus en links voor de bovenste motor van het toestel

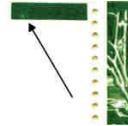
Pb2c-P11d Zegel 6 B1, D / E7
 Wit vlekje onder de neus van het toestel en groenblauwe vlek aan de basis van de berg rechts voor de graafmachine

Deze fout komt voor bij alle drie de tekstvarianten (Pb2a, 2b en 2c) en zowel met als zonder telblok. Maar bij Pb2a heb ik nog een variant gevonden, meerdere malen, waarbij wel de 2 fouten op zegel 6 voorkomen, evenals de blauwe punt in lichtere vorm (minder een punt meer een vlek) boven de neus

van het toestel op zegel 5 voorkomt, maar niet de punt rechtsonder de "E" op zegel 2, noch de witte vlek tussen "U" en "R" voorkomen. In plaats daarvan, komt daar wel de volgende fout op voor:

Pb2a-P11Aa Label A – B21 (rnd)
Lichte vlek linksonder in de groene balk

Deze fout komt alleen voor op Pb2a-P11 maar is daar dan wel terugkerend. Dit hangt samen met de afwijkende kleuren van de tekstvarianten. Deze fout hoort bij de groene variant (Pb2a).

Ook ben ik een exemplaar tegengekomen waar wel de fouten op zegel 2 op voorkomen maar weer niet de fout op zegel 6, zie daarvoor onder Pb2a-P15.

In de voorgaande editie van dit schrijven is fout P11 nog als een druktoevalligheid opgenomen met nummer Pb2c-D21.

Pb2b-P12a Zegel 1 of zegel 4 B4
Donkergroene punt linksonder op de grote linker vleugel
(in feite is dit geen plaatfout, want de vlek komt weliswaar voor, maar niet consequent op zegel 1 of zegel 4)

Pb2b-P12b Zegel 5 07, E6
Donkerblauw puntje rechts in de bovenste zegelrand en blauw puntje rechtsboven de "2" van "25"

Ook dit boekje vertoont een donkerdere verticale achtergrondbalk links over zegels 3 en 6 (zie D7).

In de voorgaande editie van dit schrijven is deze fout nog als een druktoevalligheid opgenomen met nummer Pb2b-D14K13. Ik heb inmiddels meer voorbeelden gezien waarmee deze toevalligheid tot een plaatfout is gepromoveerd.

Deze fout komt voor bij alle drie de tekstvarianten (Pb2a en 2b heb ik zelf gezien, 2c nog niet), maar ik heb ze nog niet met telblok gezien. Het is wel waarschijnlijk dat ze met telblok bestaan.

Pb2c-P13a Zegel2 F4
Blauw vlekje omlaag midden aan de "A" van "SURINAME" (toevalligheid)

Pb2c-P13b Zegel 3 F6
Groenblauw vlekje onder links in de "3" van "30"

Pb2c-P13c Zegel 5 F4
Blauw vlekje omlaag midden aan de "A" van "SURINAME" (toevalligheid)

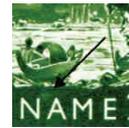

Pb2c-P13d Zegel 6 B6
Groenblauw vlekje onder "TP" van "LUCHTPOST"

Pb2c-P13 stond in de vorige editie nog als Pb2cT-D20 aangemerkt.

Pb2a-P14a Zegel 1 F4
Lichte vlek boven "NA" van "SURINAME"

Pb2a-P14b Zegel 5 A3
Wit verticaal krasje boven het vliegtuig voor de motoren

In de voorgaande editie van dit schrijven is deze fout nog als een druktoevalligheid opgenomen met nummer Pb2a-D3. Ik heb inmiddels meer voorbeelden gezien (waaronder een gestempeld exemplaar) waarmee deze toevalligheid tot een plaatfout is gepromoveerd. Vooral nog heb ik de fout alleen op tekstvariant a aangetroffen (Pb2a).

Pb2aT-P15a Zegel 2 A2, F / G5, F2
Blauwe puntjes linksboven de neus van het toestel en rechtsonder de "E" van "SURINAME" en wit vlekje onder tussen "U" en "R" van "SURINAME"

Pb2aT-P15b Zegel 6 B1
Blauwe punt onder de neus van het toestel

De fouten op zegel 2 komen ook voor op Pb2a-P11, maar verder verschillen de boekjes in de zin dat de andere fouten over en weer niet voorkomen.

In de voorgaande editie van dit schrijven is fout P15 nog als een druktoevalligheid opgenomen met nummer Pb2aT-D13.

Pb2b-P16a Zegel 2 A / B6
Donkerblauwe stip onder de "P" van "POST"

Pb2b-P16bR3 Zegel 3 A - F4
Verticale blauwe rakellijn over hele zegel net rechts van het midden van de "A" van "SURINAME" en blauw vlekje rechtsonder aan de "S" van "LUCHTPOST"

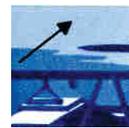
Alleen P16a is een plaatfout, P16b is een toevalligheid, die niet op elk boekje met P16a voorkomt.

In de voorgaande editie van dit schrijven is fout P16 nog als een druktoevalligheid opgenomen met nummer Pb2b-D6.

Pb2b-P17a Zegel 2 F3
Licht puntje rechtsboven in de "N" van "SURINAME"

Pb2b-P17b Zegel 5 A2
Blauw stipje linksboven de neus van het toestel

Pb2b-P17c Zegel 6 F1 / 2, F7
Blauw puntje rechtsonder de "U" van "SURINAME"

Deze fout heb ik aangetroffen zowel op Pb2a als op Pb2b. In de voorgaande editie van dit schrijven is fout P17 nog als een druktoevalligheid opgenomen met nummer Pb2b-D18.

Op een exemplaar van Pb2b-P17 vond ik ook een donkerdere verticale achtergrondbalk links over zegels 3 en 6 (zie D7) en kleuruitlopers rechtsonder aan de "T" van "LUCHTPOST" en de "C" van "30C" op zegels 3 en 6 (zoals al eerder gezegd, komt erg vaak voor).

Pb2a-P18a Zegel 2 A3, B1, B4, F4
Blauw vlekje boven de bovenste motor, wit puntje linksonder aan de bovenste kraanbalk en schuin haakje naar rechts omlaag rechtsonder aan het staartstuk en rechtsonder aan de "A" van "SURINAME" (de laatste is een kleuruitloper en het witte puntje is alleen te zien als de blauwe kleuren iets ten opzichte van elkaar zijn verschoven)

Pb2a-P18b Zegel 3 B4, B7, F7
Licht groenblauw blokje rechts aan de toren van de graafmachine onder de rechter spankabels en kleuruitlopers linksonder aan de "S" van "LUCHTPOST" en rechtsonder aan de "0" van "30" (zitten ook op zegel 6)

Pb2a-P18c Zegel 5 B5, F5, F4
Schuin haakje omlaag rechtsonder aan het staartstuk en rechtsonder aan de "A" van "SURINAME" en blauw vlekje linksboven bij diezelfde "A" (de haakjes zijn ook weer kleuruitlopers en het vlekje is soms slecht te zien)

Pb2a-P18d Zegel 6 A / B2
Lichtblauw puntje midden op de buik van het toestel

De drukrichting van dit boekje is omlaag.

Deze fout heb ik aangetroffen zowel op Pb2a als op Pb2c. In de voorgaande editie van dit schrijven is fout P18 nog als een druktoevalligheid opgenomen met nummer Pb2a-D9.

Pb2a-P19a Zegel 1 F - G1
Lichte vlek rechtsonder de "S" van "SURINAME"

Pb2b-P19b Zegel 3 B7
Groenblauw puntje tegen de kaderrand rechtsonder de 2de "T" van "LUCHTPOST" (alleen bij tekstvarianten b en c)

Dit is hetzelfde puntje als Pb2a-P10b, maar hier komt dit foutje juist weer niet terug op de boekjes met tekstvariant a. Dit boekje was in de vorige editie aangemerkt als toevalligheid D2.

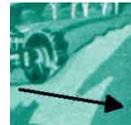
Pb2c-P20a Zegel 2 E6
 Wit vlekje tussen "E" van "SURINAME" en "2" van "25", dit exemplaar
 vertoont ook nog kleuruitlopers omlaag o.a. linksonder aan de "E" van
 "SURINAME" (ook op zegel 5)

Pb2c-P20b Zegel 5 E6
 Wit vlekje tussen "E" van "SURINAME" en "2" van "25"

Pb2c-P20c Zegel 6 D8
 Klein licht stipje onder rechts op het rechter schaduwdeel van de berg
 tegen de rechter kaderlijn aan

Drukrichting omlaag.

Van boekje 2 heb ik voldoende exemplaren gevonden, ook in alle drie de tekstvarianten, zonder (terugkerende) afwijkingen (afgezien van rakellijnen). Van de 22 exemplaren per drukvel is er dus minstens één in orde en zou ik in principe dus niet verder dan 21-P-varianten moeten kunnen komen bij Pb2. Ik mis er hierboven dan dus nog één of twee, of het moet zo zijn dat er meer boekjes van Pb2 zonder afwijkingen voorkomen, maar ik vermoed dat er tussen de onderstaande druktoevalligheden nog wel een of twee plaatfouten cq kenmerken voorkomen.

Druktoevalligheden en kleurbalken op Pb2

Pb2aT-D1a Zegel 2 B5, C / D4 / 5
 Wit vlekje op de straallijn onder "LU" van "LUCHTPOST" en wit vlekje
 links op de gevel van het huisje boven "M" van "SURINAME"

Pb2aT-D1b Zegel 5 D1
 Wit puntje op de muur boven "U" van "SURINAME"

Pb2aT-D1dc Zegels 3 en 6 A – G5 / 6
 Verticale witte balk vanaf de zegelrand omlaag over beide
 zegels over de 1ste "T" van "LUCHTPOST" (zie ook Pb2a-D4)

Boekje Pb2 vertoont bijna altijd op aan de linkerbovenhoek van zegels 2 en 4 een retouchelijijn. De kaderlijn is dan voorzien van een kleine kaderrand in de linkerbovenhoek van een iets donkerdere kleur dan de rest van de zegels van dit type op die plek. Daarnaast (en dat komt meer voor maar is bij dit specifieke boekje goed te zien) is de groene kleur flink lager afgedrukt dan blauwe kleuren (het verschil is ruim 1 mm). Van dit specifieke boekje kan ook nog gezegd worden dat de drukrichting omhoog loopt en aan de kaftzijde trof ik ook enkele fouten aan, die verderop in dit hoofdstuk zijn beschreven.

Pb2c-D2 Label H16, I9, I16
 Kleuruitlopers omhoog aan de "W" van "ADRESWIJZIGING", de "N" van "VERSNELT" en de "Z" van "POSTBEZORGING" (komt regelmatig voor, op diverse plekken op het label)

Opgave van adreswijziging
 versnelt de postbezorging.

Dit type kleuruitloper op het label van tekstvariant Pb2c komt veel voor. Pbc-D2 stond in de vorige editie nog als Pb2c-D19 aangemerkt.

Pb2a-D3a Zegel 2 A5 / 6
 Witte vlek boven de "H" van "LUCHTPOST"

Pb2a-D3b Zegel 3 A3
 Groenblauw puntje linksboven de toren van de graafmachine

Kleurbalken bij Pb2

Pb2a-D3c Zegels 3 en 6 A - G1
 Verticale blauwe balk over beide zegels links tegen de kaderlijn

Het fenomeen van de verticale witte balk dat hierboven wordt beschreven onder P2aT-D1d ben ik ook tegengekomen op Pb2a en in meerdere vormen. Bij de witte verticale balk lijkt het er op dat hier de inkttoevoer tijdelijk gestopt is van de ondergrondkleur. Het kan zijn dat een inktcassette moest worden vervangen, of dat een drukspoor iets verstopt is geweest. De balk verloopt over het papier, maar loopt wel steeds over zowel zegel 3 als zegel 6. Het gaat hier dus zeker niet om een plaatfout, maar typisch wel om een druktoevalligheid, in lijn met het fenomeen van de rakellijnen. Een voorbeeld is:

Pb2a-D4 Zegels 3 en 6 A - F7
 Witte verticale balk vanaf de zegelrand omlaag tussen "S" en "T" van "LUCHTPOST" door

Hetzelfde idee, maar dan juist in de vorm van een vettere verticale kleurbalk en soms zelfs twee verticale vette kleurbalken over beide zegels is ook veelvuldig op dit boekje te zien. In het vervolg zult u hier enkele voorbeelden van aantreffen, maar deze boekjes worden niet steeds met een eigen D-nummer genummerd. Dat zal alleen gebeuren als er ook andere toevalligheden of plaatfouten op voorkomen.

Pb2a-D7 Zegels 3 en 6 A - F6
 Verticale lichtblauwe balk over beide zegels door "30" van "30 C"

De beelden die hierboven getoond zijn, komen uit twee boekjes, allebei van het type Pb2a, de linker twee uit één boekje, de rechter uit een ander boekje. Al deze balken vat ik samen onder het nummer

D7. Vervolgens zijn er natuurlijk diverse onderscheidende verschillen tussen meerdere van deze boekjes, in dat geval krijgen zij een eigen D-nummer in die zin dat ik dan een hoofdletter toevoeg. Zo krijgt u verderop D7A te zien.

En dan zijn er veelvuldig kleuruitlopers te zien op boekjes van het type Pb2. Bij Pb2cr1-P2a (hierboven) is al een voorbeeld te zien, maar ze worden hieronder ook genoemd en getoond wanneer zij voorkomen met andere druktoevalligheden.

Pb2a-D5a Zegel 3 A5, E6, C / D7
 Kleuruitlopers omhoog aan de eerste "T" van "LUCHTPOST" en links aan de "3" van "30C" en licht streepje in het meest rechtse schaduwvlak op de helling

Pb2a-D5b Zegel 5 E7, F7
 Kleuruitlopers omhoog rechts aan de "5" van "25C" (zegel 5)

Pb2a-D5d Zegel 6 D / E7, A6, E6
 Lichte punt onder op de helling boven "30C" en kleuruitlopers omhoog aan de 1ste "T" van "LUCHTPOST" en links aan de "3" van "30C"

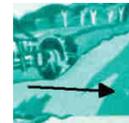

Dit boekje vertoont ook de kleurbanden op zegels 3 en 6, die bij Pb2a-D7 zijn omschreven.

Pb2b-D6a Label A20 (rnd)
 Witte inham linksboven in het kleurblokje in de rechterbovenhoek

Pb2b-D6b Zegel 3 D7
 Licht vlekje rechts in de heuvel

Pb2b-D6c Zegels 3 en 6 A - B5, F - G5
 Kleuruitlopers omlaag aan de "H" van "LUCHTPOST" en de "E" van "SURINAME" (drukrichting dus omlaag)

Pb2b-D6a kan alleen voorkomen op boekjes met tekstvariant b.

Pb2a-D7Aa Zegel 3 A5, F5
 Kleuruitlopers omhoog aan de "U" en "C" van "LUCHTPOST" en rechts aan de "M" van "SURINAME"

Pb2a-D7Ab Zegel 6 A5
 Kleuruitloper omhoog aan de "C" van "LUCHTPOST"

Pb2a-D7A Zegels 3 en 6 A – F1
 Verticale donkere kleur balk links vanaf de kaderrand tot aan de "U" van "SURINAME" (dit is dezelfde afwijking als Pb2a-D7, die eerder al is omschreven)

De drukrichting van dit boekje is omhoog gericht.

Pb2a-D8 Zegel 5 A5 / 6, B4
 Verticale haarkras vanuit de "C" omlaag tot in de mast en blauw puntje boven de "H" beide van "LUCHTPOST"

Pb2c-D9a Zegel 2 A2, A3, E2
 Blauwe stippen boven de neus van het toestel, boven de buik van het toestel en boven "RI" van "SURINAME"

Pb2c-D9b Zegel 5 A2, F7
 Blauw stipje boven de neus van het toestel en wit vlekje rechtsonder de "C" van "25 C"

Dit boekje vertoont op het label en op zegels 3 en 6 (aan de "N" van "SURINAME") kleuruitlopers omhoog. De drukrichting is dus omhoog.

Pb2a-D10a Zegel 1 F2, G2
 Wit puntje rechtsboven aan de "R" en groen stipje in de zegelrand rechtsonder de "R" van "SURINAME"

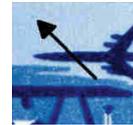
Pb2a-D10b Zegel 2 E6, F6
 Blauw vlekje boven de "5" van "25" en kleuruitlopers omhoog aan de "2" van "25"

Pb2a-D10c Zegel 5 F6
 Kleuruitloper omhoog aan de "2" van "25"

Pb2b-D11a Zegel 2 A2
 Donkerblauw stipje boven de punt van de neus van het toestel (dit blauwe puntje komt vaker voor, zie ook bijvoorbeeld Pb2-D16b en Pb2-D9a)

Pb2b-D11b Zegel 6 A5
 Groenblauw puntje boven "CH" van "LUCHTPOST"

(in editie 1 stond hier een andere fout, die bleek een plaatfout te zijn en is nu als P7 opgenomen).

Pb2a-D12a Zegel 2 B4 / 5
 Wit puntje boven aan de straallijn onder "LU" van "LUCHTPOST"

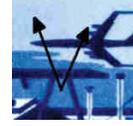
Pb2a-D12b Zegels 2 en 5 E6, E6
 Kleine kleuruitlopers omhoog aan "5"

Pb2b-D13a Zegel 1
 Verticaal groen streepje boven het toestel

Pb2b-D13b Zegel 2
 2 blauwe vlekjes boven de neus en boven de bovenste motor van het toestel

Pb2b-D13c Zegel 4
Groen puntje linksonder de neus van het toestel

Pb2b-D13d Zegels 3 en 6
Kleuruitlopers omlaag aan de "H" van "LUCHTPOST" en de "E" van "SURINAME" (drukrichting is hier dus omlaag)

Pb2b-D14a Zegel 3 F 6 / 7
Horizontale witte kras door de "0" van "30C"

Pb2b-D14b Zegel 5 A2
Blauw vlekje linksboven de neus van het toestel

Pb2b-D14c Zegel 6 B1, E5 / 6
Groenblauw puntje onder de neus van het toestel (dit is hetzelfde puntje als bij Pb2aT-D13b, maar de overige kenmerken van dit boekje komen niet overeen) en donkere punt op de bodem rechtsvoor de linker rupsband

Ook dit boekje vertoont een donkerdere verticale achtergrondbalk links over zegels 3 en 6 (zie D7, positie A – F1).

Pb2b-D15 Zegels 3 en 6 A4, F4
Beide zegels vertonen kleuruitlopers omhoog rechtsboven aan de "N" van "SURINAME" en boven aan de top van de graafmachine

Kaftfouten op Pb2

Op boekje Pb2 zitten aan de kaftzijde zoveel fouten, dat ik deze daarom hieronder bij elkaar gezet heb. Ook hier heb ik een aantal meerdere malen aangetroffen en is dus sprake van een plaatfout, maar dan dus niet op de zegel maar op de kaft. Ik heb steeds ook aangeven bij welke fout of druktoevalligheid ik deze kaftfouten heb aangetroffen. Maar in beginsel is dat onnodig. Want er bestaat geen relatie tussen de kaft van en de zegels in het boekje. De zegels worden in 11 rijen gedrukt, de kaften worden in 10 rijen (per tien een telblok) gedrukt. Dat betekent dat een kaftfout niet perse alleen samen met een fout hoeft voor te komen. Toch heb ik de fout of toevalligheid erbij gezet, al was het maar om een en ander weer in de eigen verzameling terug te kunnen vinden.

Pb2b-KP1 (aangetroffen met fout P10, P17 en een kaftversnijding)

Kaft, zegelzijde F2 – 3 (rnd)

Violette vlekken op en onder de rechter hoorn van het meest linkse embleem

Dit is een terugkerende fout, ik heb precies dezelfde fouten op twee boekjes aangetroffen, waarmee ik dit als een kaftplaatfout classificeer.

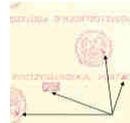
Pb2a-K2 (aangetroffen samen met toevalligheid P18)

Kaft (vlakbij de vouwrand van het boekje) A11 (rnd)
Violet vlekje verbindt de "J" en "E" van "POSTZEGELBOEKJE"
met elkaar

Pb2aT-K3 (aangetroffen samen met toevalligheid D13)

Kaft, label- en zegelzijde X / Y10 / 11, AA8, A2, C / D4 (rnd)
Violette vlekken over de onderkant van de rechter hoorn in het ene
embleem vlak naast het telblok, in de linker hoorn van het embleem er
schuin tegenover en vlek in het telblok zelf

Pb2c-KP4 (aangetroffen samen met fouten P2 & P5)

Kaft, zegelzijde B10 – C11 (rnd)
Violette vlek aan de snavel op de wereldbol van het bovenste embleem
rechts (vlek verschilt van vorm soms)

Pb2c-K5 (aangetroffen samen met toevalligheid D17)

Kaft, labelzijde Z10 / 11 (rnd)
Violette cirkel op het handvat van de linker hoorn in het embleem bij
de vouwlijn

Pb2aT-K6 (aangetroffen samen met fout P3)

Kaft, zegelzijde D3 / 4, O3 - 4 (rnd)
De punt links van de rechter hoorn is dicht, het handvat
van de rechter hoorn is dicht en vlek op de wereldbol en
op het tweede embleem is de punt van de rechter hoorn eveneens dicht

Pb2aT-KP7a (aangetroffen samen met toevalligheid D8 en fout P9)

Kaft, labelzijde H5 (rnd)
Het vak midden onder in de wereldbol boven "NA" van "SURINAME" is dicht

Pb2aT-KP7b1 Kaft, zegelzijde C / D4 (rnd)

Violette vlek verbindt de hoorn met de wereldbol

Pb2aT-KP7b2 Kaft, zegelzijde T12 (rnd)

en flinke violette vlek rechtsmidden op de wereldbol (zie ook K24)

Dit is een kaftplaatfout.

Pb2a-K8 (aangetroffen samen met toevalligheid D7A)

Kaft, zegelzijde Y - Z5 (rnd)
De rechter hoorn van het onderste linker embleem is vervormd bij het
uiteinde door een vette streep die omlaag loopt

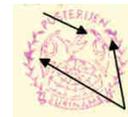
Pb2a-K9a (aangetroffen samen met fout P2)

Kaft, labelzijde O12, O13 / 14 (rnd)
Vlek midden onder de pool in de wereldbol en in de linker punt van het mondstuk van de rechter hoorn

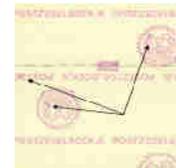
Pb2a-K9b

Kaft, zegelzijde Z3 / 4, Y6 (rnd)
Vlekken in de beide maretakken en het mondstuk van de hoorn

Pb2aT-KP10 (aangetroffen op een boekje zonder zegelfouten en op P9)

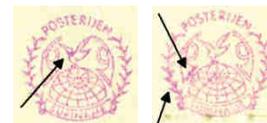
Kaft, zegelzijde D23, B25 / 26, I1, L3 (rnd)
Violette vlekken op het uiteinde van de rechter hoorn, over "ZE" van "POSTZEGELBOEKJE", links op het telblok en op het mondstuk van de linker hoorn

Ook dit is een kaftplaatfout. Deze loopt precies aan weerszijde van de vouwrand van het boekje.

Pb2a-K11a (aangetroffen samen met toevalligheid D10)

Kaft, labelzijde C / D10 / 11, Y - Z9 / 10, Z10 (rnd)
Violette vlek in de rechter vleugel van de duif tot aan de kop, de koprand van de linker hoorn is dicht en de maretak ernaast is vetter dan normaal

Pb2a-K11a

Kaft, zegelzijde A4 / 5, C3, E / F3 / 4 (rnd)
Violette vlekken door de "J" van "POSTZEGELBOEKJE", links in de kop van de rechter hoorn en over "IJ" van "POSTERIJEN"

Pb2a-KP12 (aangetroffen samen met toevalligheid D12 en fout P3)

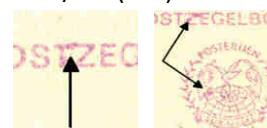
Kaft, zegelzijde W6 / 7 (rnd)
"B" van "POSTZEGELBOEKJE" met vlek vervormd

Dit is een kaftplaatfout.

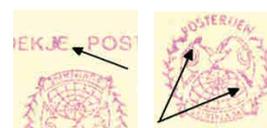
Pb2b-K13a (aangetroffen samen met fout P12)

Kaft, labelzijde B4, 08, A / B3, V / W9 / 10, Z10, W / X11 / 12 (rnd)
"T" en "Z" van "POSTZEGELBOEKJE" tweemaal boven door vlek verbonden en violette vlek verbindt de wereldbol met de linker hoorn

Pb2b-K13b

Kaft, zegelzijde Z2 / 3, AA4 / 5 (rnd)
Violette vlek verbindt "J" en "E" van "POSTZEGELBOEKJE" en vlekken aan het mondstuk van de linker hoorn en het uiteinde van de rechter hoorn

Pb2a-K14 (aangetroffen samen met fout P3)

Kaft, zegelzijde H / I25 (rnd)

Violet vierkant afgedrukt over "EL" van "POSTZEGELBOEKJE" bij de vouwnaad

Pb2a-K15 (aangetroffen samen met fout P3)

Kaft; J15, G25, M25, (zegelzijde), K / L1 (labelzijde) (rnd)

Violette vlekken op de "Z" van "POSTZEGELBOEKJE" en op de laatste "E" en de voorlaatste "E" van het volgende "POSTZEGELBOEKJE" en op het embleem links van de "S" van "SURINAME" bij de vouwnaad

Pb2a-K16 (aangetroffen samen met fout P3)

Kaft, zegelzijde C25, D21 / 22, F - G25 (rnd)

Violette vlekken door "EN" van "POSTERIJEN" in het embleem bij de vouwnaad, onder aan de "U" en "E" van "SURINAME" in hetzelfde embleem, door de "K" en laatste "E" op de "Z" van "POSTZEGELBOEKJE" en op de laatste "Z" van het volgende "POSTZEGELBOEKJE" bij de vouwnaad

Pb2a-K17 (aangetroffen samen met fout P3)

Kaft, labelzijde N15 (rnd)

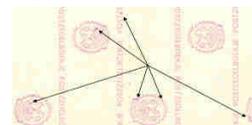
Violette punt verbindt onder de "E" en "K" van "POSTZEGELBOEKJE"

Pb2a-KP18 (aangetroffen samen met fout P7 en P8)

Kaft, zegelzijde links in beeld D24 / 25, B / C27, K / L17 / 18, K / L1 – 3, M11 (rnd)

Violette vlekken en vlekjes op de linker hoornmond (2x), links van de "S" van "SURINAME" en op de "P" van "POSTERIJEN" en rechts van de "E" van "SURINAME" (Kaft, label en zegelzijde)

Dit is een kaftplaatfout.

Pb2a-K19 (aangetroffen samen met fout P7)

Kaft, zegelzijde G26, J15, M26 (rnd)

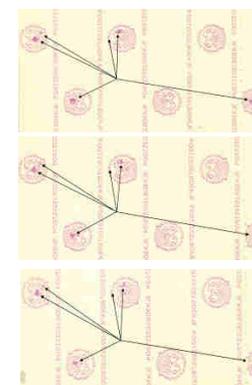
Violette vlekken boven in de "Z" van "POSTZEGELBOEKJE" boven in de laatste "E" van "POSTZEGELBOEKJE" en boven in de voorlaatste "E" van "POSTZEGELBOEKJE" ernaast

Pb2a-KP20 (aangetroffen samen met fouten P4, P8 en P14)

Kaft, D2 – E3, D12 – 13, L7, (zegelzijde), L2 (labelzijde) (rnd)

Violette vlekken midden boven op de wereldbol, midden op de wereldbol, door en op de rechter hoorn en drie vlekjes in de bol

Dit is een terugkerende fout, ik heb precies dezelfde fouten op meerdere boekjes aangetroffen, waarmee ik dit als een kaftplaatfout classificeer. De vlekken zitten steeds op dezelfde plaats maar zijn niet altijd even vet, zoals te zien is in de hierboven getoonde 3 beelden.

Pb2b-KP21 (aangetroffen met fout P9 en P16)

Kaft, zegelzijde K / L7 / 8 (rnd)

Violette vlek links op de linker hoorn in het embleem

Dit is een kaftplaatfout.

Pb2b-K22 (aangetroffen met fout P18)

Kaft, labelzijde D7 (rnd)

Violette kras door de rechter hoorn

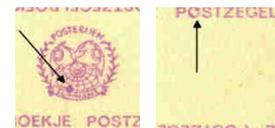

Pb2b-KP23 (aangetroffen met fout P3, P4 en P12)

Kaft, label en zegelzijde B25 / 26, E14 (rnd)

Violette vlek door de 1ste "O" van "POSTZEGELBOEKJE" en
violette vlek links tussen de landsnaam en de wereldbol

Dit is een kaftplaatfout.

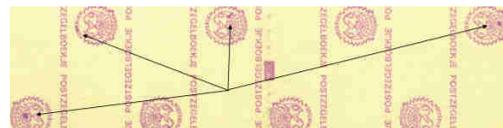

Pb2b-KP24 (aangetroffen met fout P4 & P17)

Kaft, label en zegelzijde D – E12, K – L8, C23, D19 (rnd)

Diverse violette vlekken, midden op de wereldbol, door "STE" van "POSTERIEN", boven door het handvat van de rechter hoorn, aan het uiteinde van de rechter hoorn (zoals K7a) en boven "NA" van "SURINAME" (zoals bij K7b)

Dit is een kaftplaatfout.

Pb2c-K25 (aangetroffen met fout P4)

Kaft, labelzijde K7 (rnd)

Violette vlek tussen de wereldbol en de "S" van "SURINAME"

Pb2c-K26 (aangetroffen op boekje met fout P20)

Kaft, zegelzijde L19 (rnd)

Mondstuk van de linker hoorn is vet (dichtgelopen)

Pb2cT-K27 (aangetroffen op boekje met fout P20)

Kaft, zegelzijde E23 / 24 (rnd)

Violette vlek op het linker deel van het uiteinde van de linker hoorn

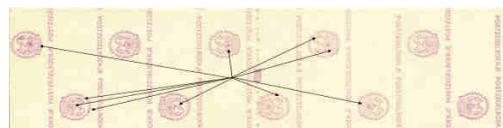

Pb2aT-K28 (aangetroffen met fout P12A)

Kaft, beide zijden

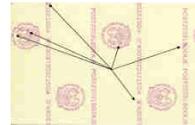
D1 – E3, L18, E23 – 24 (zegelzijde), K / L3 / 4, E8, D6 – 7, E6 – 7, F9, L12 – M13 (labelzijde, rnd)

Diverse violette vlekken, midden op de wereldbol en rechtsboven in de rechter hoorn, op de snavel, linksboven op de wereldbol, "P" van "POSTERIEN" dicht, linksmidden op de wereldbol en op de handvaten van beide hoorns en onder aan "SU" van "SURINAME" en aan de snavel en onder het midden van de wereldbol, alsmede nog wat kleinere vlekjes op het embleem linksonder

Pb2b-K29 (aangetroffen met fout P17)

Kaft, zegelzijde D2 – 3, A5, F13, M15, F20 (rnd)
Vlekken in de “R” en “N” van “POSTERIJEN” en op en aan de rechter
hoorn, vlek in de 2de “E” van “POSTZEGELBOEKJE”, vlek onder aan de
linker hoorn, vlek verbindt de letters “J” en “E” van “POSTZEGELBOEKJE”
bovenaan en flinke veeg vanuit de “B” tot onder de “O” van “POSTZEGELBOEKJE”

Kaftversnijding(en) op Pb2

En dan zijn er natuurlijk nog de kaftversnijdingen.

Pb2b-V1 (Pb2bk) & **Pb2c-V1** (Pb2ck)

Kaftverschuiving (aan weerszijde van de
lange kant van de kaft zijn afgesneden, geen
halve cirkels te zien; deze versnijding is dus
kleiner dan het voorbeeld dat ik u van P1
heb laten zien). De versnijding heeft ná het
inplakken van de zegels plaats gevonden,
want de zegels zijn omlaag verschoven, het
verschil is precies één tandje groot.

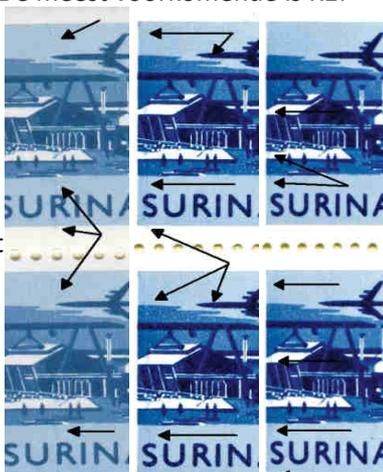
Op dit exemplaar is ook nog een kaftfout te zien (op het meest linkse embleem zitten rechts
twee violette vlekken op de hoorn; de kaderrand rond het beeld is aangebracht om de
verschuiving herkenbaar te maken).

Rakellijnen en kleurbalken op Pb2

Bij Pb2 ben ik de volgende rakellijnen tegengekomen. Ook hier gaat het steeds om dezelfde rakellijn
maar de plaats in het beeld verschilt. De meest voorkomende is R1:

R1 (op zegels 2 en 5)

De rakellijn R1 komt veel vaker voor,
op verschillende plaatsen op zegels
2 en 5, soms dubbel en soms
onderbroken. Rakellijnen zijn stevast
toevalligheden. Ik heb ze daarom per
kleur en type hetzelfde nummer
gegeven. Alle blauwe rakellijnen op
Pb2 zijn dus R1 genoemd.

R2

Bij R2 gaat het om een verticale witte
rakellijn (in dit geval) links van het dak van de terminal (ook op zegels 2 en 5).

R3 (op zegels 3 en 6)

Nog een gecombineerd voorbeeld is (rakellijn en kleurbalk):

Pb2a-P14R1 Zegels 2 en 5 B5, D – E5, F4
 Flinke kleuruitlopers en rakelijnen over hele zegel door "M" van "SURINAME" en "P" van "LUCHTPOST"

Op dit exemplaar is ook goed te zien de verticale kleurbalk die vaker voorkomt op Pb2:

Pb2a-P14c Zegels 3 en 6 A4 – F5
 Verticale donker kleurbalk over "LU" van "LUCHTPOST" (zie foto op voorgaande pagina)

Verder wees Martin Cloose mij op het volgende streepje, waarvan ik nog niet weet of dit nu ook een rakelkras is of juist een terugkerende afwijking. Voorlopig houd ik het op een rakelkras, maar typerend genoeg vond ik zelf in mijn verzameling twee exemplaren, ook, net als bij het exemplaar van Martin, met registerlijntje r1 en steeds op Pb2c, maar niet op alle exemplaren van Pb 2cr1 die ik in mijn bezit heb:

Pb2c-R4 Zegel 3
 Verticaal groenblauw streepje boven in de rechter zegelrand

Vreemde afwijkingen op boekje Pb2

I) **Boekjes aan de labelzijde gescheurd in plaats van gesneden**

Een vreemde afwijking waar Martin Cloose mij op wees is er een waarbij over in totaal 9 boekjes de linkerkant van de inhoud niet netjes recht was afgesneden maar juist over de hele lengte was afgescheurd. Opvallend is dat de scheurlijn keurig aansluit hetgeen suggereert, dat het gehele vel links een scheurlijn vertoonde. En dat maakt dan ook de volgorde van deze 9 boekjes belangrijk, omdat deze 9 boekjes daarmee plaatbaar worden:

- op boekje 1 is het blauwe puntje rechtsonder de "P" van "LUCHTPOST" te zien op zegel 2 (P16)
- op boekje 2 is de blauwe punt linksboven de "R" op zegel 5 te zien (P7)
- op boekje 3 is de blauwe stip boven "NA" op zegel 5 te zien (P3)
- op boekje 4 is de witte vlek onder de "S" van "SURINAME" op zegel 1 te zien (P19)
- op boekje 5 is de blauwe stip rechtsboven de "U" te zien (zegel 2, P8)
- op boekje 6 zijn de witte vlek boven "NA" van "SURINAME" op zegel 1 evenals de witte kras boven het vliegtuig in zegel 5 te zien (P14) en dit boekje heeft een telblok op de kaftzijde
- op boekje 7 is een blauwe haarkras vanuit de "C" van "LUCHTPOST" tot in de mast eronder te zien evenals een blauw puntje boven de "H", beide op zegel 5 (D8)
- op boekje 8 zijn de blauwe punt rechts in de bovenste zegelrand en het blauwe vlekje boven de "2" van "25" op zegel 5 (P12) te zien en
- op boekje 9 is de witte vlek met vervorming van de bovenste straallijn op zegel 6 te zien (P4).

Daarmee komen in het vel van 22 aan een kant boven elkaar (of onder elkaar afhankelijk van welke kant van het vel deze 9 boekjes zouden zitten): P16, P7, P3, P19, P8, P14, D8, P12 en P4. D8 is nu nog een toevalligheid, maar vooral omdat ik deze fout nu pas voor het eerst gezien heb.

H3.3 Plaatfouten & andere afwijkingen Boekje Pb3

Boekje Pb3apr “Bereikt uw brief de geadresseerde? Adresseer juist en volledig!” (Uitgegeven 11 januari 1978)

Deze boekjes hebben een verticaal groen registerlijntje in de linkerbovenhoek van het label. In de afbeelding is te zien dat de registerlijntjes niet altijd even dik zijn.

Boekje Pb3bp resp. Pb3bq “Wees voor de post geen vraagteken. Plaats uw huisnummer leesbaar op uw woning.” (Uitgegeven 11 januari 1978)

Boekje Pb3cp resp. Pb3cq “Verwacht u poststukken “ (Uitgegeven 11 januari 1978)

Kleur van het kaftmotief: groen

Papier: normaal, zonder watermerk en zonder fosfor of ander soortgelijk kenmerk

Druktechniek: Offset

Oplage: (besteld) 125.000, resp. 85.000 tekst 1, 20.000 tekst 2 en 20.000 tekst 3.

Pb3apr1-P1a

Zegel 6

B6

Oranje puntje onder de “0” van “40” (dit lijkt een getoucheerde versie te zijn van Pb3aqso-P5, waar de punt op dezelfde plaats zit maar veel groter is)

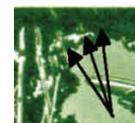

Pb3apr1-P1b

Zegel 8

A2 - 3

Lichte vlekken tegen de bovenste kaderrand links van het midden

Naast bovenstaande fouten kwam ik op een 2de exemplaar van Pb3apr1 de volgende andere afwijkingen tegen die ik dus vooralsnog als druktoevalligheden aanmerk:

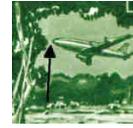
Pb3apr1-P1Ac Zegel 1 B / C5

Wit puntje rechts achter de staart

Pb3apr1-P1Ad Zegel 2 B2

Groene vlek aan de neus van het toestel

Pb3apr1-P1Af Zegel 4 C3

Groen vlekje onder de motor van de rechter vleugel

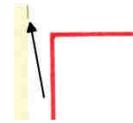

Pb3apr1-P1Ba Zegel 6 B5, B6 / 7, C6 / 7

Roodoranje streepje rechts van de toren, donker puntje daar weer rechts van en kleurspetter in het bos rechts van de toren (alleen het puntje is een plaatfout, de andere twee afwijkingen zijn toevalligheden)

Dit boekje is voorzien van een groen registerstreepje linksboven op het label.

Pb3bp-P2a Zegel 3 G6 / 7

Groen vlekje onder "20" in de zegelrand

Pb3bp-P2b (Pb3ap2) Zegel 4 A3 – D4

Witte krassen omlaag door het vliegtuig tot in het water en 'zoeklicht' vanuit het vliegtuig omlaag en lichte vlek in het gebladerte onder "CH" van "LUCHTPOST"

Komen voor op alle tekstvarianten

Pb3bp-P2c Label A2 / 3, A8, J8

Hapje linksonder uit en wit puntje midden in de bovenste kaderrand en witte punt rechtsboven in de eerste "U" van "HUISNUMMER" (kan alleen voorkomen bij tekstvariant b)

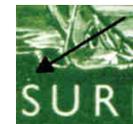

Op Pb3ap-P2 trof ik tevens twee andere afwijkingen aan die niet op Pb3bp-P2 te zien waren.

Pb3ap-P2c Zegel 1
Wit vlekje onder de "I" van "SURINAME"

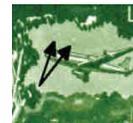
Pb3ap-P2d Zegel 2
Wit vlekje linksboven de "S" van "SURINAME"

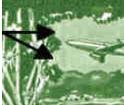

Pb3aq-P3a Zegel 1 B7, E / F5 / 6
Oranje puntje onder "0" van "40" en oranje vlekje boven "AM" van "SURINAME"

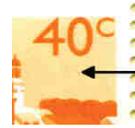
Pb3aq-P3b Zegel 5 A / B3
2 witte vlekjes linksboven het toestel in de lucht

Pb3aq-P3c	Zegel 8	F6		
Witte punt linksboven aan de "0" van "20"				
Komt ook voor op alle tekstvarianten maar op Pb3cq trof ik ook aan:				
Pb3cq-P3Ab	Zegel 6	A - B2 / 3		
Verticale groene balk links voor het vliegtuig				
Pb3ap-P4a	Zegel 1	E7		
Groen haakje als breuk linksonder in de "0" van "20C"				
Pb3ap-P4b	Zegel 3	A1 / 2		
Wit vlekje links tegen de bovenste kaderrand				
Pb3ap-P4bc	Zegel 4	B / C4 / 5, E / F7		
Vage groene vlek rechtsonder de staart van het toestel en groen vlekje aan de rechter kaderlijn vlak boven "20C" (mijn exemplaar vertoonde ook nog een kleuruitloper omhoog aan de bovenste kaderrand links van het midden)				
Pb3ap-P4d	Zegel 5	B7		
Oranje stip onder de "0" van "40" (dit puntje komt vaker voor, ook in boekjes van het type Pb3 met andere plaatfouten)				
Komt ook voor op Pb3bp en Pb3cp. Op deze boekjes ben ik ook enkele druktoevalligheden tegengekomen:				
Pb3ap-P4Ae	Zegel 2	B / C4, F6		
Wit vlekje in de lucht onder de staart en wit stipje boven rechts van de "E" van "SURINAME"				
Pb3ap-P4Af	Zegel 6	A4		
Oranje vlek rechtsboven de staart van het toestel				
Pb3ap-P4Ag	Zegel 8	A - C4		
Vage verticale groene balk midden door het toestel				
Pb3ap-P4Ba	Zegel 1	A / B7, G5		
Naast de plaatfout ook nog: Witte stipjes onder "S" van "LUCHTPOST" en onder "ME" van "SURINAME"				
Pb3ap-P4Be	Zegel 2	F6 / 7		
Wit stipje linksonder "0" van "20C"				
Pb3bp-P4Cc	Zegel 4	E8		
Witte diagonale kras linksonder de neus van het toestel, vaag groen				

vlekje onder de staart van het toestel en groen vlekje aan de rechter kaderlijn vlak boven "20C"

Pb3aqr2-P5a Zegel 1 B6
Oranje puntje midden onder de "0" van "40"
(dit vlekje varieert in grootte, afhankelijk van de vetheid van de druk)

Pb3aqr2-P5b (T&K nr Pb3aqr2) Zegel 2 B4 - 5
Oranje watervlek als kringel links naast de punt van de verkeerstoren
Komt ook voor op PB3bq (PB3bq-P5, deze is ook met een verticale rakelijlijn aangetroffen PB3bq-P5R3)

Pb3aqr2-P5c Zegel 3 F4, F1
Wit vlekje boven "NA" van "SURINAME" en flinke watervlek onder de "S"
van "SURINAME"

Pb3aqr2-P5d Zegel 4 D2
Witte punt in het water rechts van de stam

Pb3aqr2-P5e Zegel 6 F4 - 5
Oranje vet diagonaal streepje rechtsboven aan of door de "M" van
"SURINAME"

Pb3aqr2-P5f Zegel 7 B4 / 5
Groen vlekje in de lucht onder de staart van het vliegtuig

Daarnaast heb ik de volgende fout aangetroffen op één boekje met verder alle P5-kenmerken:

Pb3aqr2-P5Ag Zegel 1 B6, C5, E / F4
Oranje puntje midden onder de "0" van "40", diagonale oranje streep
verbindt de toren met het bos er rechts naast en vaag horizontaal
oranje streepje boven "IN" van "SURINAME"

Deze P5-fouten heb ik aangetroffen op boekjes voorzien van registerlijntjes (Pbarqr2-P5) en zonder registerlijntjes (bijvoorbeeld Pb3bq-P5 en Pb3cq-P5) maar dus wel steeds op de q-variant van het boekje.

Pb3aq-P6a Zegel 1 B6
Oranje stipje onder de "0" van "40"

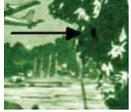
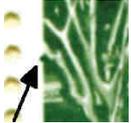
Pb3aq-P6b Zegel 3 05
Groen vlekje in de zegelrand boven "C" van "LUCHTPOST"

Pb3aq-P6c Zegel 4 04
Groen krasje in de zegelrand boven de "L" van "LUCHTPOST"

Zoals wel vaker komen op veel boekjes, waarop plaatfouten voorkomen, ook afwijkingen voor die niet op elk boekje met dezelfde plaatfout terugkeren (zie al bijvoorbeeld PB3aqr2-P5f hierboven). Het is alsof ook boekjes met dezelfde kenmerkende plaatfouten onderling soms afwijkingen vertonen. De volgende afwijkingen heb ik niet op alle boekjes met P6-fouten teruggevonden en moeten dus voorlopig als druktoevalligheden worden aangemerkt (maar ze kunnen in een later stadium ook nog als secundaire fouten worden aangemerkt als toch weer meerdere exemplaren worden gevonden met dezelfde afwijkingen). Ik markeer dit soort boekjes met het P-nummer gevolgd door een hoofdletter en nummer daarna met kleine letters gewoon door om de individuele zegels te kunnen blijven duiden.

Pb3cq-P6Aa	Zegel 1	A4, B6	
	Lichte streperige vlekjes midden boven tegen de kaderrand en oranje stipje onder de "0" van "40"		
Pb3cq-P6Ab	Zegel 3	A4, 05, 06 / 7	
	Wit puntje tegen de kaderrand linksboven de "L" en groene vlekjes in de zegelrand boven "C" en hoger boven de "S" van "LUCHTPOST"		
Pb3cq-P6Ag	Zegel 7	A2	
	Witte vlek links in het bladerdak		
Pb3aq-P6Bd	Zegel 2	A6 / 7, B5 / 6	
	Verticale kras vanaf de torenspits omhoog en oranje puntje tussen de staart van het toestel en de torenpunt		
Pb3aq-P6Bg	Zegel 7	B – C6	
	Rode vlek in het bossage rechts van de lucht		
PB3cp-P7a	Zegel 1	C / D0	
	Groene punt als uitstulping aan de linker kaderrand in het verlengde van de onderrand van de meest linkse hoofdtak		
PB3cp-P7b	Zegel 5	A4, D2	
	Oranje vlekje rechtsboven de staart en wit vlekje op de gevel van het meest linkse gebouw met de drie witte daken		
Pb3cp-P7c	Zegel 8	A3 - 4	
	Lichtgroene grote ronde vlek in het bladerdak boven de romp van het vliegtuig		

Deze twee foutjes komen voor bij Pb3a, Pb3b en Pb3c. Maar op de exemplaren die ik heb gezien zijn ook hier weer diverse andere afwijkingen gevonden, die niet op alle boekjes teruggevonden zijn en dus als toevalligheden moeten worden aangemerkt.

Pb3ap-P7Ab2	Zegel 5	F1	
	Verticale oranje kras door de "O" van "LUCHTPOST" tot aan de "R" eronder		

Pb3cp-P7B is vervallen.

Pb3cp-P7Cg Zegel 6 D6
Donker vlekje rechts op de linker zijmuur van het meest rechtse gebouw

Pb3cp-P7Ch Zegel 7 G4
Groen verticaal streepje onder aan de kaderrand rechtsonder de "A" van "SURINAME"

Pb3cp-P7Dc Zegel 2 F7
Wit stipje rechtsonder in de "0" van "20"

Pb3cp-P7Db Zegel 8 A3 – 4, F5, F6
Flinke lichtgroene vlek midden boven in het bladerdak (P7) en witte stippen linksonder aan de "E" van "SURINAME" en boven aan de "2" van "20C"

Pb3apT-P7Eb2 Zegel 5 C2
Oranje kleuruitlopers op de bossage links in beeld

Pb3apT-P7Eg Zegel 6 C1 / 2
Kleuruitlopers omhoog op het linker bossage en op de "E" van "SURINAME"

Pb3ap-P7Fd Zegel 3 B2 / 3, B3, C4 / 5
Groene streepjes in de lucht linksonder de neus van het toestel, links aan de staartvleugel en rechts aan de punt van de linker grote vleugel

Pb3ap-P7Fb2 Zegel 5 A4, D2, E / F7
Oranje vlekje rechtsboven de staart, wit vlekje op de gevel van het meest linkse gebouw met de drie witte daken en opstaand streepje rechtsboven aan de "M" van "SURINAME"

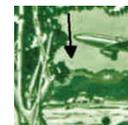
Pb3ap-P7Fh Zegel 7 E / F7, F8
2 witte stippen boven "0" en rechtsboven "C" van "20C"

Pb3ap-P8a Zegel 3 C4 - 5
Vette groen vlek in het bos onder de staart van het toestel

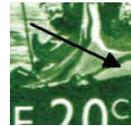
Pb3ap-P8d Zegel 4 B / C2 / 3
Groen vlekje in de lucht in de linker onderhoek

Deze fouten komen ook voor op Pb3bp en Pb3cp. Daarnaast trof ik op deze boekjes de volgende foutjes aan, die voorlopig nog als druktoevalligheden moeten worden aangemerkt omdat ze niet voorkomen op de andere boekjes met fout P8a, die ik gezien heb.

Pb3ap-P8Ab Zegel 1 E8

Wit puntje boven de "C" van "20C"

Deze variant van P8 ben ik meerdere keren tegengekomen, ook op Pb3bp en Pb3cp. Dit zou dus als een secundaire fout kunnen worden aangemerkt.

Pb3bp-P8Bb Zegel 1 F6

Klein wit vlekje boven tussen "E" van "SURINAME" en "2" van "20"

Pb3bp-P8Bc Zegel 2 F / G6

Wit diagonaal haakje rechtsonder aan de "E" van "SURINAME"

Dit type wit haakje komt veel voor op de groene zegels van Pb3 op allerlei plekken, vooral vaak rond de landsnaam en de waardcijfers, maar zelden of nooit op steeds dezelfde plek. Het zijn daarmee altijd toevalligheden, waarschijnlijk voortkomend uit stofjes op het papier of de drukrol.

Pb3cp-P8Cf Zegel 6 A4

Vage oranje vlek tegen de bovenste kaderrand boven de staart van het toestel

Pb3cp-P8Da Zegel 3 C4 – 5, G3, F6 / 7

Vette groen vlek in het bos onder de staart van het toestel, groen puntje in de zegelrand onder "IN" van "SURINAME" en groen vlekje boven door de krul van de "2" van "20"

Pb3cp-P9a (T&K nr Pb3cp1) Label IO

Oranjebruine stip links van de kaderlijn voor "ZORG"

Pb3cp-P9b Zegel 5 F / G2

Flinke witte punt linksonder aan de "R" van "SURINAME"

En als toevalligheid, op één van de boekjes met P9 aangetroffen:

Pb3cp-P9c Zegel 3 F / G7

Wit puntje onder "0C" van "20C"

Pb3bp-P10a Zegel 5 E5 / 6

Witte vlek boven "A" van "SURINAME"

Komt ook voor op Pb3ap en Pb3cp. Op Pb3apT-P10 trof ik ook nog de volgende druktoevalligheden:

Pb3apT-P10Ab Zegel 1 03

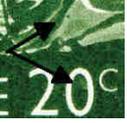
Groen puntje in de zegelrand linksboven de "L" van "LUCHTPOST"

Pb3apT-P10Ad Zegel 3 B3 - 4

Groen breed vlekje midden boven het toestel

Pb3cp-P11a	Zegel 1	F7 / 8		
	Groene punt in de zegelrand rechts van "C" van "20C"			
Pb3cp-P11b	Zegel 2	F2		
	Flinke lichte vlek onder het oog van de "R" van "SURINAME"			
Pb3cp-P11c	Zegel 5	E4		
	Oranje puntje onder rechts van de 2de "T" van "LUCHTPOST"			
Pb3cp-P11d	Zegel 6	A2 / 3		
	Oranje vlek bij de zegelrand boven de grote linker vleugel van het toestel			
Pb3cp-P11e	Zegel 7	A6		
	Lichte vlek boven "TP" van "LUCHTPOST"			
Pb3cp-P11f	Zegel 8	A / B4		
	Groen stipje boven de meest rechtse motor van het toestel			
P11 komt op alle tekstvarianten voor, met en zonder telblok.				
Pb3aq-P12a	Zegel 1	F5		
	2 witte verticale krasjes midden onder in de "A" van "SURINAME"			
Pb3aq-P12b	Zegel 2	E / F4		
	Witte vlek linksboven de "N" van "SURINAME"			
Pb3aq-P12c	Zegel 5	E7		
	Witte vlek als inkeping rechtsboven de "C" van "20C"			
Pb3aq-P12d	Zegel 8	E7		
	Witte gebogen krul met lichte vlek rechtsboven de "C" van "20C"			
Pb3aq-P13a	Zegel 1	B6 / 7		
	Oranje stip en witte vlek recht onder de "0" van "40"			
Pb3aq-P13b	Zegel 2	B5		
	Wit puntje rechts aan het dak van de toren			
Pb3aq-P13c	Zegel 3	E6, F7		
	Groen puntje boven "20" op de lichte basis van de stam en lichte vlek boven in de "0" van "20"			
Pb3aq-P13d	Zegel 6	E4		
	Wit puntje midden onder op de zijkant van het bootje			

Pb3aq-P13e Zegel 8 G7 / 8
Groen stipje in de rechter onderhoek (zegelrand)

Komt voor op alle tekstvarianten. Zie verder ook het commentaar onder Pb3aq-P20.

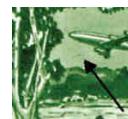
Pb3ap-P14a Zegel 4 F – G2
Flinke lichte vlek door en onder de "R" van "SURINAME"

Pb3ap-P14b Zegel 5 E1 / 2, F3
Vlekje als opening onder in de boeg van het meest linkse schip boven "CH" van "LUCHTPOST" en lichte vlek linksonder aan de "R" van "SURINAME" (dit is dezelfde witte punt als die van Pb3cp-P9b)

Pb3ap-P14c Zegel 7 B3
Groen stipje in de lucht onder de buik van het toestel

Komt voor op alle tekstvarianten. Deze fout werd in de voorgaande editie nog aangemerkt als druktoevalligheid D4.

Pb3ap-P15a Zegel 1 D8
Groen puntje in de rechter zegelrand net onder het midden (valt soms weg door de tandinggaten)

Pb3ap-P15b Zegel 2 C2 - D3
Flinke witte vlekken linksboven het hoofd van de visser tot in het bos

Pb3ap-P15c Zegel 3 E – F5
Flinke watervlek boven de "M" van "SURINAME"

Pb3ap-P15d Zegel 7 F6
Rode punt tussen "E" van "SURINAME" en "2" van "20C" (dit is een toevalligheid, deze komt niet op alle boekjes met fout P15 voor)

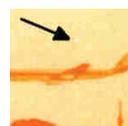

Pb3cq-P16 Zegel 6 G2
Wit vlekje onder de "R" van "SURINAME" als inkeping

Deze fout komt op alle tekstvarianten voor.

Pb3aq-P17a Zegel 1 A2 / 3
Witte punt boven de grote linker vleugel

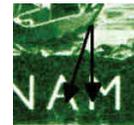

Pb3aq-P17b Zegel 2 A / B7, B7
Vaag oranje streepje onder tussen "4" en "0" van "40" en ornaje vlekje onder de "0" van "40"

Deze fout komt op alle tekstvarianten voor.

Pb3aq-P18a Zegel 4 F4 – G5
Flinke watervlek onder “AM” van “SURINAME”

Pb3aq-P18b Zegel 6 B2 / 3
Groen vlekje onder de neus van het toestel
Deze fout komt op alle tekstvarianten voor.

Pb3aq-P19a Zegel 6 A3 / 4
Wit puntje linksonder op de linker grote vleugel

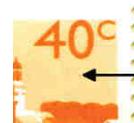

Pb3aq-P19b Zegel 8 F1
Flinke lichte vlek onder links in de “S” van “SURINAME”

Het witte puntje op zegel 6 is een toevalligheid, die ben ik maar een keer tegengekomen.

Pb3aq-P20a Zegel 2 B6
Oranje stipje onder de "0" van "40" (zelfde als bij P6a)

Pb3aq-P20b Zegel 5 B4, 05
Groen puntje boven de bovenste motor van het toestel en groen puntje
boven de “U” van “LUCHTPOST” tussen de tandjes (valt dus soms weg)

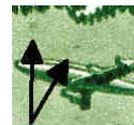

Deze fout komt op alle tekstvarianten voor.

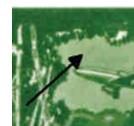

Op dit boekje ben ik een bovenstaande fout met op zegel 4 een groen puntje in de rechterbovenhoek van de zegelrand. Dit lijkt hetzelfde puntje te zijn dat bij Pb3cq-P13 in de rechter onderhoek van de zegelrand van zegel 8 zit. Dit zou hetzelfde puntje kunnen zijn doordat het exemplaar met het puntje op zegel 4 enigszins versneden is waardoor de bovenrand wat groot is uitgevallen. Dat kan in principe samengaan omdat dit puntje precies op de snijlijn van de boekjes zit. In het modelvel zou dit boekje daarmee onder P13 moeten zitten.

Pb3aq-P21 Zegel 4 A2, B3
2 groene vlekjes linksboven en boven de romp van het toestel

Deze fout komt op alle tekstvarianten voor.

Pb3bpT-P22a Zegel 2 A3
Groen vlekje boven de cockpit

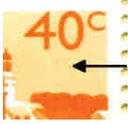
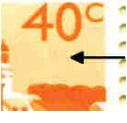
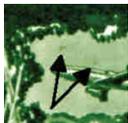
Pb3bpT-P22b Zegel 6 F5
Wit vlekje boven “NA” van “SURINAME”

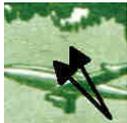

Met 22 kan men concluderen, dat alle hierboven opgegeven plaatfouten, geen plaatfouten zijn, maar kenmerken, waarmee alle boekjes uit het drukvel van 22 exemplaren “geplaat” kunnen worden. Het enige dat nodig is om dit feitelijk te kunnen uitvoeren is een modelvel, waarbij ik hierboven al constateerde dat boekjes P13 en P20 boven elkaar zitten in het vel.

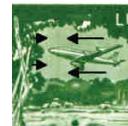
Druktoevalligheden en rakelijnen op Pb3

De volgende aangetroffen foutjes zijn pas één keer aangetroffen, hier gaat het dus voornamelijk om druktoevalligheden:

Pb3aq-D1a	Zegels 1 & 2	B6	
	Oranje puntje onder de "0" van "40"		
Pb3aq-D1b	Zegel 7		
	Groen stipje in de zegelrand onder "0" van "20"		
Pb3bq-D2a	Zegel 2	B6	
	Oranje puntje onder de "0" van "40"		
Pb3bq-D2b	Zegel 8	G7	
	Groen vlekje in de onderste zegelrand rechtsonder de "C" van "20C" (dit lijkt op Pb3aq-D1 maar het groene puntje zit hier meer naar rechts)		
Pb3cqT-D3a	Zegel 1	A6 / 7	
	Wit vlekje onder in de "0" van "40"		
Pb3cqT-D3	Zegel 7	B2 - 3	
	Groen streepje in de lucht linksonder de cockpit		
Pb3ap-D4a	Zegel 2	A / B3	
	Groen vlekje midden boven de cockpit in de lucht		
Pb3ap-D4b	Zegel 4	A / B2, B3	
	2 groene vlekjes linksboven en boven de romp van het toestel (dit is niet hetzelfde als D3 omdat het hier om de p-variant gaat en bij D3 om de q-variant)		
Pb3ap-D5a	Zegel 1	B6	
	1 Wit vlekje boven "UC" van "LUCHTPOST"		
Pb3ap-D5b	Zegel 5	E5	
	Wit vlekje linksonder bij de voet van de "4" van "40C" en witte vlek boven de "A" van "SURINAME"		
Pb3ap-D5c	Zegel 6	E5	
	Wit puntje vlak onder de zijkant van het grote schip boven de "A" van "SURINAME"		
Pb3bp-D6	Zegel 5	E2	
	Groen stipje tussen "H" en "T" van "LUCHTPOST"		

PB3bq-D7a	Zegel 1	A5, B6		
	Twee diagonale oranje krasjes linksboven de "4" van "40" en oranje puntje onder de "0" van "40"			
PB3bq-D7b	Zegel 3	B2, B3		
	Groene puntjes boven de neus en vlak onder de buik van het toestel			
PB3bq-D7c	Zegel 4	G7		
	Groen vlekje rechts in de onderste zegelrand			
Pb3bp-D8a	Zegel 2	B / C4		
	Wit vlekje onder het staartstuk van het toestel			
Pb3bp-D8b	Zegel 3	A1 / 2		
	Wit vlekje boven de rechter tak van de linker boom vlak onder de kaderlijn			
Pb3bp-D8c	Zegel 5	B5 / 6		
	Wit vlekje linksonder de voet van de "4" van "40"			
Pb3aq-D9a	Zegel 4	B / C2 / 3		
	Groene vlek in de lucht onder de buik van het toestel			
Pb3aq-D9b	Zegel 6	02		
	Groen opstaand haakje aan de bovenste kaderlijn links van het midden			
Pb3ap-D10	Zegel 4	B / C4		
	Groen vlekje onder de staart van het toestel			
Pb3aq-D11a	Zegel 4	E4		
	Wit vlekje midden onder op de zijkant van de boot			
Pb3aq-D11b	Zegel 6	E6		
	Groen streepje midden onder op de voet van de stam van de grote rechter boom			
Pb3bp-D12a	Zegel 2	A / B3		
	Groen vlekje in de lucht midden boven de cockpit (zelfde als D4a)			
Pb3bp-D12b	Zegel 3	B3 / 4		
	Groen puntje vlak boven de op een na bovenste motor			
Pb3bq-D13a	Zegel 3	A3, B3		
	Groen streepje en groen vlekje in de lucht boven de buik van het toestel			

Pb3bq-D13b Zegel 6 A2 – B3
2 vage verticale groene strepen voor en door de cockpit van
het toestel

Kaftfouten op Pb3

Onderstaand heb ik, naar analogie van de eerdere hoofdstukken, de kaftfouten op Pb3-boekjes op een rij gezet. Ook nu zijn er weer terugkerende fouten en fouten waarvan ik tot op heden slechts één exemplaar gevonden heb (toevalligheden).

Pb3cp-K1 (aangetroffen met fout P8)
Kaft, zegelzijde E3 / 4 (rnd)
Groen vlekje in de "N" van "POSTERIJEN" bij de vouwlijn

Pb3ap-KP2 (aangetroffen met toevalligheid D1 en fout P10)
Kaft, labelzijde K4 (rnd)
"ER" van "POSTERIJEN" is vet
Dit is een kaftplaatfout.

Pb3ap-K3 (aangetroffen met fout P1 en registerlijntje r1)
Kaft, zegelzijde U10 (rnd)
Vlek in de laurierkrans voor de "S" van "SURINAME"

Pb3cp-KP4 (aangetroffen met fouten P5 en P8)
Kaft, zegelzijde E20 (rnd)
Dichte "P" van "POSTERIJEN" (komt ook voor aan de labelzijde)
Dit is een kaftplaatfout.

Pb3aq-KP5 (aangetroffen met fout P12 en registerlijntje r1 en fout P17)
Kaft, labelzijde Y10 / 11 (rnd)
Groene vlek als verlengstuk van de snavel

Deze kaftfout is ook een plaatfout. Alleen de plaats op de kaft verschilt in dit geval, maar de fout is dezelfde (Kaft, zegelzijde, D4 / 5 (rnd) voor D8).

Pb3cp-K6 (aangetroffen met fout P4)
Kaft, labelzijde E – D18 (rnd)
Rechtsboven zijn de wereldbol en de snavel dicht gelopen

Pb3cq-K7 (aangetroffen met fout P13)
Kaft, zegelzijde K17 / 18 (rnd)
Groene vlek vult een van de vakjes van de wereldbol linksonder het midden

Pb3cp-K8 (aangetroffen met fout P7)
Kaft, labelzijde D6 (rnd)
"R" van "POSTERIJEN" is vet

Pb3aq-KP9 (aangetroffen met fout P5 en P10)

Kaft, zegelzijde D - E1 (rnd)

“RIJ” van “POSTERIJEN” ontbreekt aan de bovenzijde deels

Dit is een kaftplaatfout.

Pb3bpT-K10 (aangetroffen met fout P22)

Kaft, zegelzijde D2, E – F2 (rnd)

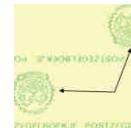
Groene kras vanuit de linker hoorn tot aan de kop van de vogel en de rechter vleugel is vet en vervormd

Pb3cpT-K11 (aangetroffen met fout P7)

Kaft, labelzijde F7, L10 / 11(rnd)

Extra boogje naar buiten aan de linker lauwertak en vlekje linksonder aan de “A” van “SURINAME”

Pb3cpT-K12 (aangetroffen met fout P7)

Kaft, zegelzijde en labelzijde L / M17, K3, L20 (rnd)

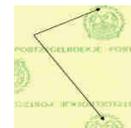
Hoek van de wereldbol is dicht (zegelzijde) en “P” van “POSTERIJEN” en “R” van “SURINAME” zijn dicht (labelzijde)

Pb3cpT-K13 (aangetroffen met fout P11)

Kaft, zegelzijde D / E1, D / E11 / 12 (rnd)

Misvormde “R” van “POSTERIJEN” en groene punt in de rechter vleugel

Pb3bqT-V1 (Pb3bk)

Kaftverschuiving (aan weerszijde van de lange kant van de kaft zijn afgesneden, geen halve cirkels te zien, zelfs niet een klein stukje zoals in hoofdstuk 2 nog wel te zien was; ook deze versnijding is dus kleiner dan het voorbeeld dat ik u van Pb1 heb laten zien).

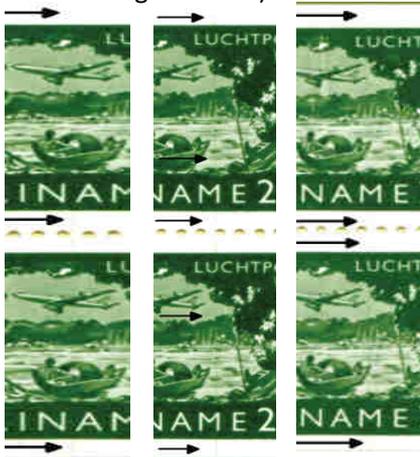
Deze versnijding heeft ná het inplakken van de zegels plaats gevonden, want de zegels zijn omlaag verschoven, het verschil is iets minder dan één tandje groot. Op dit exemplaar is ook nog plaatfout P20 te zien op zegel 5.

Rakellijnen op Pb3

Bij Pb3 ben ik de volgende rakellijnen tegengekomen. Ook hier gaat het steeds om dezelfde rakellijn maar de plaats in het beeld verschilt. De meest voorkomende is R1 (zie voor voorbeelden ook in hoofdstuk 2 waar het fenomeen van de rakellijnen uitgebreid aan bod komt):

R1 (meestal over zegels 4 en 8)

R2 (meerdere en dan over zegels 3 en 7)

R3 (aangetroffen in zegel 1 op Pb3bp)

H3.4 Plaatfouten & andere afwijkingen Boekje Pb4

Boekje Pb4ap resp. Pb4aq "Bereikt uw brief de geadresseerde? Adresseer juist en volledig!"
(Uitgegeven 11 januari 1978)

Boekje Pb4bp-P9 resp. Pb4bq "Wees voor de post geen vraagteken. Plaats uw huisnummer leesbaar op uw woning!" (Uitgegeven 11 januari 1978)

Boekje Pb4cp-P5 "Verwacht u poststukken? Zorg voor een brievenbus aan huis!" (Uitgegeven 11 januari 1978)

Kleur van het kaftmotief: rood

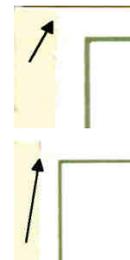
Papier: normaal, zonder watermerk en zonder fosfor of ander soortgelijk kenmerk

Oplage (besteld): 125.000, waarvan. 85.000 met tekst 1, 20.000 met tekst 2 en 20.000 met tekst 3.

Boekje Pb4aqr2 (4aqr)

Dit boekje heeft een verticaal rood registerlijntje in de linkerbovenhoek van het label (hier zeer moeilijk zichtbaar want erg dun)

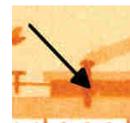

Pb4bp-P1a (4bpw) Zegel 1 G7
Oogje onder aan de rechter voet van de "M" van "SURINAME"

Pb4bp-P1b Zegel 2 C5
Oranje puntje rechtsboven de "M" van "SURINAME"

Pb4bp-P1c Zegel 3 F7
Lichtoranje puntje onder rechts naast de meest linkse schoorsteen

Pb4bp-P1d Zegel 4 D2
Wit puntje linksboven aan de meest linkse omgekeerde ketel

Deze fouten komen ook voor op Pb4ap en op boekjes van hetzelfde type met een telblok.

Pb4ap-P2a (4ap5)	Zegel 1	E3, E5 / 6, E8	
			Rood stipje boven "PO" van "LUCHTPOST", rode punt rechtsboven de "N" van "SURINAME" en gevallen tak rechts van de stam
Pb4ap-P2b	Zegel 2	O2 - 4	
			Bruingele horizontale kras in de bovenste zegelrand links van het midden
Pb4ap-P2c	Zegel 4	A / B2	
			Bruin puntje midden boven het toestel
Pb4ap-P2d	Zegel 5	A4, B2, E1, F3	
			Wit vlekje rechtsboven de staart van het vliegtuig, rode puntjes midden boven het toestel, onder voor de "L" van "LUCHTPOST" en tussen "R" en "I" van "SURINAME"
Pb4ap-P2e	Zegel 6	B1, C3, D3	
			Rode stippen linksonder de neus van het vliegtuig en voor de meest linkse meerpaal en twee krasjes boven de horizon linksonder de meest linkse boomtak
<p>P2 komt voor op alle drie de boekjes (ap, bp en cp) en met en zonder Telblok en komt vaak voor met registerstreepje r1 (linksonder). Teunis & Kamper herkennen de fout overigens alleen op boekjes 4ap en 4cp, niet op boekje 4bp, maar dat is onjuist. Zij noemen verder alleen de gevallen tak op zegel 1 (B1).</p> <p>De registerstreepjes voor boekje 4 worden r1 en r2 genoemd, maar dat is feitelijk niet nodig, omdat het registerstreepje linksonder alleen op boekjes 4p voorkomt en het registerstreepje linksboven alleen op boekjes 4q.</p>			
Pb4ap-P3a (4aps)	Zegel 1	A2 / 3, D1 / 2, D3 / 4	
			Wit vlekje midden boven het toestel, rood stipje onder de horizon in het water boven "UC" van "LUCHTPOST" en rode punt boven aan de 2de meerpaal van links af
Pb4ap-P3b	Zegel 2	A / B1, B1, OC	
			Rode vlekjes boven de cockpit en in de zegelrand linksonder de "L" van "LUCHTPOST" en witte punt onder aan de neus van het toestel
Pb4ap-P3c	Zegel 3	A / B7	
			Witte punt in de rookpluimen linksonder de "C" van "5C"
Pb4ap-P3d	Zegel 4	D2	
			Oranjebruine vlek boven rechts naast de meest linkse omgekeerde ketel

Pb4ap-P3e Zegel 5 D / E1, D2, F2
Rode vlekjes in het water boven "LU" en "CH" van "LUCHTPOST" en wit vlekje in de "C" van "LUCHTPOST"

Pb4ap-P3f Zegel 6 E4, F5
Rode puntjes in het water rechtsboven de "N" en tussen "N" en "A" van "SURINAME"

Pb4ap-P3g Zegel 7 D2 / 3
Wit vlekje links aan de voet van de toren

P3 komt voor op alle drie de boekjes (ap, bp en cp) en met en zonder Telblok. Teunis & Kamper noemen in dit geval alleen de rode punt op de meerpaal op zegel 1 (4aps, 4bps en 4cps).

Nog een interessante afwijking kwam ik op meerdere exemplaren van Pb4bp-P3 tegen:

Pb4bp-P3A Label B8 – C9
Flinke rode vlek met rode kras daardoorheen boven aan "IJE" van "POSTERIJEN" in het embleem

Deze fout is typerend voor 4bp. Hij komt niet op 4ap en 4cp voor. Dat kan ook niet, want daar is het tekstlabel in een andere kleur gedrukt. Maar bij 4bp ben ik hem wel meerdere keren tegengekomen, (zie ook de toelichting onder P17). Het gaat hier overigens om een secundaire fout, want niet alle boekjes van het type Pb4bp-P3 vertonen deze fout.

Pb4bp-P4a Zegel 2 C / D4
Wit puntje linksboven de middelste ketel (niet altijd even goed te zien)

Pb4bp-P4b Zegel 3 B3
Bruin puntje boven de 2de "T" van "LUCHTPOST"

Pb4bp-P4c Zegel 4 B1
Oranjebruine punt boven aan de cockpit

Pb4bp-P4d (4apv) Zegel 5 A – B6, D7
Rode vlek rechtsonder in de "6" van "60" als bult en rood stipje rechts van de stam op het hek

Pb4bp-P4e Zegel 6 F4
Rood diagonaal streepje boven in de "S" van "SURINAME"

Pb4bp-P4f Zegel 7 A6, E2, F / G3
Wit vlekje boven tussen "5" en "C", bruin stipje linksonder de meest linkse omgekeerde ketel en bruin streepje in witte vlek linksonder aan de "I" van "SURINAME"

Verder is bij dit specifieke boekje de oranje kleur 1 mm omlaag verschoven t.o.v. de rode kleur.

P4 komt voor op alle drie de boekjes (ap, bp en cp) en met en zonder Telblok. Teunis & Kamper noemen in dit geval alleen de rode vlekken in de "6" van "60" op zegel 5 (O1), (4apv, 4bpv en 4cpv).

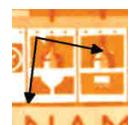
Pb4ap-P5a (4ap1) Zegel 1 F1, E6, E7
Witte stip boven tussen "S" en "U" van "SURINAME", wit vlekje linksonder aan de linker wortel en rode stip rechts naast de stam van de boom

Pb4ap-P5b Zegel 2 C – D6, F5
Flinke watervlekken linksboven de "A" van "SURINAME" en in het ketelhuis er rechtsboven

Pb4ap-P5c Zegel 3 D6, F4
Wit vlekje rechts aan de rechter ketel en witte punt linksboven de "N" van "SURINAME"

Pb4ap-P5d Zegel 4 F4
Witte vlek onder de "N" van "SURINAME"

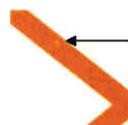
Pb4ap-P5e Zegel 6 C4
Rood puntje onder de linker tak net boven de oever

Pb4ap-P5f Zegel 7 04, F4
Rood stipje links in de bovenste zegelrand en watervlekje als kringetje in de "N" van "SURINAME"

Pb4ap-P5g Andreaskruis A / B2
Witte vlek boven in de linker bovenpoot van het kruis

P5 komt voor op alle drie de boekjes (ap, bp en cp), met en zonder Telblok en soms met het registerstreepje linksonder (r1). Teunis & Kamper noemen in dit geval alleen de witte vlek boven tussen "S" en "U" van "SURINAME" op zegel 1 (B1), (4ap1, 4bp1 en 4cp1). In mijn bezit is er zelfs een waarbij en het Telblok en het registerstreepje samen met alle genoemde P5-fouten voorkomen (Pb4bpr1T-P5 is in dit geval het nummer).

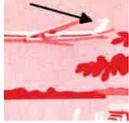
Ik heb hier verder ook nog een boekje aangetroffen met rode vlekken in de bovenste zegelrand van zegel 3, maar aangezien dit de enige is met alle P5-fouten en deze rode vlekken ga ik er hier vanuit dat dit inderdaad een toevalligheid betreft.

Pb4ap-P6a Zegel 1 A1, F2
Rode horizontale kras in de linkerbovenhoek en rood stipje in de "U" van "SURINAME"

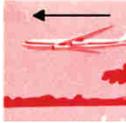

Pb4ap-P6b Zegel 2 C5
Wit vlekje op de gevel onder rechts van de linker schoorsteen

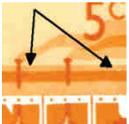

Pb4ap-P6c	Zegel 3	A2 / 3	
	Bruin vlekje bij de kaderrand midden boven het toestel		
Pb4ap-P6d	Zegel 5	A3 / 4	
	Wit vlekje boven links aan de opstaande staartvleugel		
Pb4ap-P6e (4ap2)	Zegel 6	A – B7	
	2 lichte vlekken onder de "C" van "60C"		
Pb4ap-P6f	Zegel 7	B / C6	
	Wit puntje midden op de rechter schoorsteen		

P6 komt voor op alle drie de boekjes (ap, bp en cp), met en zonder Telblok. Teunis & Kamper noemen in dit geval alleen de lichte vlek onder de "C" op de stam op zegel 6 (O2), (4ap2, 4bp2 en 4cp2).

Pb4ap-P7a (4ap3)	Zegel 1	A1	
	Watervlek boven de neus van het toestel		
Pb4ap-P7b	Zegel 2	C0 – 2	
	Horizontale bruine kras vanuit de zegelrand onder "LU" van "LUCHTPOST"		
Pb4ap-P7c	Zegel 3	F1	
	Bruinoranje vlekje boven "SU" van "SURINAME"		
Pb4ap-P7d	Zegel 6	E1, D5, E5	
	Rood stipje boven rechts bij de "L" van "LUCHTPOST" en vage schuine streep als zonnestraal over het water boven de "A" van "SURINAME"		
Pb4ap-P7e	Zegel 7	G5	
	Witte punt midden onder "A" van "SURINAME"		

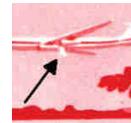
P7 komt voor op de boekjes 4ap 4cp, met en zonder Telblok. Teunis & Kamper noemen in dit geval alleen de watervlek linksboven de cockpit op zegel 1 (B1), (4ap3 en 4cp3).

Pb4bp-P8a	Zegel 1	A4, B4, C3, C / D3 / 4	
	Rood stipje rechtsboven de staart van het toestel, wit krasje boven in het meest linkse gebladerte onder het toestel, horizontaal wit streepje in het gebladerte achter de staart en rode vlek onder de oever boven de 2de meerpaal van links		
Pb4bp-P8b	Zegel 2	B / C4 / 5, B / C7	
	Inkeping omlaag in het dak rechts van de meest linkse schoorsteen en wit streepje in het dak van het ketelhuis onder de "C" (deze laatste komt niet overal voor bij P8, op 4cp-P8 heb ik hem niet aangetroffen)		

Pb4bp-P8c Zegel 3 F7
 Oranjebruin puntje boven tussen "M" en "E" van "SURINAME"

Pb4bp-P8d (4bp4) Zegel 6 B2 / 3
 Witte vlek alsof de nooduitgang uithangt onder de buik van het toestel

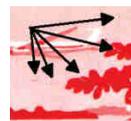

Pb4bp-P8e Andreaskruis C4
 Wit puntje rechtsonder op de linker bovenpoot van het kruis

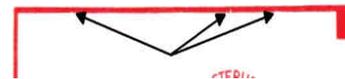
In dit geval is de oranje kleur ook nog 1 mm omlaag verschoven t.o.v. de rode kleur.

In mijn bezit is ook een exemplaar, waarbij alle fouten aanwezig zijn behalve de rode vlek onder de oever op zegel 1. In dit geval staan er op zegel 1 wel twee horizontale krasjes links van het meest linkse gebladerte onder de staart van het toestel, die weer niet op de andere exemplaren van P8 voorkomen.

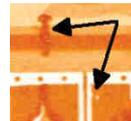

P8 komt voor op alle drie de boekjes (ap, bp en cp), met en zonder Telblok. Teunis & Kamper noemen in dit geval alleen de witte vlek "als bom" onder aan het toestel op zegel 6 (O2), (4ap4, 4bp4 en 4cp4).

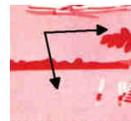
Pb4bp-P9a Label A2, A7, A9
 Drie kleine witte butsjes onder in de bovenste kaderrand

Pb4bp-P9b Zegel 3 B / C6, C7
 Diagonaal streepje boven door de rechter schoorsteen en 2 witte puntjes in de linkerbovenhoek van het meest rechtse raam van het ketelhuis

Pb4bp-P9c Zegel 6 B3, D2
 Rood stipje boven de meest linkse tak van de grote boom en rood puntje in het water boven "H" van "LUCHTPOST"

Pb4bp-P9d (4bp6) Andreaskruis F / G4
 Rood vlekje midden onder het kruis

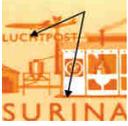
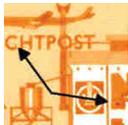
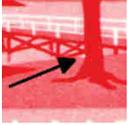
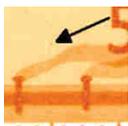
De fouten P9b en P9c komen beiden ook op boekjes 4ap en 4cp voor. Maar op 4ap en 4cp heb ik de rode vlek onder het Andreaskruis en de butsjes in de rand van het label; niet kunnen vinden. Op zichzelf is dat niet vreemd omdat hier ook de kleur van het label anders is. Door Teunis & Kamper is P9 (4bp6) daarmee echter niet op 4ap gevonden omdat zij alleen naar de vlek onder het kruis gekeken hebben. P9a is wel een plaatfout, maar komt dus minder vaak voor dan P9b en P9c en dat geldt ook voor P9d. Zie ook de discussie bij fout P17 waar een soortgelijk fenomeen nader wordt uitgewerkt.

Pbap-P10a Zegel 2 F2
 Oranjebruin puntje links midden naast de "R" van "SURINAME"

Pbap-P10b Zegel 3 C5, F2 / 3
 Witte vlekjes tussen de twee schoorstenen onder op de gevel en onder links tegen de "R" van "SURINAME" (deze laatste is niet altijd goed te zien)

Pbap-P10c	Zegel 4	B / C1 / 2, E / F3	
Bruin opstaand vlekje in de "C" van "LUCHTPOST" en wit vlekje boven "RI" tegen de onderkant van het ketelhuis			
Pbap-P10d	Zegel 5	A5, E - F6	
Wit vlekje in de lucht links van "60C" en rood gestippeld krasje vanaf de linkerbovenkant van de "M" van "SURINAME" omhoog			
Pb4ap-P10Ac	Zegels 4	A1, B / C1 / 2, E / F3	
Flinke witte punt met donker puntje erin in de linkerbovenhoek, bruin opstaand vlekje in de "C" van "LUCHTPOST" en wit vlekje boven "RI" tegen de onderkant van het ketelhuis (een vergelijkbare afwijking heb ik ook bij 4aq-P20 gevonden)			
Pbcp-P10Bc	Zegel 4	B / C1 / 2, D4	
Bruin opstaand vlekje in de "C" van "LUCHTPOST" en vette rode punt links van de linker ketel in het ketelhuis (komt voor op alle P10-boekjes van tekstvariant c)			
Pbcp-P10Bd	Zegel 5	A5, E - F6, 02 - 3	
Wit vlekje in de lucht links van "60C", rood gestippeld krasje vanaf de linkerbovenkant van de "M" van "SURINAME" omhoog en oranje horizontale kras boven het toestel (deze fout komt alleen voor op de boekjes met tekstvariant c, zie voor een toelichting onder Pb4aq-P17; het is dan wel weer een plaatfout, ik heb hem meerdere keren gezien, maar een secundaire plaatfout, of een raketkras, want hij komt niet op alle boekjes 4cp-P10 voor die ik gezien heb)			
De drukrichting van dit boekje is omhoog gericht. P10 ben ik vooralsnog alleen op 4ap en 4cp tegengekomen, met en zonder telblok.			
Pb4cp-P11a	Zegel 1	D2	
Rood stipje midden onder de oever aan de overzijde			
Pb4cp-P11b	Zegel 5	D6	
Witte punt links aan de stam net onder de steiger			
Pb4cp-P11c	Zegel 6	E7, F6	
Wit puntje rechts van de voet van de boom en rood vlekje rechtsonder in de "M" van "SURINAME"			
Pb4cp-P11d	Zegel 7	A5	
Bruin stipje in de lucht midden boven de beide schoorstenen			

Deze fout heb ik vooralsnog alleen bij 4ap en 4cp aangetroffen, beide met en zonder Telblok.

P4cq-P12a (4aq1) Zegel 1 F2
 Watervlek met rood krasje boven in de "U" van "SURINAME"

P4cq-P12b Zegel 2 E / F3 / 4
 Rood stipje boven rechts aan de "I" van "SURINAME"

P4cq-P12c Zegel 4 D1, D3
 Witte punt boven "LU" van "LUCHTPOST" in het water en rood stipje boven links van de meest linkse meerpaal

P4cq-P12d Zegel 5 F / G5
 Bruin puntje onder de "A" van "SURINAME"

P4cq-P12e Zegel 7 D4
 Wit puntje onder links in het raam van de middelste ketel

P12 komt voor op alle drie de boekjes (aq, bq en cq), met en zonder Telblok. Teunis & Kamper noemen in dit geval alleen de watervlek in de "U" van "SURINAME" op zegel 1 (B1), (4aq1, 4bq1 en 4cq1). Op een van mijn exemplaren is de rode kleur zo slecht gedrukt dat het er wemelt van de witte punten en vlekken.

Pb4aq-P13a (4aq2) Zegel 4 F5
 Watervlekje rechtsboven de "A" van "SURINAME"

Pb4aq-P13b Zegel 5 E5
 Oranjebruine punt op de bodemlijn linksboven de "A" van "SURINAME"

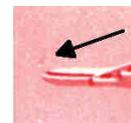

Deze foutjes komen voor met registerstreepje r2 en met en zonder Telblok en op alle drie de tekstvarianten. Bij Teunis & Kamper werd alleen de watervlek op zegel 4 benoemd.

Pb4aq-P14a (4aq3) Zegel 1 A5, C2, E4 / 5
 Rode stippen links van "60" net boven het gebladerte, midden onder het toestel en op de oevervoorgond boven "NA" van "SURINAME"

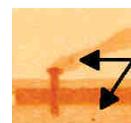
Pb4aq-P14b Zegel 2 A1
 Rode vlek vlak boven de neus van het toestel

Pb4aq-P14bc Zegel 4 A1, B4, E / F4, E6
 Flinke watervlek in de linkerbovenhoek, witte vlek onder aan de staart van het toestel wit vlekje boven "N" van "SURINAME" en rood krasje rechtsboven "M" van "SURINAME"

Pb4aq-P14c Zegel 5 B5, C6
 Bruin vlekje in de rookpluim rechts van de linker schoorsteen en bruin stipje op de gevel er rechtsonder

Pb4aq-P14e Zegel 6 G3
 Rode stip in de zegelrand onder "R" van "SURINAME"
 Deze laatste komt niet op alle P14-boekjes voor die ik gezien heb,
 vermoedelijk komt hij soms door de snijbaan op een ander boekje boven in de zegelrand.

P14 komt voor op alle drie de boekjes (aq, bq en cq), met en zonder Telblok. Teunis & Kamper noemen in dit geval alleen de watervlek in de linkerbovenhoek en de witte vlek aan de staart van het toestel, beide op zegel 4 (O1), (4aq3, 4bq3 en 4cq3).

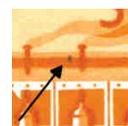
Pb4aq-P15a Zegel 2 E / F2
 Rood stipje onder de "H" van "LUCHTPOST" (slecht zichtbaar)

Pb4aq-P15b Zegel 4 C / D7 / 8, D7, E / F4
 Wit puntje onder de knie van de rechter grote tak en rood streepje
 boven het steigerhek rechts naast de stam en rood stipje linksboven
 de "N" van "SURINAME" (de witte stip komt niet altijd voor)

Pb4aq-P15d (4aq4) Zegel 6 B / C6
 Groene vlek links naast de rechter schoorsteen (alleen bij tekstvariant a)

Pb4aq-P15e Zegel 7 E3
 Bruin puntje rechts aan de rechter staander onder de linkse omgekeerde
 ketel

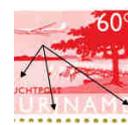

P15 zou alleen voorkomen op boekje 4aq (zegel 6 ofwel O3) volgens Teunis & Kamper. Maar dat klopt slechts ten dele. Dat gaat inderdaad op voor de groene vlek op zegel 6 omdat alleen de boekjes met de groene tekstvariant een groene vlek kunnen vertonen. De "b"- en "c"-varianten zijn niet met groen bedrukt en zullen dus ook niet deze groene vlek vertonen. Maar de andere foutjes op zegels 4 en 7 kom ik wel degelijk op tekstvarianten "b" en "c" tegen. Teunis & Kamper noemen deze foutjes niet en komen om die reden ook niet verder dan alleen de "a"-vermelding. Het aardige is dat op Pb4cq-P15 een foutje voorkomt dat juist niet op de tekstvarianten "a" en "b" te vinden is (over dit type foutverschil wordt uitgebreid ingegaan bij Pb4P17).

Pb4cq-P15c Zegel 5 C2
 Oranjebruine vlek als streepje onder de "T" van "LUCHTPOST"

Pb4aq-P16a (4aqv) Zegel 2 D / E1, F8, F / G3
 Rood puntje boven "UC" van "LUCHTPOST", flinke witte vlek met rode
 stippen rechts aan de "E" van "SURINAME" en witte vlek linksonder aan
 de "I" van "SURINAME"

Pb4aq-P16b Zegel 3 B6, C7
 Watervlekken in de rookpluim links van de "5" en op de gevel
 rechtsonder de "5"

Pb4aq-P16c Zegel 6 F2
 Oranjebruin puntje rechts in de "U" van "SURINAME"

Pb4aq-P16d Zegel 7 F8
 Oranjebruin puntje rechtsboven aan de "E" van "SURINAME"

Pb4aq-P16e Andreaskruis A1
 Wit vlekje linksboven op het kruis

P16 komt voor op alle drie de boekjes (aq, bq en cq), met en zonder Telblok. Teunis & Kamper noemen in dit geval alleen de witte vlek aan de "E" van "SURINAME" op zegel 2 (B2), (4aqv, 4bqv en 4cqv).

Teunis & Kamper kenden de kwalificatie "v" als nummer toe aan 4apv en 4aqv. Dat kan in beginsel wel omdat fout "pv" alleen voorkomt op foutjes bij boekjes van type "p" en fout "qv" alleen op foutjes bij boekjes van type "q". Maar dit gaat fout wanneer de individuele zegels met de betreffende fout gevonden worden. Daarom is het logischer om de fouten door te nummeren. 4-P16a is dan de fout uit Pb4qv en 4-P4d is dan de fout uit Pb4pv.

Bij plaatfout 17 wordt het ingewikkelder, want hier bestaan zelfs plaatfouten, mede afhankelijk van de gebruikte drukk kleuren. Op 4aq is het label groen, op 4bq is het label rood en op 4cq is het label oranje. Van plaatfout 17 bestaan daarom twee varianten, voor het gemak hier varianten A en B genoemd. De fouten zonder variantletter komen voor op alle drie de tekstvarianten. Maar variant A komt alleen voor op 4aq, omdat het hier een terugkerende fout in de groene kleurdruk betreft en variant B komt alleen voor op 4cq omdat hier de fout in de oranje kleurdruk is ontstaan. Teunis & Kamper hadden deze variant herkend als 4cq5, waarbij zij alleen naar de kleurvlek linksboven aan de "S" van "SURINAME" op zegel 3 refereren en die vlek rood van kleur noemen. Maar die vlek is niet rood, maar oranje, de kleur van de tekst op het label. Op mijn exemplaren van dit boekje komt bovendien nog een tweede oranje vlek voor op zegel 2, ook goed met het blote oog zichtbaar en 2 oranje streepjes op zegel 3, minder goed zichtbaar. Maar het aardige is, dat vervolgens op het exemplaar met het groene label op zegel drie niet de oranje vlek en streepjes voorkomen maar wel weer een groene stip op de witte muur van het ketelhuis. Het is het mooiste voorbeeld dat ik gevonden heb van meervoudige plaatfouten, die deels bepaald worden door de gehanteerde drukk kleuren.

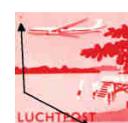
Pb4aq-P17a Zegel 1 E1, F3
 Rood stippen linksboven de "C" van "LUCHTPOST" en tussen "R" en "I" van "SURINAME"

Pb4aq-P17b Zegel 2 F3 - 4
 2 witte vlekjes als diagonaal streepje boven tussen "I" en "N" van "SURINAME"

Pb4cq-P17Bb Zegel 2 A1, E / F3- 4
 Oranje punt in de linkerbovenhoek en 2 witte vlekjes als diagonaal streepje boven tussen "I" en "N" van "SURINAME"

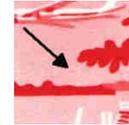
Pb4aq-P17Ac	Zegel 3	E3, E3 / 4	
Flinke bruine vlek linksonder in het ketelhuis en groen stipje daar net rechtsboven, op de witte muur.			
Pb4cq-P17Bc (4cq5)	Zegel 3	D5, E3, F1, F6 / 7	
Donkeroranje streepje links aan de rechter ketel, flinke bruine vlek linksonder in het ketelhuis, flinke donkeroranje vlek linksboven aan de "S" en donkeroranje streepje linksboven de "M" van "SURINAME"			
Pb4aq-P17Ad	Zegel 5	A7, A7 / 8, E6, G1	
Wit vlekje boven tussen "5" en "C", bruin stipje in de rechter zegelrand onder naast de "C", bruinoranje punt onder aan het raam van het ketelhuis boven de "M" van "SURINAME" en groen stipje in de zegelrand onder "SU" van "SURINAME" a7 / 8, E6			
Pb4cq-P17Bd	Zegel 5	A6, A7,	
Oranje vlek voor de "5", wit vlekje boven tussen "5" en "C", bruin stipje in de rechter zegelrand onder naast de "C" en bruinoranje punt onder aan het raam van het ketelhuis boven de "M" van "SURINAME"			
Pb4aq-P17e	Zegel 6	B6, B8	
Flinke watervlek in de lucht rechts van het toestel en drie lichte vlekken linksonder de "5" en onder de "C" in de rookpluimen			
Pb4aq-P17f	Zegel 7	A1	
Watervlekje met bruin krasje in de linkerbovenhoek			
Pb4aq-P18a	Zegel 1	A1 / 2, A4, D2, F2, F2	
Rode stippen en vlekjes linksboven het toestel, boven de staart van het toestel, in het water boven "TP" van "LUCHTPOST" en in de "U" van "SURINAME" en wit vlekje rechts in diezelfde "U"			
Pb4aq-P18b	Zegel 4	F4, F5	
Lichte vlekken in de "N" en linksonder de "A" van "SURINAME"			
Pb4aq-P18c	Zegel 7	A7, B6, C6	
Lichte punt onder linksvoor de "5", witte vlek boven tussen "5" en "C" en bruin stipje op de gevel van het ketelhuis rechtsonder de rechter schoorsteen			

P18 ben ik op boekjes van alle drie de tekstvariant tegengekomen (4aq, 4bq en 4cq) en met en zonder telblok. Op een exemplaar van 4bq-P18 ben ik ook een witte punt tegengekomen op zegel 1:

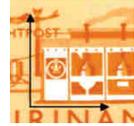
Pb4bqP18aB Zegel 1 D2, A1 / 2, A4, D2, F2, F2
 Witte punt boven de punt van de grote vleugel van het toestel , rode stippen en vlekjes linksboven het toestel, boven de staart van het toestel, in het water boven "TP" van "LUCHTPOST" en in de "U" van "SURINAME" en wit vlekje rechts in diezelfde "U"

Pb4cq-P19a Zegel 2 C3
 Rood stipje linksonder het meest linkse blaadje

Pb4cq-P19 b Zegel 3 B2 / 3, E / F6
 Bruin vlekje tussen de staart en de punt van de toren en witte punt boven "AM" van "SURINAME"

Pb4cq-P19c Zegel 6 F3
 Witte punt linksboven de "I" van "SURINAME"

Pb4cq-P19d Zegel 7 B2, F1
 Witte vlekjes midden boven het toestel en rechtsboven de "S" van "Suriname"

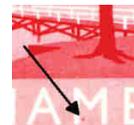

P19 ben ik op alle drie de tekstvarianten (Pb4aq, 4bq en 4cq) tegen gekomen.

Pb4cq-P20a Zegel 1 A3, D2
 Rode stippen boven de punt van de grote vleugel en in het water boven de "H" van "LUCHTPOST"

Pb4cq-P20b Zegel 2 F6
 Rood puntje linksonder tussen de benen van de "M" van "SURINAME"

Pb4cq-P20c Zegel 4 F3
 Rood vlekje links midden voor de "I" van "SURINAME"

Pb4cq-P20d Zegel 5 C1
 Bruin stipje rechtsonder de "L" van "LUCHTPOST"

Pb4cq-P20e Zegel 6 E3
 Bruin stipje links op de witte muur van het ketelhuis

Pb4cq-P20f Zegel 7 F6
 Wit vlekje boven tussen "A" en "M" van "SURINAME"

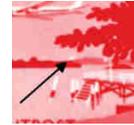
P20 ben ik tot op heden alleen bij Pb4aq en Pb4cq tegen gekomen.

Op Pb4aq-P20 trof ik ook de volgende toevalligheid aan, een fout die ook bij 4ap-P10 te zien is maar dan niet op dezelfde zegel in het boekje.

Pb4aq-P20Ae Zegel 6 E2, E3
 Flinke witte punt met donker stipje erin midden boven "UR" van
 "SURINAME"

Pb4cq-P21a Zegel 1 C3
 Flinke witte vlek rechts boven de bossen in de horizon

Pb4cq-P21b Zegel 2 E3, F4
 Rood stipje in het water boven "ST" van "LUCHTPOST" en kleine
 uitstulping omlaag boven de "N" van "SURINAME"

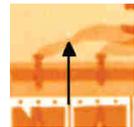
Pb4cq-P21c Zegel 3 C2
 Verticaal bruin streepje linksboven de omgekeerde ketel

Pb4cq-P21d Zegel 4 E6
 Rode punt op het gras onder de boom rechtsboven de "M" van "SURINAME"

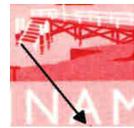

Pb4cq-P21e Zegel 7 B5
 Wit vlekje boven de bovenste rookpluim tussen de twee schoorstenen in

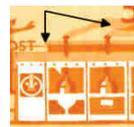

De fouten op zegels 4 en 7 zijn ook plaatfouten maar zijn niet altijd even goed te zien.
 P21 ben ik verder zowel op Pb4bq als Pb4cq tegengekomen en zowel met als zonder
 rood registerlijntje linksboven.

Pb4cq-P22a Zegel 2 F / G5 / 6
 Rode punt rechtsonder de "A" van "SURINAME"

Pb4cq-P22b Zegel 3 B / C4, B6 / 7
 Breuk in de lijn vanaf "POST" naar rechts en licht vlekje in de rookpluim
 linksonder de "5"

Pb4cq-P22c Zegel 6 A1
 Bruin vlekje in de linkerbovenhoek

Pb4cq-P22d Zegel 7 E2 / 3, D5, F / G6
 Witte vlekjes linksonder aan de rechter staander van de meest linkse
 omgekeerde ketel, rechtsboven de 2de ketel en rechtsonder op
 de "A" van "SURINAME"

P22 ben ik verder alleen nog maar op Pb4aq en Pb4cq tegengekomen, met en zonder telblok. Op zegel 1
 van een exemplaar op een eerstedagenveloppe, zat ook een wit vlekje tussen de vleugelpunt en de
 staartvleugel, maar dit is een foutje dat ik slechts één keer ben tegengekomen en moet dus als een
 toevalligheid worden beschouwd.

Druktoevalligheden en andere bijzonderheden op Pb4

En dan zijn er natuurlijk ook nog druktoevalligheden. Bij Pb4 heb ik die natuurlijk ook gevonden, maar alle boekjes die ik gezien heb van dit type vertoonden tevens een van de hierboven genoemde 22 plaatfouten. De toevalligheden heb ik daarom bij de specifieke plaatfout gegroepeerd.

Plaatfouten of kenmerken

Als men dan ook nog eens bedenkt, dat ik Pb4cp7, een fout die wel door Teunis & Kamper genoemd wordt (oranjebruine stip links van de kaderlijn voor "ZORG" op het label), in alle boekjes die ik gezien heb nog niet ben tegengekomen, dan doet zich een interessante mogelijkheid voor. Want in dat geval zijn alle plaatfouten terug te herleiden tot 22 verschillende typen. En dat is precies evenveel als er per rotatie door de drukcilinder gedrukt worden. Daarmee zijn er niet 22 plaatfouten, maar 22 kenmerken en kunnen alle boekjes van nummer 4 worden herleid tot een specifieke plaats op de cilinder. Om de nummers dan ook nog in exact de juiste drukvolgorde te kunnen zetten zal nog wel een modelvel moeten worden gevonden en ik weet niet of die nog wel bewaard gebleven zijn.

Overigens heb ik ook in de collectie van Henk Teunis geen enkel exemplaar aangetroffen van Pb4cp7, dus ik waag zelfs te betwijfelen of die fout überhaupt wel bestaat?! Zij hebben in hun boekje in elk geval ook geen foto opgenomen van deze fout, waar dat wel is gebeurd van alle andere fouten die zij genoemd hebben. En ook bij De Rooy & Hali is deze fout niet in de catalogus opgenomen.

Nog even over de waardering

De hierboven beschreven plaatfouten zijn in feite allemaal kenmerken. De boekjes zijn technisch te "platen". Maar dat heeft ook consequenties voor de waardering. Immers, in wezen zijn er niet 6 (3 tekstvarianten en 2 verschillende zegelindelingen) maar 66 verschillende boekjes (22 kenmerken in drie tekstvarianten). Je zou dus kunnen stellen dat de feitelijke oplage per boekje veel kleiner is en dat dus elk boekje daarmee veel duurder zou moeten zijn. Omgekeerd is een "plaatfout" bij Pb4 dus niet duurder dan één niet geplaat boekje. En dan komt het toch weer op de al oude vraag: wat is de verzamelaar bereid te betalen voor deze boekjes? Wat wel overeind blijft is het feit dat er veel meer boekjes van tekstvariant a zijn dan van de andere twee varianten. En om het nog ingewikkelder te maken, wat is dan de waarde van boekjes waarbij het kenmerk ook nog van de tekstvariant afhankelijk is (zie de discussie bij Pb4-P17).

Nog even over modelvellen, positie van de boekjes en registerlijntjes

De registerlijnen komen of op de p-variant voor of op de q-variant maar niet op beide. Dat betekent, dat de registerlijntjes een vaste plaats op de cilinder hebben (en dat is natuurlijk volkomen logisch). Ik ben van beide registerlijntjes alleen boekjes tegengekomen met de kenmerken P2 en P5 (voor registerlijntje r1, registerlijntje linksonder) en met de kenmerken P15 en P21 (voor registerlijntjes r2, registerlijntje linksboven). Op de foto van de drukcilinder, die gebruikt wordt voor boekje 5 en op de eerstedag enveloppe van dit boekje is afgebeeld, is te zien dat de teksten steeds aan de buitenzijde zijn gedrukt en dan gespiegeld ten opzichte van elkaar. Dat zou betekenen, dat P2 op het drukvel gekoppeld is aan P15

of P21 en omgekeerd P5 dan gekoppeld is geweest aan P21 resp. P15. Bovendien wijst dat er op, dat er aan weerszijde van de rol één registerlijntje op de cilinder is afgedrukt waarmee vier boekjes zijn gekoppeld. Dus P2 zit schuin tegenover P5 in het modelvel en P15 schuin tegenover P21. Verder dan deze constatering ben ik nog niet gekomen aangezien ik nog geen modelvellen gezien heb (en ik weet niet of die er überhaupt wel zijn).

Kaftfouten op Pb4

Onderstaand heb ik, naar analogie van de eerdere hoofdstukken, de kaftfouten op Pb4-boekjes op een rij gezet. Ook nu zijn er weer terugkerende fouten en fouten waarvan ik tot op heden slechts één exemplaar gevonden heb (toevalligheden).

Pb4cp-KP1 (aangetroffen met fouten P4 & P6)

Kaft, zegelzijde D / E1 (rnd)

Rode vlekken in "TER" van "POSTERIJEN"

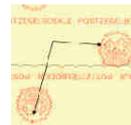
Dit is een Kaftplaatfout.

Pb4cq-K2 (aangetroffen met fout P20)

Kaft, zegel- en kaftzijde K / L2 / 3, F21 (rnd)

Rode vlekjes op het handvat van de linker hoorn (labelzijde) en op de "R" van "POSTEREIJEN" (zegelzijde)

Pb4bp-K3 (aangetroffen met fouten P3A en P16)

Kaft, labelzijde M10 / 11 (rnd)

"P" van "POSTERIJEN" is dicht gelopen

Pb4cq-K4 (aangetroffen met fout P17)

Kaft, zegelzijde O4 (rnd)

Vette, oranjebruine vlek over de rechter hoorn vanaf het mondstuk tot halverwege de grip

Pb4bq-KP6 (aangetroffen met fout P3, P8, P14 en P15)

Kaft, labelzijde O12 (rnd)

Flinke oranje vlek midden op de wereldbol

Dit is een kaftplaatfout.

Pb4cp-KP7 (aangetroffen met fouten P9 en P18)

Kaft, labelzijde H3 (rnd)

Vlek in de "M" van "SURINAME"

Dit is een Kaftplaatfout.

Pb4aq-KP8 (aangetroffen met fouten P4 & P15)

Kaft, zegelzijde X / Y4 - 5 (rnd), X4 (rnd), Z6 (rnd)
Horizontale stippellijn boven door de werldebol en 2 vlekken linksonder in de bol en in de "R" van "POSTERIEN"

Dit is een Kaftplaatfout.

Pb4ap-KP9 (aangetroffen met fouten P3 & P4)

Kaft, zegelzijde M4, M5 (rnd)
Het handvat van de rechter hoorn uit het embleem is dicht gelopen en vlekjes op de "A" en "U" van "SURINAME" uit datzelfde embleem

Dit is een Kaftplaatfout.

Pb4cp-KP10 (aangetroffen met fouten P3, P4, P7 & P18)

Kaft, (komt aan beide zijden voor) D1 of D10 (rnd)
Dichtgelopen "R" van "POSTERIEN"

Daarmee is dit tevens een Kaftplaatfout.

Pb4cp-KP10a (aangetroffen met fouten P3, P16 & P21)

Kaft, zegelzijde D / E1, A11 (rnd)
Dichtgelopen "R" van "POSTERIEN" en dichtgelopen "P" van "POSTZEGELBOEKJE"

Pb4apT-K11 (aangetroffen met fout P3)

Kaft, zegelzijde E - F4 / 5 (rnd)
Kras door "EKJE" van "POSTZEGELBOEKJE"

Pb4ap-KP12 (aangetroffen met fouten P3 en P10)

Kaft, zegelzijde U11 - 12, AA4 (rnd)
Witte vlek vanuit de werldebol over de "E" van "SURINAME" en "RI" van "POSTERIEN" ontbreken vrijwel geheel

Pb4ap-KP12a (aangetroffen met fouten P3 & P4)

Kaft, zegelzijde AA4 (rnd)
"RI" van "POSTERIEN" ontbreken vrijwel geheel

Beide varianten van K12 zijn daarmee kaftplaatfouten. Deze komt ook bij Pb3 als kaftplaatfout voor.

Pb4ap-K13 (aangetroffen met fout P3)

Gehele kaft
Flink aantal vlekken verspreid over de gehele kaft en een breuk in de werldebol geheel rechts

Pb4bq-KP14 (aangetroffen met fouten P4 en P16)

Kaft, zegelzijde K9, D12, C14 – 15 (rnd)
"P" van "POSTERIJEN" is dicht gelopen en vlek in de
"R" van "POSTERIJEN" en vlek rechts van "SURINAME"

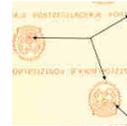
Dit is een kaftplaatfout

Pb4cp-K15 (aangetroffen met fout P10)

Kaft, labelzijde A10, K / I12, D16 (rnd)
Krasje vanuit de "Z" van "POSTZEGEL" tot in de "E" ernaast, vlek midden op
de wereldbol en vlekken in de "R" van "POSTERIJEN" en rechtsonder op de
rechter hoorn

Ik ben ook een boekje tegengekomen waarop alleen de kras vanuit de "Z" van
"POSTZEGELBOEKJE" tot in de "E" ernaast voorkomt (met fout 4ap-P1, kaft, zegelzijde)

Pb4cp-K16 (aangetroffen met fout P10)

Kaft; E14 / 15 (zegelzijde), C5, D19 (labelzijde), (rnd)
Vlek rechts van "SURINAME", vlek in de "T" van
"POSTZEGEL" en vlek onder aan "AM" van "SURINAME"

Pb4ap-K16a (aangetroffen met fout P3)

Kaft, labelzijde C5 (rnd)
Vlek rechts van "SURINAME", vlek in de "T" van
"POSTZEGELBOEKJE" (dus zonder de andere twee kaftfoutjes)

Pb4apT-K17 (aangetroffen met fout P4)

Kaft, labelzijde B5, M13 (rnd)
Roodbruine haarkrullen aan de "S" van "POSTZEGELBOEKJE" en aan de
"N" van "POSTERIJEN"

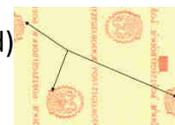
Pb4aqT-K18 (aangetroffen met fout P16)

Kaft, zegelzijde C21 (rnd)
De bovenkant van het handvat van de rechter hoorn is vet

Pb4bpT-K19 (aangetroffen met fout P3)

Kaft, zegelzijde en labelzijde C / D13, K15 / 16, K / L2 (rnd)
"E" van "SURINAME" is boven verbonden met de wereldbol, "S" van
"SURINAME" is dichtgelopen (zegelzijde) en vlek op de snavel (labelzijde)

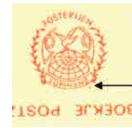
Pb4cq-K20 (aangetroffen met fout P20)

Kaft, labelzijde C / D17, D16 (rnd)
De rechterhoek van het uiteinde van de rechter hoorn is vet en "R"
van "POSTERIJEN" in hetzelfde embleem is dicht

Pb4ap-K21 (aangetroffen met fout P4)

Kaft, zegelzijde D19 (rnd)
Cirkelvormige vlek als oog onder aan de "E" van "SURINAME"

Pb4ap-K22 (aangetroffen met fout P4)

Kaft, labelzijde K1 (rnd)
Het landsnaamschild is linksboven de "S" van "SURINAME" dichtgelopen

Pb4ap-KP23 (aangetroffen met fouten P1 en P3)

Kaft, labelzijde E24 (rnd)
Vette "B" in "POSTZEGELBOEKJE"

Dit is een kaftplaatfout

Pb4aq-K24 (aangetroffen met fout P22)

Kaft, beide zijden L / M5, C11 – D12, H - I24 (rnd)
Kras in de "J" van "POSTZEGELBOEKJE", kras en vlekken door de hoorn en de wereldbol en kras door "POST" van "POSTZEGELBOEKJE" (labelzijde)

Pb4aq-K25 (aangetroffen met fout P22)

Kaft, zegelzijde F2 – D3 – C2 (rnd)
Flinke gebogen kras dwars door het embleem en vlekje links in de lauwerkrans (deze fout verschilt van KP8, zo zit de kras lager en is de "R" open)

Pb4aq-K26 (aangetroffen met fout P19)

Kaft, labelzijde E – F7, D8 – 9 (rnd)
Kras links aan het embleem en vlekjes midden onder in datzelfde embleem

Kaftversnijding

Ook bij Pb4 komen kaftversnijdingen voor. De hier getoonde versnijding is nog beperkt, de embleemrijen staan niet in het midden, maar het zijn er maar twee en alle emblemen zijn nog heel.

Rakellijnen op Pb4

Bij Pb4 ben ik de volgende rakellijnen tegengekomen. Ook hier gaat het steeds om dezelfde rakellijn maar de plaats in het beeld verschilt. De meest voorkomende is R1 (zie voor voorbeelden ook in hoofdstuk 2 waar het fenomeen van de rakellijnen uitgebreid aan bod komt):

Pb4cp-R1 (aangetroffen met fout P6)

Zegel 6 A – F2
Witte verticale rakellijn midden door de "U" van "SURINAME"

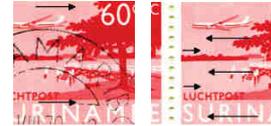
De rakellijnen die bij Pb4 worden gevonden zijn bijna allemaal dit soort witte verticale strepen. De nummering is echter toch verschillend omdat ze lang niet altijd op dezelfde zegel in het boekje terugkeren. Daar waar dit wel het geval is, maar de exacte plaats in het zegel niet hetzelfde is, ben ik er

vanuit gegaan dat de lijn geleidelijk is verschoven (een normaal verschijnsel bij het ontstaan van dit soort strepen) en heb ik ze dus wel hetzelfde nummer gegeven.

P4cq-R2 (aangetroffen met fout P12, P15 en P22)

Zegel 2 A – F4 / 5, C – F2

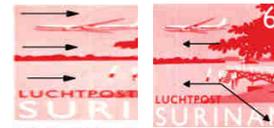
Witte verticale rakelstreep links door een deel van het beeld

Pb4cp-R3 (aangetroffen met fout P8 en P20)

Zegels 1 en 5 A – F1 / 2, A – F2

Verticale witte rakelstreep over zegels 1 en 5 midden over de "P" van "LUCHTPOST"

Pb4ap-R4 (aangetroffen met fout P10)

Zegels 1 en 5 A - F6 / 7

Verticale rode rakelkras tussen "M" en "E" door

Vreemde afwijkingen op boekje Pb4

I) Grote witte ringvormige vlek

Een vreemde afwijking waar Martin Cloose mij op wees is de volgende:

Het is alsof er over zegel 7 een ringvormige witte vlek loopt linksboven in de hoek met de diamant onder "LUCHT" in het beeld

Ook hier tast ik nog in het duister waar dit vandaan komt, hoe dit in het drukproces is kunnen ontstaan? Wie weet het antwoord?

H3.5 Plaatfouten & andere afwijkingen Boekje Pb5

Boekje Pb5ap resp. Pb5aq

“Werk mede aan een veilige postbestelling; houd uw waakhond binnen!” (Uitgegeven 5 dec. 1979)

Boekje Pb5bp resp. Pb5bq

“Staan in lange rijen is tijdrovend! De oplossing: Postzegelboekjes!” (Uitgegeven 5 december 1979)

Boekje Pb5cp resp. Pb5cq

“Doe uw postzaken buiten de spitsuren; u wordt sneller geholpen!” (Uitgegeven 5 december 1979)

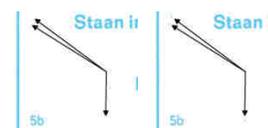
Kleur van het kaftmotief: lichtbruin

Papier: normaal, zonder watermerk en zonder fosfor of ander soortgelijk kenmerk

Pb5aq-P1a1 Label J1, G24
Wit vlekje op de linker kaderlijn onder het midden en blauw bultje naar binnen midden aan de rechter kaderlijn

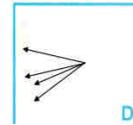

Pb5bq-P1a2 Label G1, M / N2 / 3
3 blauwe stippen voor "STAAN" en blauw puntje onder rechts van "5b" (1ste beeld is origineel, 2de beeld is voor helderheid versterkt)

Dit zijn de meest zichtbare blauwe stipjes en streepjes op het label, maar afhankelijk van de vetheid van de kleurdruk (lichtblauw) van het label zijn er meer stippen te zien.

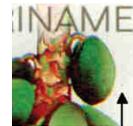
Pb5bq-P1a3 Label C1 – G2
 4 lichtblauwe stippen bij de linker kaderrand vanaf de "D" van "DOE"
 omhoog en 2 stippen onder "LB" van "POSTZEGELBOEKJE"

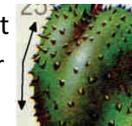
Pb5bq-P1b (T&K 5aq1) Zegel 1 A / B4, F / G2
 Rode stip onder de "A" van "SURINAME" en witte watervlek boven rechts
 van "PAPAYA" bij de vruchten

Pb5bq-P1c Zegel 4 C5 / 6
 Rode stip linksonder de "E" van "SURINAME"

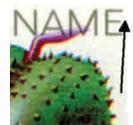
Pb5bq-P1d Zegel 6 B / C1, E3 resp. F1
 Rood streepje onder de "5" van "25C" en oranjegele punt op de
 vrucht net onder het midden
 Bij tekstvariant b en c ontbreken de oranje punt en bij variant b zit
 er ook nog een horizontaal blauw krasje links aan de vrucht onder
 het midden (soms)

Pb5bq-P1e Zegel 9 F0, F1
 Blauw puntje links van de vrucht en rood puntje in de zegelrand daar weer
 net linksonder (alleen op tekstvariant b)

Pb5bq-P1f Zegel 10 E6, G1
 Grijs vlekje op de rechter kaderrand onder het midden en rood stipje
 boven "1978"

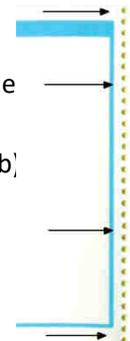
Pb5bq-P1g Zegel 11 F / G1
 Grijs puntje rechts van de "E" van "SURINAME"

Komt voor op Pb5q in alle drie de tekstvarianten. De drukrichting van dit boekje is
 omlaag gericht.

stelling;
 innen!

Pb5aq-P2a1 (T&K 5aqs) Label I12
 Witte stip in de 2de "L" van "POSTBESTELLING" op het label (tekstvariant a)

Pb5bq-P2a2 Label D / E6, I13, O - O23
 Blauw vlekje boven de "N" van "STAAN" en blauw stipje boven de
 1ste "S" van "OPLOSSING" en verticale lichtblauwe kleurstreep in
 de rechter rand van het label, over de hele hoogte (tekstvariant b)

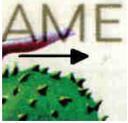
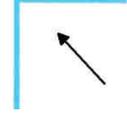
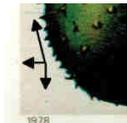

an in langerijen
 De oplos
 Poetsaal

Pb5aq-P2b Zegel 1 B3, D - E3
 Grijs stipje onder "IN" van "SURINAME" en rood diagonaal
 streepje boven in de middelste grote vrucht

Pb5aq-P2c	Zegel 2	B2	
	Grijs stipje onder de "R" van "SURINAME"		
Pb5aq-P2d	Zegel 3	B3, B / C6	
	Rood stipje linksonder de "N" van "SURINAME" en haarkrul onder de "E" van "SURINAME"		
Pb5cq-P2d	Zegel 3	B3, A5, B / C6	
	Op alle boekjes met tekstvariant c vond ik naast bovenstaande foutjes ook een flinke lichtblauwe vlek tussen "A" en "M" van "SURINAME"		
Pb5aq-P2f	Zegel 5	B6, D / E1, G / H1	
	Lichtgroen vlekje links op de meest linkse vrucht en witte vlek met paarsrood puntje erin onder de "E" van "SURINAME" en paarsrood stipje boven rechts van de 1 ^{ste} "A" van "PAPAYA"		
Pb5aq-P2g	Zegel 6	A3 / 4	
	Blauw stipje linksboven de "N" van "SURINAME" (niet gezien op tekstvarianten b & c)		
Pb5aq-P2h	Zegel 8	A3	
	Verticaal paarsrood streepje rechtsboven de "R" van "SURINAME"		
Pb5aq-P2i	Zegel 10	B2 – 3, G1	
	Grijs stipje met horizontale vage kras erdoorheen linksonder de "R" met kras doorlopend tot onder "IN" van "SURINAME" (niet gezien op tekstvarianten b & c) en witte punt linksboven "1978"		
Pb5aq-P2j	Zegel 11	G5 / 6	
	Grijs krasje links van de 1 ^{ste} "Z" van "ZUURZAK" (niet gezien op tekstvarianten b & c)		
Pb5aq-P3a	Label	B1 – 2, M1	
	2 blauwe stippen in de linkerbovenhoek binnen het kader en blauw streepje dwars door de kaderlijn links van "5A"		
Pb5aq-P3b	Zegel 3	H1	
	Grijs streepje direct boven "97" van "1978"		
Pb5cq-P3Ab	Zegel 3	G2, H1	
	Op een exemplaar van Pb5cq-P3b vond ik tevens twee paarsrode streepjes naar rechts aan de stam en de bovenste vrucht en een paarsrood stipje rechts van de "Y" van "PAPAYA". Dit is een toevaligheid, want ik trof deze foutjes niet op alle P3-exemplaren met tekstvariant c aan, maar wel op boekjes van het type Pb3cq met andere fouten zoals P6. De rode streepjes kunnen als rakelstreep worden aangemerkt, de stip niet en die komt ook steeds voor.		

Pb5aq-P3c	Zegel 4	D4, G5	
	Rood puntje linksboven op de middelste vrucht en zwart puntje midden onder op de op een na onderste rechter vrucht		
Pb5aq-P3d	Zegel 6	C0, B5	
	Grijze kringel midden onder aan de "M" van "SURINAME" en grijs stipje linksonder de "2" van "25" aan de kaderrand		
Pb5aq-P3e	Zegel 7	C / D7	
	Groene punt aan de rechter kaderrand boven het midden		
Pb5aq-P3f	Zegel 8	B6	
	Grijze haarkrul in watervlek onder de "E" van "SURINAME"		
Pb5aq-P3g	Zegel 10	A3	
	Grijs puntje boven tussen "I" en "N" van "SURINAME"		
Pb5cq-P4a2	Label	B2 / 3	
	Lichtblauw stipje in de linker bovenhoek onder het kader (niet bij tekstvariant a, wel bij varianten b en c)		
Pb5bq-P4a1	Label	D4, M9, N11	
	Bij tekstvariant b staat dat blauwe puntje echter boven de "S" van "STAAN" en zit er ook nog een blauw streepje onder "ST" en een butts onder in de kaderrand onder "GE" en een van "POSTZEGELBOEKJE"		
Pb5bq-P4b	Zegel 3	G1 / 2	
	Grijs stipje boven rechts van de 3de "A" van "PAPAYA" bij de vrucht		
Pb5bq-P4c	Zegel 4	B3, H1	
	Blauw krasje onder de "N" van "SURINAME" en grijs puntje boven de "9" van "1978" (het blauwe krasje is in de kleur van de tekst op het label en komt alleen voor in samenhang met tekstvariant b, niet bij variant a, noch bij variant c)		
Pb5bq-P4d	Zegel 7	A5, D5	
	Grijs stipje boven de "M" van "SURINAME" en oranje punt rechts op de vrucht (de oranje punt heb ik alleen op Pb4bq-P4 gezien, niet op de andere tekstvarianten)		
Pb5cq-P4e	Zegel 8	E1, F0, G / H1	
	Blauw streepje links aan de vrucht en lichtblauwe stip daar weer linksonder in de zegelrand, beide onder het midden en blauwe en rode stip boven "8" van "1978" (alleen op tekstvariant c aangetroffen)		

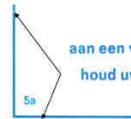
Pb5cq-P4f Zegel 9 D1, G / H3
Lichtblauw vlekje bij de vrucht onder "25" en rode stip midden onder op de vrucht (alleen op tekstvariant c aangetroffen)

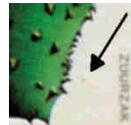
Pb5bq-P4g Zegel 10 A2
Vaag grijs vlekje midden boven de "U" van "SURINAME"

Pb5aq-P5a Label F1, N2 / 3
Hapje uit de linker kaderrand en blauw vlekje in de rand van het label rechtsonder "5a"

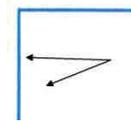

Pb5aq-P5b Zegel 3 E4
Gele en zwarte punten links op de middelste vrucht (de gele punt heb ik alleen gevonden op tekstvarianten a en b)

Pb5aq-P5c Zegel 9 G5 / 6
Grijs vlekje links van de 2de "U" van "ZUURZAK"

Pb5aq-P6a1 Label C1, D2
Blauw vlekje dwars door de linker kaderrand, bovenin en blauw puntje daar rechtsonder (alleen bij tekstvariant a)

Pb5cq-P6a3 Label N10
Buts in de kaderrand onder de "S" van "SNELLER" (alleen bij tekstvariant c gezien)

Pb5aq-P6b Zegel 1 A3 / 4
Drie rode vlekjes en streepjes op de stam boven de "N" van "SURINAME"

Pb5aq-P6c Zegel 3 A4, F2 - 4
Rood stipje rechtsboven aan de "N" van "SURINAME" op de stam en horizontale donkere kras onder over de vruchten heen

Pb5aq-P6d Zegel 4 A2, D3
Donkere diagonale kras door de op een na bovenste vrucht links

Pb5aq-P6e Zegel 5 C1
Grijs puntje onder de "5" van "15C"

Pb5aq-P6f Zegel 6 A1
Grijs puntje boven tussen "S" en "U" van "SURINAME" (dit is een toevalligheid, komt niet op alle boekjes met fout P6 voor)

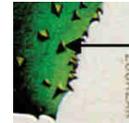
Pb5aq-P6g Zegel 7 A / B1 / 2
Witte punt linksonder aan de "U" van "SURINAME"

Pb5aq-P6h Zegel 8 B / C6 / 7, E5, F2 – 5
 Grijs vlekje op de rechter kaderrand boven het midden, rode punt op de stekel rechts in het midden en horizontale donkere kras over de vrucht onder het midden

Pb5aq-P6i Zegel 10 F4 / 5
 Diagonaal zwart krasje rechtsonder op de vrucht

Pb5aq-P6j Zegel 11 A – B2
 Witte vlek met grijze stipjes er in onder de "R" van "SURINAME"

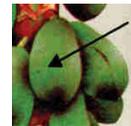

Op een exemplaar van dit boekje trof ik ook de roze verticale kleurbaan over de linker zegels, die aan het einde van dit hoofdstuk uitgebreider wordt besproken.

Pb5aq-P7a Label A1 / 2, N1 / 2
 Blauw krasje links in de bovenste labelrand en butts uit de kaderrand onder "5A"

Pb5aq-P7b Zegel 2 D / E4
 Donker stipje links op de middelste vrucht

Pb5aq-P7c Zegel 3 B3, G6
 Blauw stipje onder "RI" van "SURINAME" en drie grijze vlekjes rechts van de onderste rechter vrucht

Pb5aq-P7d Zegel 5 B / C2 – B5, E / F2 - 3
 Golvende grijze haarlijn over de volle breedte door de bovenste vruchten en rood puntje en zwart streepje op de grootste vrucht links

Pb5aq-P7e Zegel 6 D1
 Grijs puntje bij de vrucht onder "25"

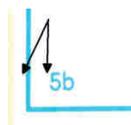

De drukrichting van dit boekje is omhoog gericht

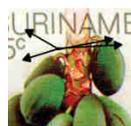
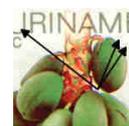
Pb5aq-P8a1 Label J8
 Verticaal blauw krasje tussen "N" van "EEN" en "U" van "UW"
 (komt alleen voor bij tekstvariant a)

Pb5bq-P8a2 Label M0 - 1
 Horizontale blauwe kras vanuit "5B" naar links door de kaderrand heen
 (komt alleen voor bij tekstvariant b)

Pb5aq-P8b Zegel 1 A1 / 2, , A – B2
 Grijs stipje onder in de "U" en 2 grijze stippen onder "ME" van "SURINAME". Bij tekstvariant b zit er ook nog een lichtblauw puntje linksonder de "C" van "15C"

5aq

5bq

Pb5aq-P8c Zegel 2 D / E4

Blauwe vlek rechts op het midden van de rechter vrucht in het midden

Pb5aq-P8d Zegel 6 E3, F1

Donkere punt midden op de vrucht en grijs vlekje linksonder de vrucht boven "78" van "1978"

Pb5aq-P8e Zegel 7 A3, C1, G2

De "l" van "SURINAME" is onder rechts verdikt. Bij tekstvariant b zit er ook nog een lichtblauw krasje linksonder de "2" van "25C" en vaak (maar niet altijd goed zichtbaar) een horizontaal blauw krasje onder links aan de vrucht

5aq

5bq

Pb5aq-P8f Zegel 8 A0

Grijs puntje boven in de linker zegelrand voor de "S" van "SURINAME"

Pb5bq-P8g Zegel 11 F3

Geel vlekje midden op de vrucht (alleen aangetroffen op tekstvariant b)

Bij Pb5bq-P8 (dus tekstvariant b) komt soms eenzelfde verticale lichtblauwe lijn voor als op Pb5bq-P2. Het is dan meer een lange streepjeslijn die bovendien meestal vlak langs of door de tanding loopt.

Pb5aq-P9a Zegel 2 G / H5

2 lichtgroene vlekken op de onderste vrucht rechts

Pb5aq-P9b Zegel 3 A1, F3 - 4

Rood stipje rechtsboven aan de "N" van "SURINAME" op de stam en horizontale donkere kras onder over de vruchten heen

Pb5cq-P9b Zegel 3 A4, E3 - 5

Bij tekstvariant c zit er links op de grootste vrucht ook steeds een gele vlek en zit de horizontale kras hoger

Pb5aq-P9c Zegel 4 A4, E3 / 4

Rood stipje rechtsboven aan de "N" van "SURINAME" op de stam en horizontale donkere kras onder over de vruchten heen

Pb5aq-P9d Zegel 6 E6

Grijs puntje linksboven de 1ste "Z" van "ZUURZAK"

Pb5aq-P9e Zegel 8 E0

Rood stipje in de linker zegelrand net onder het midden

Pb5aq-P9f Zegel 10 B / C6 / 7, D7
 2 blauwe en grijze stippen op en rechts van de rechter kaderrand boven het midden

Drukrichting omhoog.

Pb5aq-P10a Zegel 2 A4
 Rood vlekje op de stam tussen "N" en "A" van "SURINAME"

Pb5aq-P10b Zegel 3 G4 / 5
 Donkere (rode) punt rechts op de onderste rechter vrucht

Pb5aq-P10c Zegel 8 A2 - 3
 Dubbele diagonale grijze kras vanuit de "R" tot boven de "N" van "SURINAME"

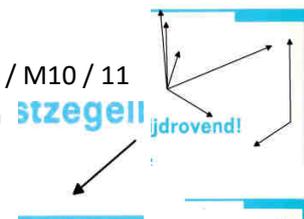

Pb5aq-P10d Zegel 10 C6
 Grijs verticaal streepje rechts van de vrucht boven het midden

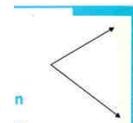

De drukrichting van dit boekje is omhoog gericht.

Pb5bq-P11a2 Label A18, B19, B23, B24, F / G19 / 20, H21, L / M10 / 11
 Flink wat lichtblauwe stippen en streepjes boven en rechts van "TIJDROVEND" en onder "ZE" van "POSTZEGELBOEKJE" (alleen met tekstvariant b)

Pb5bq-P11a3 Label B23 / 24, I24
 2 blauwe stippen bij de rechter kaderrand

Pb5bq-P11b Zegel 1 A1
 Grijs stipje links naast de "U" van "SURINAME"

Pb5bq-P11c Zegel 2 A0 / 1, D / E1, G2
 Blauw vlekje linksboven de "S" van "SURINAME", 2 blauwe stippen links naast de meest linkse vrucht en links naast de onderste linker vrucht (komt waarschijnlijk alleen voor met tekstvariant b)

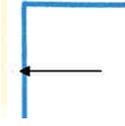

Pb5bq-P11d Zegel 3 A5, F1 / 2
 Paarsrood puntje in de zegelrand linksboven de "M" van "SURINAME" en grijs vlekje onder de meest linkse vrucht

Pb5bq-P11e Zegel 4 C1 – C / D3, E1, G6
 Grijs vlekje links naast de meest rechtse vrucht en donkere kras schuin door de onderste vrucht rechts (voor commentaar op de grote mesvormige vlek die hier ook te zien is verwijst ik naar het slotwoord in Hoofdstuk 4)

Pb5bq-P11f	Zegel 5	E5, F3, F / G5	
	Rood vlekje rechts op de middelste vrucht en diagonale kras over de grootste vrucht in het midden naar rechts omlaag		
Pb5aq-P11g	Zegel 6	F5 / 6	
	Grijs puntje bij de vrucht links van de 1 ^{ste} "Z" van "ZUURZAK"		
Pb5bq-P11h	Zegel 7	C1, E1	
	Grijs puntje op de kaderrand linksonder de "2" van "25C" (bij tekstvariant b is hier ook soms een vage horizontale blauwe streep te zien midden links aan de vrucht)		
Pb5bq-P11i	Zegel 10	B4 / 5, B6, C / D6	
	Donkere punt rechtsonder de "E" van "SURINAME" en 2 grijze vlekjes, 1 onder de steel en 1 rechts van de vrucht boven het midden		
Pb5ap-P12a	Label	D0	
	Blauw vlekje boven in de linker labelrand		
Pb5ap-P12b	Zegel 1	C1	
	Grijs vlekje linksonder de "2" van "25C"		
Pb5ap-P12c	Zegel 2	G1	
	Grijs puntje midden boven "1978"		
Pb5ap-P12d	Zegel 3	F2 – F / G4	
	Krullende zwarte haarkras horizontaal over de vrucht, onderin		
Pb5ap-P12e	Zegel 9	F2 - 5	
	Horizontale licht dalende donkere kras over de drie grote vruchten onder het midden		
Pb5ap-P12f	Zegel 11	A5, G1	
	Grijze haarkrul linksboven de "M" van "SURINAME" en diagonaal grijs krasje tegen de zegelrand boven "PAPAYA"		

De drukrichting op dit boekje is omhoog gericht (Pb5ap-P12). Ik heb de fout alleen op tekstvariant a aangetroffen.

Pb5ap-P13a1	Label	A / B3, A / B4, E20 / 21 (rnd)	
	Drie lichtblauwe punten, 2 links in de bovenste zegelrand en 1 rechtsboven de tekst		

Deze fout komt alleen voor op boekjes met tekstvariant a. Bij boekjes met tekstvariant b komt een andere fout voor:

Pb5bp-P13a2 Label E / F21, F22, H20 - G23, K23
2 lichtblauwe vlekjes rechtsboven "TIJDROVEND!", 2 diagonale lichtblauwe krassen en een lichtblauw stipje rechtsonder "TIJDROVEND!"

Pb5cp-P13Ba3 Label A / B11 / 12
Lichtblauwe vlek met horizontale kras erdoor linksboven het embleem

In alle drie de gevallen gaat het om een terugkerende fout op het tekstvak (label) en dus een plaatfout. Ook fout P13d komt niet voor op boekjes met tekstvariant b, maar wel op alle boekjes met tekstvariant a. De andere fouten op dit boekje zijn allemaal hetzelfde en komen dus op alle tekstvarianten voor.

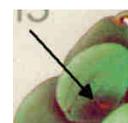
Pb5ap-P13c (T&K 5ap1) Zegel 2 A1
Grijze horizontale kringel in de bovenste krul van de "S" van "SURINAME"

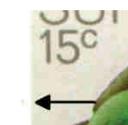
Pb5ap-P13e Zegel 5 B / C2 / 3
Flinke groenblauwe vlek linksboven op de vrucht (komt alleen bij boekjes met tekstvariant a voor)

Pb5ap-P13g Zegel 8 D3
Flinke horizontale roodoranje vlek onder rechts op de tweede vrucht van linksboven (komt alleen voor op tekstvariant a)

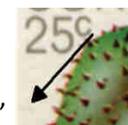

Pb5ap-P13h Zegel 9 C0
Grijs puntje in de linker zegelrand net boven het midden

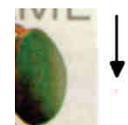

Deze fout komt op alle tekstvarianten voor. En dan vond ik op twee exemplaren van Pb5ap-P13 ook nog de volgende fouten die dus als secundair moeten worden aangemerkt:

Pb5ap-P13Ad Zegel 3 C / D1
Horizontaal paarsrood streepje aan de kaderrand linksonder de "2" van "25C"

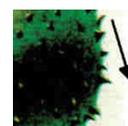
Pb5ap-P13Af Zegel 7 C7
Paarsrode punt in de rechter zegelrand ter hoogte van de bovenste vrucht

Dit specifieke exemplaar vertoonde ook de roze kleurbaan die verderop beschreven wordt onder "Rakellijnen Pb5".

Op Pb5cp-P13 komen nog twee andere foutjes voor die niet op de andere tekstvarianten te zien zijn. Omdat alle P13-fouten er ook op voorkomen heb ik deze P13B genoemd:

Pb5ap-P13Bb Zegel 1 E7
Paarsrood stipje in de rechterzegel naast de grootste stekel rechts

Pb5ap-P13Bf Zegel 7 B / C7
Blauw puntje aan de kaderrand rechtsonder de "E" van "SURINAME"

Pb5bp-P14a

Label

A14 – K24

8 lichtblauwe stippen en vlekjes boven, rechts en onder "TIJDROVEND!"
 en lichtblauw stipje in de linkerbovenhoek binnen het kader
 Deze fout komt alleen voor op P14 met tekstvariant b.

Pb5ap-P14b

Zegel 1

A7, B6 / 7, D / E1,

Grijs vlekje links van de vrucht en 2 paarsrode stipjes op de
 rechter kaderlijn rechts van de "E" van "SURINAME" en daar onder

Pb5ap-P14c

Zegel 2

D – E6 / 7, F4

Paars puntjes rechts van de vrucht aan de kantlijn boven het
 midden en lichtgroen vlekje rechtsonder op de vrucht

Pb5ap-P14d

Zegel 3

C – D6 / 7

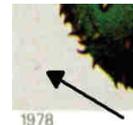
Drie paarse vlekjes tegen de rechter kaderrand naast de vrucht boven het
 midden en een lichtgroen vlekje er links naast op die vrucht

Pb5ap-P14e

Zegel 4

G1

2 paarse stipjes naast elkaar boven "1978"

Pb5ap-P14f

Zegel 9

A3

Breek links in de "I" van "SURINAME"

Deze fout trof ik alleen op Pb5ap.

Pb5ap-P15a1

Label

N20

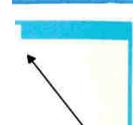
Hap uit de onderste kaderlijn rechtsonder "BINNEN" (hoort bij tekstvariant a)

Pb5bp-P15a2

Label

A / B20 / 21

Lichtblauw puntje linksonder het blok rechtsboven (hoort bij tekstvariant b)

Pb5ap-P15b

Zegel 1

A3, D / E6 / 7, G1 / 2

Grijs puntje linksboven de "I" van "SURINAME", grijs puntje linksonder de
 vrucht en witte vlek rond de grootste stekel aan de rechter kant van de vrucht

Een toevalligheid, die ik bij P15 op zegel 1 tegenkwam is:

Pb5ap-P15Ab

Zegel 1

A2, A3, D / E6 / 7, G1 / 2

Paarsrode punt boven de "U" en grijs puntje linksboven de "I" van
 "SURINAME", grijs puntje linksonder de vrucht en witte vlek rond de grootste
 stekel aan de rechter kant van de vrucht

Deze fout heb ik meerdere keren gevonden. Het moet hier dus om een secundaire fout
 gaan, want hij komt niet op alle exemplaren van Pb5ap-P15 voor.

Pb5ap-P15c1

Zegel 2

0 / A2

Grijs puntje op de kaderrand boven de "R" van "SURINAME"

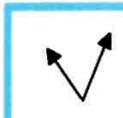
Pb5bp-P15c2	Zegel 2	0 / A2, D / E1	
	Grijs puntje op de kaderrand boven de "R" van "SURINAME" en lichtblauw vlekje links van de vrucht (hoort bij tekstvariant b)		
Pb5ap-P15d	Zegel 3	D6	
	Grijs puntje rechts van de stekel rechts boven het midden		
Pb5ap-P15e	Zegel 5	B2	
	Blauw vlekje linksboven op de vrucht rechts naast "25C"		
Pb5ap-P15f	Zegel 6	D3	
	Blauw horizontaal vlekje net onder in de lichte vlek midden op de vrucht		
Pb5ap-P15g	Zegel 9	B / C6	
	Rood vlekje rechts van de bovenste vrucht *		
Pb5ap-P15h	Zegel 11	07, A0, D1, D / E6, G0	
	Grijze punt in de zegelrand boven links van de "S" van "SURINAME", grijs puntje in de zegelrand in de rechterbovenhoek, blauwe streepjes links tegen de kaderrand bij de meest linkse vrucht en in de zegelrand links van de 2 ^{de} "A" van "PAPAYA" en grijs puntje rechts van de meest rechtse vrucht. De blauwe streepjes in de zegelrand linksonder ben ik niet overal op Pb5ap-P15 tegengekomen, de andere foutjes wel.		

Deze fout trof ik alleen op Pb5ap. De drukrichting van dit boekje is omlaag gericht.

* Een van de exemplaren van dit boekje vertoont ook de roze kleurbaan die verderop beschreven wordt onder "Rakellijnen Pb5".

Pb5ap-P16a1	Label	N17	
	Blauwe uitstulping omlaag aan de kaderrand op het label, onder "BINNEN"		

Deze fout is alleen terug te vinden op tekstvariant a, maar dan wel op elk boekje Pb5ap-P16. Bij tekstvariant b daarentegen is een andere variant op het label terug te vinden, ook weer als plaatfout.

Pb5bp-P16a2	Label	B2, A3	
	2 lichtblauwe stippen in de linkerbovenhoek binnen het kader (alleen bij tekstvariant b)		

Pb5cp-P16a3	Label	A2, A5	
--------------------	-------	--------	--

Blauw haakje omlaag aan de bovenste kaderrand links van het midden en 2 blauwe stippen in de linker en rechter bovenhoeken binnen het kader (alleen bij tekstvariant c)

Pb5ap-P16b	Zegel 1	C3	
	Lichtgroene vlek linksboven op de vrucht onder de "R" van "SURINAME"		

Pb5ap-P16c Zegel 2 A1
Paarsrood stipje linksboven de "S" van "SURINAME"

Pb5ap-P16d Zegel 3 D2 / 3
Donker puntje links midden op de vrucht

Deze fout komt voor op alle tekstvarianten.

Pb5ap-P16e Zegel 4 E7
Paarsrood vlekje aan de rechter kaderrand net onder het midden

Pb5ap-P16f Zegel 9 D4 - 5
Diagonaal zwart krasje midden op de middelste grote vrucht

Op Pb5cp-P16 kwam ik niet het paarsrode puntje op zegel 2 tegen, maar wel de volgende kleuruitloper:

Pb5cpT-P16f2 Zegel 9 F1 - 2
Horizontaal blauw streepje links aan de op een na onderste vrucht links
(dit is een toevaligheid, die past in de categorie kleuruitlopers, rasterlijnen en rakellijnen)

Pb5ap-P17a Zegel 1 D - F3
Diagonale grijze kras links over de vrucht

Pb5ap-P17b Zegel 3 F2 - 5
Horizontale grijze kras over de vrucht onder het midden

Pb5ap-P17c Zegel 4 G4
Rood puntje rechtsonder op de vrucht

Pb5ap-P17d Zegel 6 D2 - 5
Horizontale grijze kras over de vrucht boven het midden, rood vlekje links op de vrucht en oranje vlekje rechts op de vrucht

Pb5ap-P17e Zegel 7 05
Rood horizontaal streepje linksboven de "M" van "SURINAME"

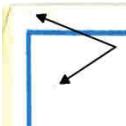
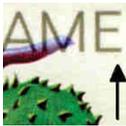
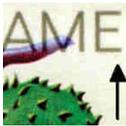
Pb5ap-P17e Zegel 9 F2 - 5
Horizontale grijze kras over het onderste deel van de vruchten

Pb5ap-P17f Zegel 11 E3
Verticaal rood krasje op de grootste vrucht in het midden

De drukrichting van dit boekje is omhoog gericht. Deze fout trof ik alleen op Pb5ap.

Pb5ap-P18a1	Label	01, B2		
	Blauw puntje in de linkerbovenhoek buiten het kader en blauwe vlek in de linkerbovenhoek binnen het kader en onder de "H" van "HOUD" (alleen op tekstvariant a)			
Pb5ap-P18b	Zegel 1	B6		
	Grijs stipje rechtsonder de "E" van "SURINAME"			
Pb5ap-P18c	Zegel 2	A5		
	Flinke grijze vlek rechtsboven aan de "M" van "SURINAME" (dit is een toevalligheid, ik ben deze maar één keer tegengekomen)			
Pb5ap-P18d	Zegel 3	H6		
	Paarsrood puntje onder links van de "K" van "ZUURZAK" (hier zit ook nog een erg klein paarsrood stipje linksonder de vrucht)			
Pb5ap-P18e	Zegel 4	A2, E / F1		
	Grijs puntje rechtsonder in de "U" van "SURINAME" en grijs vlekje midden rechts van de vrucht			
Pb5ap-P18f	Zegel 5	C1, B / C1		
	Witte vlek met grijs streepje eronder onder de "2" van "25"			
Pb5ap-P18g	Zegel 6	F2		
	Lichtgroene punt linksonder op de vrucht			
Pb5ap-P18h	Zegel 8	D4		
	Zwart puntje linksboven op de rechter vrucht middelste rij			
Pb5ap-P18i	Zegel 10	E / F0, G / H5 / 6		
	Grijs vlekje in de linker zegelrand onder het midden en paarsrood vlekje rechts naast de onderste rechter vrucht			
De foutjes op zegels 2 en 5 zijn toevalligheden waarbij op zegel 5 op dezelfde plek meestal alleen een grijze vlek te zien is. De andere foutjes ben ik bij de andere tekstvarianten tegengekomen. De drukrichting van dit boekje is omhoog gericht. De fouten komen op alle tekstvarianten voor.				
Pb5ap-P19a	Zegel 3	D / E6		
	Paarsrood stipje rechts van de grote rechter stekel boven het midden van de vrucht			
Pb5ap-P19Ab	Zegel 6	H3		
	Witte punt met twee uiteenlopende grijze streepjes eronder, midden onder de vrucht (dit is een toevalligheid)			

Pb5ap-P19Ac Zegel 7 A1 / 2
 Donkergrijs puntje tussen "S" en "U" van "SURINAME"
 (dit is een toevalligheid)

Pb5ap-P19Ad Zegel 10 A4
 Paarsrood vlekje rechtsboven de "N" van "SURINAME"

Pb5ap-P19e Andreaskruis 00
 Paarsrood puntje in de linkerbovenhoek

De drukrichting van dit boekje is omhoog gericht. Komt op alle tekstvarianten voor. Bij een exemplaar van Pb5cp-P19 vond ik ook de labelfout die bij Pb5cp-P18a2 is omschreven evenals dezelfde rij stippen voer zegels 3 en 9 (zie verderop onder "Vreemde fouten"). Daarnaast ben ik nog twee variaties tegengekomen. Variatie Pb19C ben ik twee keer tegengekomen, eenmaal met tekstvariant a en eenmaal met tekstvariant c, en variatie Pb19B ben ik eenmaal tegengekomen op Pb5ap. De paarsrode stippellijn over zegels 3 en 9 kwam ik ook tegen op variatie C. Maar gelet op de aanwezigheid van de andere fouten moeten dit secundaire fouten zijn.

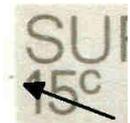
Pb5ap-P19Ba Zegel 3 A1, D3
 Grijs streepje links aan de "S" van "SURINAME" en geel vlekje net boven het midden op de vrucht

Pb5ap-P19Cb Zegel 5 E2 – F3
 Flinke blauwe vlekken linksonder en onder het midden op de vrucht

Pb5ap-P19Bc Zegel 10 B0
 Grijs punt in de zegelrand boven links van "15C"

Pb5apr-P20a Zegel 1 C5
 Lichtgroen vlekje rechtsboven in de vrucht

Pb5apr-P20b Zegel 6 H3
 Grijs vlekje linksonder de grote vrucht

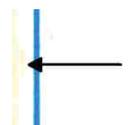
Pb5apr-P20c Zegel 7 A1
 Grijs vlekje (cirkeltje) rechtsboven aan de punt van de "S" van "SURINAME"

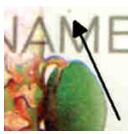

Pb5apr-P20d Zegel 8 B / C6
 Grijs vlekje rechts naast de bovenste rechter vrucht, midden onder de "E" van "SURINAME"

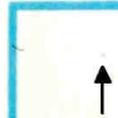

Logischerwijs vertonen alle boekjes met een geel registerlijntje links op het label ook de drie hierboven omschreven plaatfouten. De lijntjes zijn vaak slecht te zien omdat de gele kleur zwak afsteekt tegen de witte ondergrond en omdat ze soms erg dun zijn.

Pb5bp-P21a	Label	B2	
	Lichtblauw puntje in de linkerbovenhoek binnen het kader (komt alleen bij tekstvariant b voor)		
Pb5ap-P21b (T&K 5ap2)	Zegel 2	A2	
	Grijsgroene vlek boven de "U" van "SURINAME"		
Pb5ap-P21c	Zegel 4	B / C1	
	Grijze vlek onder de "5" van "25"		
Pb5ap-P21d	Zegel 7	A5	
	Grijs puntje linksboven de "M" van "SURINAME"		
Pb5ap-P21e	Zegel 8	A1 / 2	
	Grijsgroen streepje linksboven de "U" van "SURINAME" (bestaat eigenlijk uit een rood stipje en een grijze vlek, maar oogt als een grijsgroen streepje)		
Pb5ap-P21f	Zegel 10	E / F2	
Pb5ap-P21g	Zegel 11	H1 / 2	

Deze fout komt op alle tekstvarianten voor (behalve de hier beschreven label-fout).

Pb5bp-P22a	Label	B / C3	
	Lichtblauwe punt in de linkerbovenhoek binnen het kader (dit puntje zit meer naar rechts dan bij Pb5bp-P8 en komt alleen voor op tekstvariant b)		
Pb5ap-P22b	Zegel 1	B1, B2 / 3	
	Grijs stipje linksboven de "2" van "25" en donkergrijs vlekje bij de vrucht onder de "R" van "SURINAME"		
Pb5ap-P22c	Zegel 3	A / B1	
	Grijze punt linksonder de "S" van "SURINAME"		
Pb5ap-P22e	Zegel 8	G / H1 / 2	
	Blauw vlekje rechts van de 2 ^{de} "PA" van "PAPAYA"		
Pb5ap-P22f	Zegel 11	E / F3	
	Donker puntje midden op de grootste vrucht in het midden		

Zie ook verderop in dit hoofdstuk onder de kop rakellijnen waar een roze kleurbaan wordt beschreven die ik ook op Pb5ap-P22 heb aangetroffen (meerdere malen).

Bij tekstvariant b trof ik naast bovenstaande foutjes ook nog twee andere foutjes aan, die ik nergens bij tekstvariant a (Pb5ap-P22) gezien heb. Het zijn toevalligheden want ze komen niet op alle boekjes van het type Pb5bp-P22 voor.

Pb5bp-P22d Zegel 6 C6, D5
 Grijspuntje bij de rechter kaderlijn boven het midden en rood vlekje rechtsonder op de vrucht

Pb5bp-P22g Andreaskruis B4, C4
 Donker puntje midden tussen de bovenste twee benen van het kruis en wit puntje op het rechterbovenbeen van het kruis

Druktoevalligheden en andere bijzonderheden op Pb5

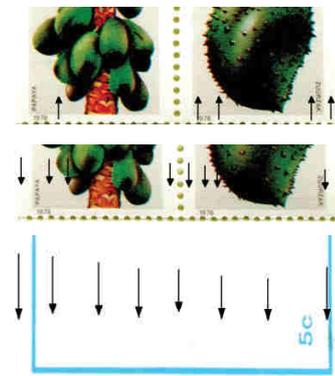
En dan zijn er natuurlijk ook nog druktoevalligheden. Bij Pb5 heb ik die ook gevonden, maar alle boekjes die ik gezien heb van dit type vertoonden tevens een van de hierboven genoemde 22 plaatfouten. De toevalligheden heb ik daarom bij de specifieke plaatfout gegroepeerd.

Plaatfouten of kenmerken

En dus geldt voor Pb5 in feite precies hetzelfde als het gestelde in hoofdstuk voor over de vraag of deze 22 plaatfouten op Pb5 eigenlijk wel als plaatfout moeten worden aangemerkt. Veeleer moet hier gesproken worden van kenmerken.

Vreemde fouten / afwijkingen

Een vreemde fout die ik ook meerdere keren ben tegengekomen, waaronder vaak op Pb5cp-P18, maar ook op Pb5cpr-P20 is de serie verticaal lopende paarsrode puntjes die links over het label lopen (zie Pb5cp-P18a2). Ik heb ook meerdere boekjes gevonden, waar deze zelfde rij stippen niet alleen links over het label loopt, maar ook onder over de zegels 3 en 9. Zelfs het aantal stippen in de rij varieert. En het is ook niet zo dat als de stippen rij over zegels 3 en 9 loopt, hij dan ook steeds op het label terugkeert.

Kaftfouten op Pb5

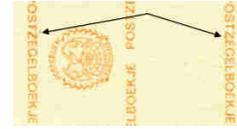
Onderstaand heb ik, naar analogie van de eerdere hoofdstukken, de kaftfouten op Pb5-boekjes op een rij gezet. Ook nu zijn er weer terugkerende fouten en fouten waarvan ik tot op heden slechts één exemplaar gevonden heb (toevalligheden).

Pb5bq-KP1 (aangetroffen met fouten P1, P11 en P..) L3 (rnd)
 Kaft, labelzijde
 Bruine vlek verbindt de "Z" en "E" van "POSTZEGELBOEKJE"
 Dit is een kaftplaatfout.

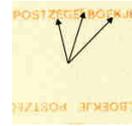
Pb5bq-K2 (aangetroffen met fout P11)

Kaft, labelzijde L2 - M2, W2 - 3 (rnd)
"TZ" van "POSTZEGEL" is links vet (twee keer)

Pb5bq-KP3 (aangetroffen met fout P1 & P3)

Kaft, labelzijde B4 / 5 - E5, F5 (rnd)
Bruin kras vanuit de "Z" door "ZEGELB" van "POSTZEGELBOEKJE"
en vette "K" (de kras heb ik vaker gezien, maar niet altijd met de vette "K")

Pb5bq-KP4 (aangetroffen met fouten P1, P16 en P22)

Kaft, labelzijde A3 (rnd)
Vette staart in de rechter hoorn
Dit is een kaftplaatfout.

Pb5bq-KP5 (aangetroffen met fouten P2, P11, P14, P16 en P20)

Kaft, labelzijde U - V3 / 4 (rnd)
Bruine vlek boven in de rechter hoorn en door de letters "EN" van
"POSTERIJEN" in hetzelfde embleem
Dit is een kaftplaatfout (lijkt op P4 maar is vetter en loopt dan uit in de letters erboven).

Pb5ap-KP7 (aangetroffen met fouten P6 en P15)

Kaft, zegelzijde D3 (rnd)
Geelbruine vlek midden op de wereldbol
Dit is een kaftplaatfout.

Pb5ap-KP8 (aangetroffen met fouten P13 en P18)

Kaft, labelzijde C / D17 / 18 (rnd)
Vlek verbindt de krul van de rechter horen met de maretak er naast
Dit is een kaftplaatfout.

Pb5aq-KP9 (aangetroffen met fouten P7, P8 en P10)

Kaft labelzijde K5, L4 (rnd)
2 vlekken door "EL" van "POSTZEGEL" en "RI" van "POSTERIJEN"
Dit is een kaftplaatfout.

Pb5ap-K10 (aangetroffen met fout P9)

Kaft, zegelzijde D - E24 (rnd)
Diagonale geelbruine kras met vlek vanuit de linker hoorn tot links in
de wereldbol

Pb5ap-KP11 (aangetroffen met fouten P5, P12 en P13)

Kaft, zegelzijde D1 (rnd)
Flinke vlek met staart vanuit "JE" van "POSTERIJEN" naar rechts omlaag
Dit is een kaftplaatfout.

Pb5ap-KP12 (aangetroffen met fout en P10, P19 en P20)

Kaft, labelzijde C / D18 (rnd)

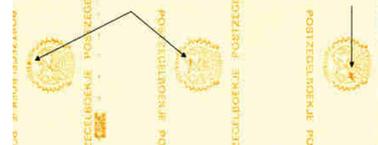
Geelbruine vlek rechts op de wereldbol (dit is een kaftplaatfout)

Pb5ap-K13 (aangetroffen met fout P13)

Kaft, weerszijde van de vouwlijn D20, D6, E16 – 17 (rnd/)

Geelbruine vlekken in drie emblemen, in de “R” van “POSTERIJEN”, in de staart van de vogel en links vanuit de wereldbol tot in de linker hoornmond

Op een exemplaar van Pb5aq-P9 kwam ik de meest linkse fout tegen meer naar rechts op de kaft. De andere twee fouten zouden dan op het volgende boekje moeten zitten, maar dat heb ik nog niet kunnen controleren.

Pb5ap-KP14 (aangetroffen met fouten P18 en P19)

Kaft, labelzijde D / E7 (rnd)

Geelbruine vlek in de staart van de vogel

Dit is een kaftplaatfout.

Pb5apT-KP15 (aangetroffen met fout P13 en P17)

Kaft, labelzijde K4 - 5 (rnd)

Geelbruine vlek door de 1ste “E” van “POSTZEGELBOEKJE”

Dit is een kaftplaatfout.

Pb5bp-K16 (aangetroffen met fout P16)

Kaft, zegelzijde C – E12 (rnd)

Geelbruine vlekjes boven in de linker vleugel en in het handvat van de rechter hoorn

Pb5aq-K17 (aangetroffen met fouten P7 & P9)

Kaft, labelzijde D16 (rnd)

Geelbruine vlekken door “ER” van “POSTERIJEN” (niet altijd even vet)

Dit is een kaftplaatfout.

Pb5cq-KP18 (aangetroffen met fouten P3 & P8)

Kaft, labelzijde K23 (rnd)

Geelbruine vlek op het handvat van de linker hoorn

Dit is een kaftplaatfout.

Pb5aq-K19 (aangetroffen met fout P3)

Kaft, zegelzijde K19 / 19 (rnd)

Driedubbele vlek als streep vanuit de linker hoorn schuin omhoog tot in de maretak (tegenovergestelde kant t.o.v. KP8)

Pb5bq-KP20 (aangetroffen met fouten P1, P4 en P14)

Kaft, zegelzijde E8, E / F9 (rnd)

Vlekken op de snavel en links op de wereldbol

Dit is een kaftplaatfout.

Pb5bp-K21 (aangetroffen met fout P15)

Kaft, zegelzijde G9 / 10, C / D20 (rnd)

Vlek in de "K" van "POSTZEGELBOEKJE" en vlekje in de laatste "E" van "POSTERIJEN"

Pb5bq-K22 (aangetroffen met fout P1)

Kaft, zegelzijde D11 (rnd)

Vlek midden rechts op de rechter hoorn

Pb5bq-KP23 (aangetroffen met fouten P2, P8 en P11)

Kaft, zegelzijde E4 / 5, D11 (rnd)

Vlek midden rechts op de rechter hoorn (zoals bij K22) en vlek op de laatste "E" van "POSTZEGELBOEKJE"

Dit is een kaftplaatfout.

Pb5bq-K24 (aangetroffen met fout P11)

Kaft, zegelzijde D20, D / E22 (rnd)

Vlekken onder in de laatste "E" van "POSTERIJEN" en in de wereldbol eronder

Pb5bq-K25 (aangetroffen met fout P8)

Kaft, labelzijde L2, C7 / 8 (rnd)

Snavel is dichtgelopen en puntjes als vage kras rechts van de lauwertak

Pb5bq-K26 (aangetroffen met fout P2)

Kaft, zegelzijde K17 (rnd)

Twee vlekken in en onder de snavel

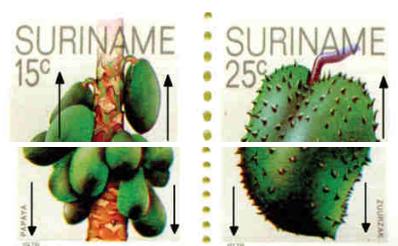
Dat de druk van de kaft erg slordig is uitgevallen moge de volgende foto tonen, nu gaat het niet om vlekken maar juist om het ontbreken van inkt (aangetroffen op veel boekjes waaronder bijvoorbeeld met fout P16).

Rakellijnen op Pb5

Bij Pb5 ben ik de volgende rakellijnen tegengekomen. Ook hier gaat het steeds om dezelfde rakellijn maar de plaats in het beeld verschilt (zie voor voorbeelden ook in hoofdstuk 2 waar het fenomeen van de rakellijnen uitgebreid aan bod komt):

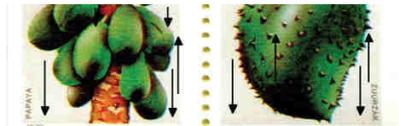
Pb5ap-R1 (aangetroffen met fouten P6 en P12) Zegel 1 en 7
Grijze horizontale rakellijn midden door "25C"
op zegels 3 en 9 (met fout P18), maar ook op zegels 4
en 9 in de q-variant (met fout P9, boven "SURINAME")

Pb5ap-R1R2 (aangetroffen op boekjes met fout P18 en P19)

Zegels 3 en 9

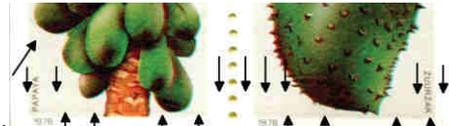
Grijze horizontale licht dalende rakellijn onder vlak boven de kaderrand en paarsrode horizontale rakellijn midden over de vruchten

Pb5cp-R3 (aangetroffen op boekjes met fouten P19 en P20)

Zegel 9

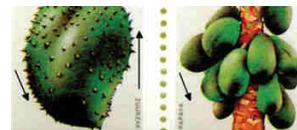
Korte diagonale grijze rakelkras linksonder de meest linkse vrucht. Op dit voorbeeld komt ook rakellijn R1 voor evenals de paarsrode stippellijn die hierboven onder "vreemde fouten" is omschreven.

Pb5cq-R4 (aangetroffen op boekjes met fouten P3, P6 en P19)

Zegels 3 en 9

Twee paarsrode streepjes naar rechts aan de stam en de bovenste vrucht en een paarsrood stipje rechts van de "Y" van "PAPAYA". De rode streepjes kunnen als rakelstreep worden aangemerkt, de stip niet en die komt ook steeds voor.

Pb5ap-R5 (aangetroffen met fouten P17 & P18)

Over het label, tussen "N" en "G" van "POSTBESTELLING" door loopt een paarsrode vette kleurbalk

H3.6 Plaatfouten & andere afwijkingen Boekje Pb6

Boekje Pb6ap resp. Pb6aq

“Werk mede aan een veilige postbestelling; houd uw waakhond binnen!” (Uitgegeven 26 maart 1980)

Boekje Pb6bp resp. Pb6bq

“Staan in lange rijen is tijdrovend! De oplossing: Postzegelboekjes” (Uitgegeven 26 maart 1980)

Boekje Pb6cp resp. Pb6cq

“Doe uw postzaken buiten de spitsuren; u wordt sneller geholpen!” (Uitgegeven 26 maart 1980)

Kleur van het kaftmotief: blauw

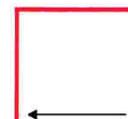
Papier: normaal, zonder watermerk en zonder fosfor of ander soortgelijk kenmerk

Pb6ap-P1a1

Label

D1

Rood puntje naar rechts aan de linker kaderlijn ter hoogte van het embleem (alleen bij tekstvariant a)

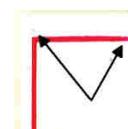

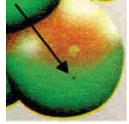
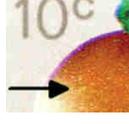
Pb6bp-P1a2

Label

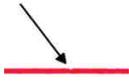
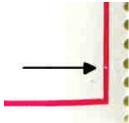
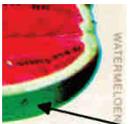
A0, A4

Blauw vlekje in de linker bovenhoek buiten het kader en dubbele hap uit de bovenste kaderrand links, die daar dan ook wat paarser van kleur is (alleen bij tekstvariant b en het blauwe streepje heb ik maar één keer gezien)

Pb6cp-P1a3	Label	014	
	Rood vlekje buiten het kader rechtsboven het embleem (toevalligheid, slechts één keer gezien op tekstvariant c)		
Pb6ap-P1b	Zegel 1	A2, E5	
	Grijs puntje rechtsboven aan de "U" van "SURINAME" en extra rood puntje boven in de grote rechter noot in het midden		
Pb6ap-P1c (T&K 6bp4)	Zegel 3	A1	
	Verdikking linksonder aan de "S" van "SURINAME" (onder sterk vergrootglas is de verdikking bruingeel, dit is goed te zien in de uitvergroting waar de bruingele kleur juist onder die verdikking op de "S" zit)		
Pb6ap-P1d	Zegel 6	G5	
	Donker puntje midden onder op de citrusvrucht rechtsonder (alleen bij tekstvariant a)		
Pb6ap-P1e	Zegel 8	B5	
	Witte vlek vlak boven de bovenste meloen, onder de "M" van "SURINAME"		
Pb6ap-P1f	Zegel 9	F6, F0	
	Grijs vlekje vlak boven de "W" van "WATERMELOEN" en rood puntje in de linker zegelrand onder het midden (dit rode puntje komt niet altijd op P1 voor, maar ik heb het wel vaker gezien, doch alleen op tekstvariant a)		
Pb6ap-P1g	Zegel 12	C / D1 / 2	
	Geel puntje linksboven op de bovenste vrucht (niet altijd goed zichtbaar)		

Deze fouten komen ook voor op de andere tekstvarianten en met telblok op de kaftzijde.

Pb6ap-P2a1	Label	N17	I binnen
	Hapje boven uit de onderste kaderlijn onder "NN" van "BINNEN" (tekstvariant a)		
Pb6bp-P2a2	Label	L / M24	
	Wit puntje onder op de rechter kaderrand van het label (tekstvariant b)		
Pb6ap-P2b	Zegel 6	E / F1 / 2	
	Groen vlekje linksboven op de citrusvrucht linksonder		
Pb6ap-P2c (T&K 6ap2)	Zegel 7	A1 / 2	
	Donkere groenblauwe punt linksboven de "U" van "SURINAME"		
Pb6ap-P2d	Zegel 8	G / H4	
	Blauwe punt op de onderkant van de meloen		

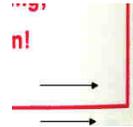
Pb6ap-P2e Zegel 9 E6
 Rood vlekje rechts van de punt van de onderste meloen (vaak is er ook een geel vlekje rechtsonder dit rode puntje te zien)

Pb6ap-P2f Zegel 11 G5
 Rood krasje rechtsonder de rand van de onderste meloen

Deze fouten komen ook voor op de andere tekstvarianten en met telblok op de kaftzijde.

Pb6ap-P3a Label M / N23, N / O23
 2 lichtblauwe vlekken met verticaal lichtblauw streepje erin rechtsonder, 1 binnen en 1 onder het kader

Pb6ap-P3b Zegel 1 C1
 Grijsblauw vlekje rechtsonder de "5" van "5C"

Pb6ap-P3c Zegel 5 C2 – D4
 Vier tot zes horizontale rode rakelkrassen door de bovenste helft van de bovenste citrusvrucht

Pb6ap-P3d Zegel 7 A1
 Donker cirkeltje boven rechts in de "S" van "SURINAME"

Pb6ap-P3e Zegel 10 A1
 Lichtblauw stipje rechtsonder in de "S" van "SURINAME"

Pb6ap-P3f Zegel 11 G6
 Witte punt links van de "M" van "WATERMELOEN"

Pb6ap-P3g Zegel 12 G2
 Donkere gehoekte kras onder op de linker vrucht

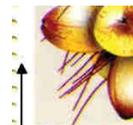

Pb6ap-P4 (T&K 6ap1) Zegel 7 B / C1
 Grijs punt rechtsonder de "3" van "35"

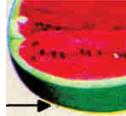
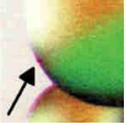
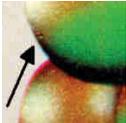
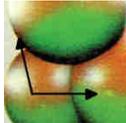
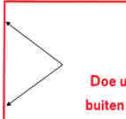
Het is mij nog niet duidelijk of deze variant op alle tekstvarianten voorkomt, ik heb hem alleen nog op tekstvariant a aangetroffen.

Pb6ap-P5a Zegel 1 F0, H4
 Lichtblauwe punt in de zegelrand links onder de meest linkse grote noot en rood puntje in de onderste zegelrand rechts van het midden

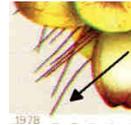

Pb6ap-P5b Zegel 3 B4 / 5
 Grijs vlek in de lucht tussen het lange groene blad en de "A" van "SURINAME" (alleen bij tekstvariant c)

Pb6ap-P5c	Zegel 4	B5		
	Donker punt je op de nerf van het lange groen blad precies in de knik			
Op zegel 4 zijn bij tekstvariant a doorgaans 1 of twee paarse puntjes te zien, een linksvoor de "S" en een rechtsachter de "E" van "SURINAME". Het tweede puntje is bij tekstvariant c niet te zien, het eerste wel. Van tekstvariant b kan ik het nog niet zeggen omdat ik nog geen exemplaar van Pb6bp-P5 heb gevonden. De helderheid van deze puntjes verschilt nogal (posities A0 en A6).				
Pb6ap-P5d	Zegel 5	A2		
	2 grijze puntjes boven de "U" van "SURINAME"			
Pb6ap-P5e	Zegel 8	G / H2		
	Bruin vlekje linksonder aan de onderste meloen (soms los van de meloen)			
Pb6ap-P5f	Zegel 9	B / C6		
	Grijs vlekje rechtsonder de "E" van "SURINAME"			
Pb6cp-P5g	Zegel 10	A4, A5, B / C6 / 7		
	Rood streepje in de zegelrand boven "NA" van "SURINAME", grijs puntje in de "M" van "SURINAME", rood puntje in de rechter zegelrand boven het midden en wit puntje rechtsonder op de bovenste meloen (alleen bij tekstvariant c)			
Pb6ap-P5h1	Zegel 11	G / H1		
	Grijs vlekje linksonder de onderste meloen boven "78" van "1978" (tekstvarianten a en c)			
Pb6bp-P5h2	Zegel 11	G / H1, D5		
	Grijs vlekje linksonder de onderste meloen boven "78" van "1978" en rode punt rechtsonder op de bovenste meloen (tekstvariant b)			
Pb6ap-P5i1	Zegel 12	E1		
	Rode punt links op de rand van de bovenste citrusvrucht (deze punt ziet er soms zwart uit of is voorzien van een groene schaduwpunt en is dan moeilijker te zien. Dat wordt veroorzaakt door kleurverschuivingen)			
Pb6cp-P5i2	Zegel 12	E1, F / G4		
	Rode punt links op de rand van de bovenste citrusvrucht en flinke lichtgroene vlek links op de onderste rechter vrucht (tekstvariant c)			
Pb6cp-P6a	Label	B0, I0		
	2 rode puntjes links aan en links van de linker verticale kaderlijn (alleen bij tekstvariant c)			

Pb6ap-P6b Zegel 1 H2
Lichtblauw puntje rechts van de onderste nootbaar links

Pb6ap-P6c Zegel 2 B / C4
Donker vlekje onder op het lange geknikte blad net links van de knik

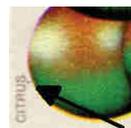

Door kleurverschuivingen kunnen sommige kenmerken in kleur variëren. Zo ben ik dit vlekje ook wel eens als een rood vlekje tegengekomen. Dan was de ondergrond geel en is er dus sprake van een kleurverschuiving van de blauwe kleur ten opzichte van de rest. Maar de vorm en plaats van het vlekje is hetzelfde en de andere kenmerken op het boekje zijn dan ook allemaal dezelfde, dus er is dan geen twijfel dat het in feite toch om dezelfde fout gaat.

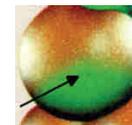
Pb6ap-P6d1 & 2 Zegel 3 B2, D / E6 resp. B / C4
Lichtblauw vlekje rechts van de "C" van "5C" en rode stip linksboven op de grote noot rechtsmidden; de rode stip komt alleen voor bij tekstvarianten a en c, bij tekstvariant b zit er een watervlek op het lange groene blad links van de knik die weer niet bij tekstvariant a voorkomt

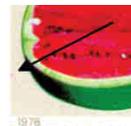
Pb6ap-P6e Zegel 5 G1
Grijs vlekje tussen de "S" van "CITRUS" en de onderste linker vrucht

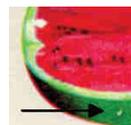
Pb6ap-P6f Zegel 6 D3
Donker puntje midden op de bovenste grote vrucht

Pb6ap-P6g1 Zegel 7 G1
Paarsrood streepje linksboven "1978" tegen de linker kaderrand aan (alleen bij tekstvariant a)

Pb6bp-P6g2 Zegel 7 G / H3
Witte vlek op de zijkant van de onderste meloen links van het midden (alleen bij tekstvariant b en ook daar niet op alle boekjes, secundaire fout)

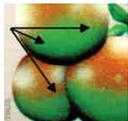
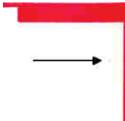
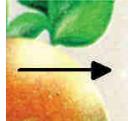

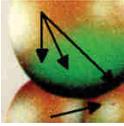
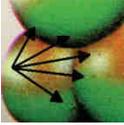
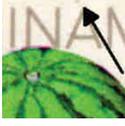
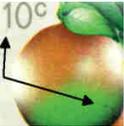
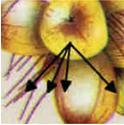
Pb6ap-P6h Zegel 8 G / H4 / 5
Rood stipje rechtsonder bij de onderste meloen (alleen bij tekstvariant a)

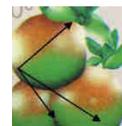
Pb6ap-P6i Zegels 2 en 8 D6 – C7 – D11
Gehoekte grijze kras vanuit zegel 8 omhoog tot in zegel 2 ter hoogte van de palmladeren waarna hij weer omlaag buigt tot over de middelste grote noot. Deze kras is op zegel 2 doorgaans wel te zien maar op zegel 8 niet altijd (alleen bij tekstvarianten a en c)

Pb6ap-P7a	Label	B24	
	Rood horizontaal gestippeld streepje rechtsboven tegen rechter kaderlijn (alleen bij tekstvariant a)		
Pb6ap-P7b	Zegel 2	B1 / 2, .C5 / 6, C6	
	Geel vlekje als inham links op het eerste blad rechts van "5C", flinke marineblauwe vlek rechtsboven tussen de bovenste noot en de tak erboven en rood vlekje op die tak daar weer rechts van		
Pb6ap-P7c (T&K 6ap3)	Zegel 3	B1 / 2	
	Grijze punt rechtsonder de "C" van "5C"		
Pb6ap-P7e1	Zegel 7	A1	
	Grijs vlekje links van de "S" van "SURINAME" (tekstvariant a)		
Pb6bp-P7e2	Zegel 7	A1, C5	
	Grijs vlekje links van de "S" van "SURINAME" (meer naar rechts) en geel vlekje rechts op de bovenste meloen (tekstvariant b)		
Pb6ap-P7f	Zegel 12	D4, E2, G3	
	Rood vlekje rechts op de bovenste vrucht en diagonale kras rechts over de citrusvrucht linksonder		
Pb6ap –P8a1	Label	B / C23	
	Lichtblauwe punt in de rechterbovenhoek binnen het kader, komt voor bij alle tekstvarianten, maar bij variant b zit er ook nog een		
Pb6bp –P8a2	Label	N3, B / C23	
	Rood opstaand puntje aan de kaderlijn rechtsonder "6B"		
Pb6ap–P8b	Zegel 1	A5, C4	
	Rode puntjes boven de "M" van "SURINAME" en boven in de bovenste kokosnoot (alleen bij tekstvariant c)		
Pb6ap–P8c	Zegel 3	C / D6	
	Rode vlek rechtsonder op het lange geknikte blad (alleen bij tekstvariant a)		
Pb6cp-P8d	Zegel 4	F6	
	De kokoshaar, links van de 1 ^{ste} "K" van "KOKOSNOOT" is gedeeltelijk blauw (alleen bij tekstvariant c)		
Pb6ap–P8e	Zegel 5	E6	
	Witte punt bij de rechter kaderrand rechtsonder de kleine groene blaadjes		

Pb6ap-P8f1	Zegel 6	E2 – 4, E / F3 / 4	
	Diagonale dunne kras onder over de bovenste vrucht en rood vlekje linksboven op de onderste rechter vrucht (tekstvarianten a en c)		
Pb6bp-P8f2	Zegel 6	E2 – 4, F3 / 4, G3	
	Diagonale dunne kras onder over de bovenste vrucht, 2 rode vlekjes linksboven op de onderste rechter vrucht en groene watervlek rechtsonder op de onderste linker vrucht(tekstvariant b)		
Pb6ap-P8g	Zegel 7	B / C6	
	Witte vlek rechtsonder de "E" van "SURINAME" (bij tekstvarianten b en c niet altijd zichtbaar)		
Pb6ap-P8h	Zegel 8	A/ B2	
	Watervlek met grijze schaduw aan de onderkant rechtsonder aan de "U" van "SURINAME" (alleen bij tekstvariant a)		
Pb6ap-P8i	Zegel 9	A4	
	Grijs vlekje linksboven de "A" van "SURINAME" (toevalligheid)		
Pb6ap-P8j	Zegel 11	B6	
	Grijs puntje links onder de "E" van "SURINAME" (alleen bij tekstvariant c)		
Pb6ap-P8k1	Zegel 12	B1, F1 / 2	
	Grijs vlekje linksonder aan de "1" van "10C" en rood stipje links op de vrucht linksonder (tekstvarianten a en b)		
Pb6cp-P8k2	Zegel 12	B1, G5 / 6	
	Grijs vlekje linksonder aan de "1" van "10C" en donker puntje rechtsonder op de bovenste vrucht (tekstvariant c)		
Pb6ap-P9a	Zegel 2 (ook op zegel 8 te zien)	G2 - 4	
	Rode kleuruitlopers naar rechts over de onderste haren en noot (dit is een toevalligheid, drukrichting dus naar rechts)		
Pb6ap-P9b	Zegel 4	E6	
	Witte punt tussen de stam en de grote noot rechts		
Pb6ap-P9c	Zegel 5	A6, G1	
	Blauw stipje onder rechts van de "E" van "SURINAME" in de zegelrand en donkere punt linksonder op de onderste vrucht links		
Pb6ap-P9d	Zegel 7	A – D1	
	Grijze vlekjes aan de kaderrand links van en linksboven de bovenste meloen (dit is een toevalligheid, die ik niet op alle exemplaren ben tegengekomen)		

Pb6ap-P9e Zegel 12 B / C4
 Donker puntje rechtsonder op het blaadje onder "NA" van "SURINAME",
 gehoekte haarkrul onder over de onderste twee vruchten en streepje
 rechtsonder in de vrucht rechtsonder

Pb6ap-P10a Zegel 2 E2
 Lichtblauwe vlek rechts op de meest linkse noot

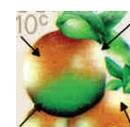
Pb6ap-P10b Zegel 3 G3 - 4
 Grijs horizontale kras over de onderste noot onder het midden

Pb6ap-P10c Zegel 4 A7, F / G1 / 2, G2
 Lichtblauw puntje in de zegelrand rechts van de "E" van "SURINAME",
 flinke gele vlek links tussen de kokosharen linksonder en rood puntje
 rechts tussen de kokosharen linksonder

Pb6ap-P10d Zegel 5 C1 – E5
 Horizontale rode rakellijnen over de bovenste vrucht

Pb6ap-P10e Zegel 11 F2, F / G0
 Rood vlekje in de linker zegelrand onder het midden en donker puntje
 links in het rode deel van de meloen

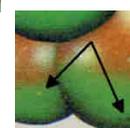
Pb6ap-P11a Zegel 3 G3
 Rode punt midden onder op de onderste grote noot

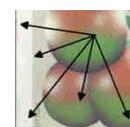
Pb6ap-P11b Zegel 4 B1
 Grijs cirkeltje linksonder aan de "5" van "35"

Pb6ap-P11c Zegel 12 H4
 Geel vlekje midden onder op de vrucht linksonder en 2 donkere vlekjes
 midden onder op de grootste vrucht rechtsonder

Op twee exemplaren op FDC's ben ik op zegel 12 ook nog in de linker zegelrand een
 blauw en twee rode puntjes tegengekomen. Dat zou kunnen betekenen dat het hier
 om een andere tekstvariant gaat, op Pb6ap-P11 trof ik deze puntjes niet aan
 (plaatslocatie D0, E0 en H0).

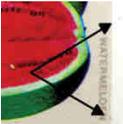
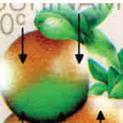
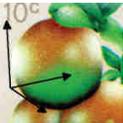

Pb6aq-P12a (T&K 6aq1) Label E18, N5, N21
 Klein blauw stipje rechts naast het embleem boven "LL" van
 "BESTELLING" en de onderste kaderlijn is links en rechts
 beschadigd

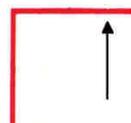
Pb6aq-P12b Zegel 1 A3
 Donker stipje boven "IN" van "SURINAME"

Pb6aq-P12c	Zegel 3	E6, H6	
	Blauw puntje in de rechter zegelrand onder het midden en grijsblauw streepje rechts van "N" van "WATERMELOEN"		
Pb6aq-P12d	Zegel 7	F1	
	2 blauwe stippen onder de meest linkse noot		
Pb6aq-P12e	Zegel 9	F0, G / H4	
	Blauw verticaal streepje in de linker zegelrand en rood vlekje rechtsonder op de onderste noot		
Pb6aq-P12f	Zegel 11	B2 – D4	
	4 tot 6 rode rakellijnen horizontaal boven over de bovenste vrucht; sommige lopen door in de bladeren er rechts naast en in de onderste rechter vrucht		
Pb6aq-P12g	Zegel 12	F2	
	Witte punt links aan de "1" van "10", donker vlekje rechts op de bovenste vrucht en rood puntje rechtsboven op de onderste linker vrucht		

Bij de hiernavolgende (plaat)fout moet ik een opmerking vooraf maken. Als men alleen op de meest zichtbare hoofdkenmerken afgaat, zoals Teunis & Kamper dat gedaan hebben, dan kun je van twee afzonderlijke plaatfouten of kenmerken spreken. Zij onderkenden fout Pb6aq2 en Pb6bq7 als twee verschillende fouten. Maar ik vermoed dat dit niet correct is. Ik denk, afgaande op de overige fouten in het boekje en op de andere afwijkingen, die ik op alle andere boekjes Pb6q tegengekomen ben, dat het hier om hetzelfde boekje uit het vel van 22 gaat, maar dat hetzij een van de plaatcilinders tussentijds is vervangen, hetzij de afwijkingen tussen 6aq2 en 6bq7 te maken hebben met de tekstvariant en dus de plaatcilinder voor de tekst die is gehanteerd. Want 6aq2 kom ik alleen tegen op Pb6aq en 6bq7 kom ik alleen tegen op Pb6bq. En dat terwijl de andere afwijkingen op beide boekjes steeds dezelfde zijn. Ik heb daarom ook hier per zegel steeds de nummers 1 en 2 per tekstvariant gehanteerd.

Pb6bq-P13a Label A4
Klein hapje links uit de bovenste kaderlijn (alleen op tekstvariant b)

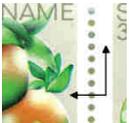
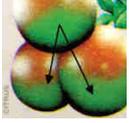
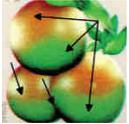
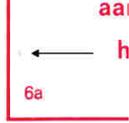

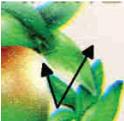
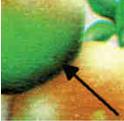
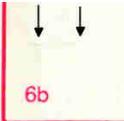
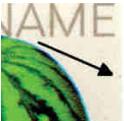
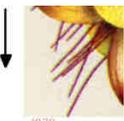
Pb6aq-P13b Zegel 5 A2
Vage donker grijze vlek links aan de rechter poot van de "U" van "SURINAME" (alle tekstvarianten, maar bij tekstvariant c zit er ook nog een blauw cirkeltje voor "35C" in de zegelrand, zie Pb6cq3).

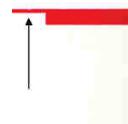
Pb6aq-P13c1 (T&K 6aq2) Zegel 7 B2, A5
Donkergrijs streepje of 2 stippen onder rechts naast de "C" van "5C" en grijs stipje onder tussen "A" en "M" van "SURINAME" (tekstvarianten a en c)

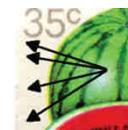
Pb6bq-P13c2 (T&K 6aq7) Zegel 7	B2	
Donkergrijs streepje onder rechts van "5C" (tekstvariant b) (soms te zien als een grijs en blauw vlekje door kleurverschuivingen)		
Pb6aq-P13d1 Zegel 11	E / F4 / 5	
Rood stipje boven in de rechter vrucht onderin (tekstvariant a)		
Pb6bq-P13d2 Zegel 11	E5, E / F4, G5	
Rode punt onder de kleine groene blaadjes rechts en extra geel vlekje linksboven en donker puntje rechtsonder op de onderste rechter vrucht (tekstvariant b)		
Pb6cq-P13d3 Zegel 11	E6, B / C0	
Rood vlekje onder de kleine groene blaadjes en (op zegel 5) blauw cirkeltje onder links voor de "3" van "35C" in de linker zegelrand (tekstvariant c)		
Pb6aq-P13e1 Zegel 12	G1 – H5	
Diagonale kras onder door de onderste twee vruchten (tekstvarianten a en c)		
Pb6bq-P13e2 Zegel 12	C2, G1 – H5, E3 / 4, G / H4 / 5	
Rode gebogen kras linksboven op de bovenste vrucht, donkere diagonale kras onder over de onderste twee vruchten naar rechts omlaag en donkere puntjes rechtsonder op de bovenste vrucht en midden onder op de onderste rechter vrucht (tekstvariant b)		
Pb6aq-P14a (T&K 6aq3) Label	K1 Was aq-P13, PB6bqT-P13	
Blauw streepje boven "6a" (cq "6b" en "6c") in het label		
Pb6bq-P14b Zegel 4	C4	
Donkere (rode) punt midden onder de kruin van de bovenste meloen (tekstvariant c)		
Pb6aq-P14c1 Zegel 7	F3 / 4	
Vaag horizontaal rood streepje boven in de grote noot onderin (tekstvariant a)		
Pb6cq-P14c2 Zegel 7	C / D4 / 5	
Flinke rozerode vlek in de grote noot onderin (tekstvariant c en 1x vaag ook bij tekstvariant b tegengekomen)		
Pb6bq-P14d Zegel 8	E5	
Blauw vlekje rechts op de meest rechtse vrucht in de middelste rij (alle tekstvarianten)		

PB6bq-P14e1	Zegel 9	A6	Grijsbruin vlekje onder rechts van de "E" van "SURINAME" (tekstvarianten a en b)	
PB6cq-P14e2	Zegel 9	A6, E5, F4	Grijsbruin vlekje onder rechts van de "E" van "SURINAME", rood puntje boven op de meest rechtse noot op de middelste rij en groen vlekje boven rechts in de onderste grote noot (de laatste alleen bij tekstvariant c)	
PB6bq-P14f	Zegel 11	C4 – B7	Diagonale grijze kras vanuit de bovenste vrucht naar rechtsboven tot onder de "E" van "SURINAME" (alle tekstvarianten)	
PB6bq-P14g1	Zegel 12	E4	Donker puntje rechtsonder in de bovenste vrucht (tekstvariant b)	
PB6cq-P14g2	Zegel 12	C1, C4, G3	Vaag grijs vlekje linksonder de "1" van "10C", klein blauw puntje rechts op de bovenste vrucht en donkere punt linksonder op de onderste rechter vrucht (tekstvariant c)	
Pb6aq-P15a1 (T&K 6aq4) Label		B / C15	Rood vlekje rechtsboven het embleem (alleen tekstvariant a)	
PB6bq-P15a2 (T&K 6bq8) Label		K1 - 4	Vage grijsrode horizontale kras boven "6a" resp. "6b" en "6c" (moeilijk te zien)	
PB6aq-P15b	Zegel 2	C1	Grijs horizontaal streepje onder "3" van "35"	
Pb6aq-P15c	Zegel 3	F6	Witte vlek op "EL" van "MELOEN"	
Pb6aq-P15d	Zegel 5	B / C6 / 7	Donker puntje op de rechter kaderrand onder de "E" van "SURINAME"	
Pb6aq-P15e	Zegel 7	A – D2	Grijze verticale kras door de "U" van "SURINAME"	
Pb6aq-P15f	Zegel 8	G0	Blauw vlekje in de linker zegelrand onder het midden	
PB6aq-P15g	Zegel 11	A5 – F6	Dunne grijze kras links vanuit de "M" van "SURINAME" tot rechts over de onderste rechter vrucht	

Pb6aq-P16a Label A19
Hapje boven uit de bovenste kaderrand vlak links naast het rode blok

Pb6aq-P16b Zegel 1 B – E1
Grijze vlekjes op de linker kaderrand tussen “35C” en de onderste meloen (komt vaker voor maar is een toevalligheid)

Pb6aq-P16c Zegel 7 A6, F0, B – E1
Donkere blauwgroene punt boven “E” van “SURINAME”, blauwe krul in de linker zegelrand onder het midden en grijze vlekjes op de linker kaderrand tussen “5C” en de middelste linker noot

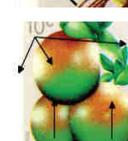
Pb6aq-P16d Zegel 8 0 – A6
2 rode stippen als diagonaal streepje boven de “E” van “SURINAME”

Pb6aq-P16e Zegel 9 E0
Blauw puntje in de linker zegelrand ter hoogte van de middelste linker noot

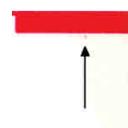

Pb6aq-P16f Zegel 11 D2, E0, C5 / 6, C1 – E4
Blauw puntje midden in de linker zegelrand, grijs vlekje boven de kleine blaadjes rechts en rode horizontale rakelkrassen over de bovenste vrucht tot in de bovenkant van de onderste rechter vrucht

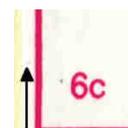

Ook hier vertonen de zegels 1 en 7 soms een horizontale grijze stippellijn door “35C” resp. “5C” over de hele zegelbreedte net als bij P19 is beschreven (zie onder rakellijnen nr. R2).

Pb6bq-P17a1 Label A23
Rood vlekje vlak onder de rode balk in de rechter bovenhoek (alleen bij tekstvariant a)

Pb6cq-P17a2 Label L0
Rood krasje in de labelrand linksboven “6C” (alleen bij tekstvariant c)

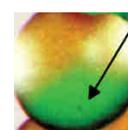
Pb6aq-P17b Zegel 1 B2
Rode punt op de rand van de meloen onder de “C” van “35C” (alleen bij tekstvariant a)

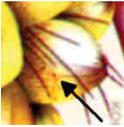
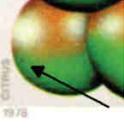
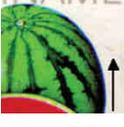
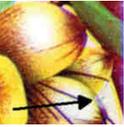
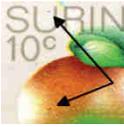
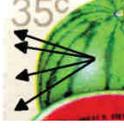

Pb6aq-P17c Zegel 2 A / B6
Breuk onder in de “E” van “SURINAME”

Pb6aq-P17d Zegel 6 E3
Donkere vlek midden onder op de grote bovenste vrucht (alleen tekstvarianten b en c)

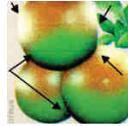

Pb6aq-P17e	Zegel 7	E / F5		
	Rode punt midden op de meest rechtse grote noot, middelste rij (alleen bij tekstvariant a)			
Pb6aq-P17f	Zegel 9	E4, E5		
	Oranjerode vlek in de kruising tussen de grote drie rechter noten en blauw streepje links op de meest rechtse noot in de middelste rij			
Pb6aq-P17g (T&K 6aq6)	Zegel 11	E5		
	Groen vlekje op de rechter vrucht onder de blaadjes (bij tekstvariant b zit ook nog een rood puntje links op de vrucht linksonder)			
Pb6aq-P17h	Zegel 12	G1		
	Donker punt je links op de onderste linker vrucht (alleen op tekstvariant a)			
Pb6aq-P18a	Zegel 4	B5 – C6		
	Diagonale grijze kras omlaag rechts vanuit de hele meloen			
Pb6aq-P18b	Zegel 5	C1		
	Watervlekje links van de hele meloen			
Pb6aq-P18c	Zegel 6	C / D6 / 7, F4 / 5		
	Lichtblauwe punt midden in de rechter zegelrand en rode vlekjes op de lichte vlek op de vrucht rechtsonder			
Pb6aq-P18d	Zegel 7	E6		
	Blauw puntje tussen de 2 meest rechtse noten (zal niet altijd zichtbaar zijn i.v.m. kleurverschuivingen)			
Pb6aq-P18e	Zegel 11	A2, D2, C / D2 / 3		
	Rood stipje in de "U" van "SURINAME" en rood vlekje links op de bovenste vrucht (ook hier zijn rode rakelstrepen te zien op de bovenste vrucht)			
PB6aq-P19a	Zegel 1	B – E1		
	Grijze vlekjes in de linker kaderrand ter hoogte van de bovenste meloen			
PB6aq-P19b	Zegel 3	A7, D0, E1		
	Blauw puntje boven in de rechter zegelrand, blauw vlekje in de linker zegelrand ter hoogte van het raakvlak van de twee meloenen en donkere olieachtige vlek op de linker rand van de onderste meloen			
PB6aq-P19c	Zegel 4	D1		
	Donker stipje links van het raakvlak tussen de beide meloenen			

PB6aq-P19d Zegel 7 B – E1
Grijze vlekjes in de linker kaderrand ter hoogte van de middelste rij noten

PB6aq-P19e Zegel 11 C1 - D4
Rode horizontale rakelkassen over de bovenste vrucht en lichtgroen vlekje rechtsonder op de onderste linker vrucht tegen de rechter vrucht aan

PB6aq-P19f Zegel 12 B / C6
Blauw vlekje rechtsonder de "E" van "SURINAME"

Soms is op zegel 2 ook nog de volgende fout te zien, maar dit vlekje is meestal weggevallen doordat het met de tanding samenvalt en dan dus precies op een tandinggat terecht komt:

Pb6aq-P19g Zegel 2 C0
Rood vlekje tegen de linker tandingrij aan, links onder "35C"

Ten slotte ben ik ook nog een exemplaar tegengekomen van tekstvariant c waarop alleen het blauwe vlekje in de linker zegelrand van zegel 3 te zien is en geen van alle andere kenmerken. Toch ga ik er vanuit dat het hier om een variant van P19 gaat omdat het boekje geen enkele afwijking vertoont die op de andere P-varianten voorkomt. Het zou kunnen zijn dat dit geldig is voor alleen de varianten van P19 die bij tekstvariant c horen omdat ik maar één exemplaar van tekstvariant c heb gezien in mijn verzameling

Pb6aq-P20a Zegel 3 F / G6
Grijs stipje links van "ER" van "WATERMELOEN"

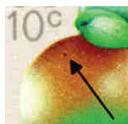
Pb6aq-P20b (T&K= 6aq9) Zegel 4 A2 / 3
Groenblauwe punt onder tussen de benen van de "R" van "SURINAME"

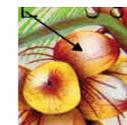
Pb6aq-P20c Zegel 5 B1, B / C6
Stipje links van de "3" van "35" en vlekje onder de "E" van "SURINAME"

Pb6aq-P20d Zegel 6 B / C2
Donker puntje linksboven in de bovenste vrucht

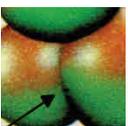
Pb6aq-P20e Zegel 9 C4
Rode 'V'-vormige haarkrul midden op de bovenste noot

Pb6aq-P20f Zegel 11 D5 / 6, E5 / 6, F4, C2 – E5
Donker puntje op de vrucht rechtsonder links van het midden, blauwe vlek midden op de kleine blaadjes rechts, rode vlek rechtsboven op de onderste rechter vrucht en rode rakelkassen over de bovenste vrucht tot in de bovenkant van de onderste rechter vrucht

Pb6aq-P20g Zegel 12 G3
Donkere punt links op de rand van de vrucht rechtsonder

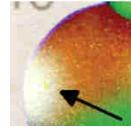
PB6aq-P21a (T&K = 6aqb) Label		K0, I – K22	
		Rood vlekje in de linker labelrand onder het midden en hap rechts uit de rechter kaderrand onder het midden	
Pb6aq-P21b	Zegel 2	A0	
		Blauw puntje (varieert in grootte) in de zegelrand boven links voor de "S" van "SURINAME"	
PB6aq-P21c	Zegel 3	E6, F6	
		Witte punt onder rechts van de bovenste meloen en "W" van "WATERMELOEN" is rechtsboven verlengd met grijze punt	
PB6aq-P21d	Zegel 4	C1	
		Grijsblauw vlekje links van de bovenste meloen	
PB6aq-P21e	Zegel 9	C6	
		Groene punt op het palmbblad rechts	
PB6aq-P21f	Zegel 10	G0 / 1	
		Donker puntje op de kaderrand linksboven "1978"	
Pb6aq-P21g	Zegel 11	C1 – D4	
		Horizontale rode rakellijn over de bovenste vrucht (dit zijn dezelfde lijnen als op Pb6aq-P12d, ze lopen hier echter niet door in de vrucht rechtsonder)	
Pb6bq-P22a	Label	J7	
		Gele vlek boven de "D" van "HOUD" (tekstvariant a), boven de "P" van "POSTZEGELBOEKJES!" (tekstvariant b) en rechtsboven de "W" van "WORDT" (tekstvariant c)	
Pb6bq-P22b	Zegel 7	C3, E2 - 3	
		Rood stipje rechtsonder tussen de nerven van het palmbblad en horizontale grijze kras door de linker twee grote noten in het midden	
Pb6bq-P22c	Zegel 9	C / D5, F4 - 5	
		Rode punt rechts op de grote bovenste noot en flinke rode vlek onder de haren op de noot daaronder	
Pb6bq-P22d	Zegel 10	C / D1 / 2, G3	
		Donkere punt links op het grote palmbblad en bruin puntje midden op de onderste vrucht	
Pb6bq-P22e	Zegel 11	B5 – C6	
		Grijze horizontale kras links op de bovenste vrucht	

Pb6bq-P22f

Zegel 12

C / D1 / 2

Geel vlekje links op de bovenste vrucht

T&K 6aq5

Volgens het werkje van Teunis & Kamper uit 2012 moet er ook nog een fout bestaan die zij Pb6aq5 genoemd hebben. Het gaat daarbij om een groenblauw vlekje in de zegelrand voor "S" van "SURINAME". Maar ik heb meer dan 50 exemplaren van Pb6aq en ruim 60 exemplaren van Pb6bq en 6cq gezien en geen enkele keer ben ik deze fout tegengekomen. Sterker nog, ik denk dat hij niet bestaat. Ook in de collectie van Henk Teunis kwam ik hem niet tegen en alle exemplaren van 6q die ik wel gezien heb passen in de opsomming van 11 verschillende exemplaren zoals ik ze hierboven heb omschreven. Ik denk dus dat 6aqT5, zoals Teunis & Kamper die noemden, niet bestaat, of hooguit als secundaire fout.

Kenmerken of plaatfouten

Per saldo ben ik bij Pb6 21 varianten tegen gekomen, 10 van de p-variant en 11 van de q-variant. Maar tot op heden heb ik alle in mijn bezit zijnde boekjes Pb6 in deze 21 variaties kunnen plaatsen. Dat is niet logisch, gelet op de gehanteerde velgrootte moeten het er dan 22 zijn, of het moet zo zijn dat één van de varianten van Pb6p 2 maal per vel voorkomt. Maar van die variant zou ik er dan veel meer moeten aantreffen naar verhouding dan van de andere varianten en dat is niet zo. Dus ik vermoed dat P6pD9 en Pb6p-D10 in werkelijkheid ook terugkerende kenmerken zijn en dat ik er nog een niet ben tegengekomen. En daarmee zijn alle omschreven fouten ook hier geen plaatfouten wat mij betreft, maar specifieke kenmerken van 22 verschillende boekjes per drukvel.

Kleurverschuivingen

Veel voorkomend op dit boekje, een fenomeen dat ook bij boekje Pb5 te zien is, is het feit dat de kleurdruk niet altijd precies op de juiste plaats is aangebracht. Er ontstaan dan kleurranden zoals bijvoorbeeld te zien is op bijgaand beeld waar de meloenen linksboven een blauwe rand vertonen en rechtsonder een gele rand. Ook dit is een teken van een niet erg nauwkeurige drukgang.

Een ander, soortgelijk fenomeen is het ontbreken van een deel van de blauwe kleur op zegels waarin de noten zijn afgebeeld. Nevenstaande foto heb ik uit boekje Pb6ap-P3 waarin op zegel 1 bovenin een gele band in plaats van een groene band te zien is. Dat betekent dat hier de blauwdruk deels ontbreekt.

Kaftfouten op Pb6

Onderstaand heb ik, naar analogie van de eerdere hoofdstukken, de kaftfouten op Pb6-boekjes op een rij gezet. Ook nu zijn er weer terugkerende fouten en fouten waarvan ik tot op heden slechts één exemplaar gevonden heb (toevalligheden).

Pb6ap-KP1 (aangetroffen met fout P1, P6, P8 & P15)

Kaft, zegelzijde J3 – 4 (rnd)

De handgreep van de rechter hoorn is vet

Dit is een kaftplaatfout.

Pb6ap-K2 (aangetroffen met fout P1)

Kaft, labelzijde K / L10, I 25 / 26 (rnd)

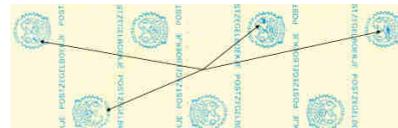
"P" van "POSTZEGELBOEKJE" is vervormd en blauwe vlek door "TZ" van "POSTZEGELBOEKJE"

Pb6ap-K3 (aangetroffen met fout P2)

Kaft, labelzijde I4, T3 / 4 (rnd)

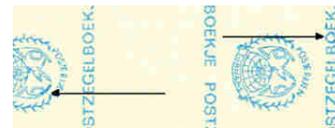
De hoornrand van de linker hoorn is dicht, een groot deel van de vogel ontbreekt, flinke vlek in de rechter hoorn en flinke vlek midden op de wereldbol

Pb6ap-KP4 (aangetroffen met fout P6)

Kaft, labelzijde J22, L10 (rnd)

Streepje door de 2de "O" van "POSTZEGELBOEKJE" en vet mondstuk van de rechter hoorn

Pb6ap-KP4a (aangetroffen met fout P5 & P6)

Kaft, labelzijde I1 – J2, J22, L10 (rnd)

Streepje door de 2de "O" van "POSTZEGELBOEKJE", vet mondstuk van de rechter hoorn en blauwe vlek door de "K" van "BOEKJE"

Dit is een kaftplaatfout.

Pb6bT-K5 (aangetroffen met fout P15)

Kaft, zegelzijde D / E8 (rnd)

Breuk in de "P" van "POSTERIEN" in het 2de embleem rechts

Pb6aq-KP6 (aangetroffen met fout P12 en ZWP 33)

Kaft, zegelzijde L – M20 / 21 (rnd)

Bovenkant van de handgreep van de rechter hoorn is dicht (dit is niet dezelfde als KP1)

Dit is een kaftplaatfout.

Pb6bqT-K7 (aangetroffen met fout P13)

Kaft, labelzijde E11 (rnd)

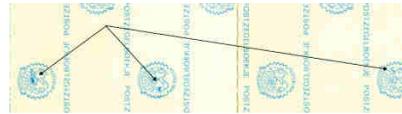
Breuk in de radiaallijnen van de wereldbol in het embleem in de hoek

Pb6aq-KP8 (aangetroffen met fouten P2 & P15)

Kaft, labelzijde I4-5, T3 / 4, J14 (rnd)

Blauwe horizontale vlek op de rechter hoorn, blauwe vlek midden op de wereldbol en dicht gelopen mond aan de linker hoorn (zegelzijde)

Dit is een kaftplaatfout.

Ik heb ook een variant aangetroffen waarbij de blauwe vlek op de rechter hoorn ontbreekt, maar waar wel de andere twee variaties op voorkomen (Pb6bq-KP8a).

Pb6aq-K9 (aangetroffen met fout P18)

H – J17 (rnd)

Kaft, labelzijde

De letters "BOE" van "BOEKJE" in de kaft (links) lopen uit naar boven

Pb6cq-K10 (aangetroffen met fout P22)

Kaft, labelzijde C – D18 (rnd)

Horizontale kras onder door de rechter hoorn tot over de wereldbol

Pb6cq-K11 (aangetroffen met fout P14)

Kaft, zegelzijde E9 (rnd)

Handvat van de hoorn is dicht

Pb6bq-K12 (aangetroffen met fout P14)

Kaft, labelzijde E15 (rnd)

Blauwe vlekken onder in de linker maretak en de mond van de linker hoorn

Pb6bq-KP13 (aangetroffen met fouten P8 en P14)

Kaft, labelzijde E15 (rnd)

Flinke blauwe vlek tussen de vogelkop en de wereldbol

Dit is een kaftplaatfout.

Pb6cq-K14 (aangetroffen met fout P17)

Kaft, labelzijde

Blauwe kras door "ZEGE" van "POSTZEGELBOEKJE"

Pb6cq-K15 (aangetroffen met fout P17)

Kaft, zegelzijde

Haarkras door "OS" van "POSTZEGELBOEKJE"

Pb6bq-K16 (aangetroffen met fout P17)

Kaft, zegelzijde

"RIJ" van "POSTERIJEN" ontbreekt deels

(deze fout komt ook bij andere boekjes voor zoals boekje Pb5)

Pb6bq-K17 (aangetroffen met fout P17)

Kaft, labelzijde
"P" van "POSTERIJEN" is dichtgelopen
(deze fout komt ook bij andere boekjes voor zoals boekje Pb5)

Pb6bq-K18 (aangetroffen met fout P18)

Kaft, zegelzijde E10 – D10 / 11 (rnd)
Kras door "SUR" van "SURINAME"

Pb6cp-K19 (aangetroffen met fout P5)

Kaft, zegelzijde K / L17, L17, M17 (rnd)
3 blauwe vlekken op de snavel en op het handvat van de rechter hoorn

Pb6bp-K20 (aangetroffen met fout P1)

Kaft, labelzijde L22 (rnd)
Blauw vlekje als vulling boven in de rechter hoorn

Pb6bp-KP21 (aangetroffen met fout P1 (2x))

Kaft, zegelzijde K16 (rnd)
Blauw krasje / vlekje in de wereldbol links van het midden
Dit is een kaftplaatfout.

Pb6aq-K22 (aangetroffen met fout P..)

Kaft, beide zijden E12, B - C14, C16, D - E19 (rnd)
Opening van de hoorn is vet, "TZ" van "POSTZEGELBOEKJE" vet, handvat van rechter hoorn vet en krasje door "JE" van "POSTZEGELBOEKJE"

Rakellijnen op Pb6

Bij Pb6 ben ik de volgende rakellijnen tegengekomen. Ook hier gaat het steeds om dezelfde rakelijlijn maar de plaats in het beeld verschilt (zie voor voorbeelden ook in hoofdstuk 2 waar het fenomeen van de rakellijnen uitgebreid aan bod komt):

Pb6q-R1 (Aangetroffen op boekje met fout P15)

Verticale lichtblauwe rakelkras vanuit de bovenste kaderlijn op het label en de zegels in de rechter (bovenste rij)

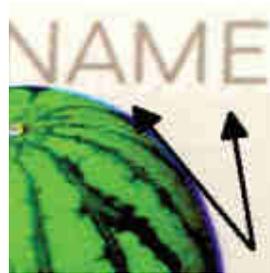

Pb6q-R2 (Aangetroffen op boekjes met fouten D10, P16 & P19)

Grijze stippelijlijn over de hele zegel, boven "SURINAME" (in dit voorbeeld), maar ook aangetroffen door de waardecijfers, steeds op zegels 1 en 7 of een van beide.

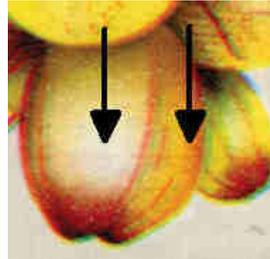
Grijze horizontale stippellijn vlak onder "AME"
van "SURINAME"

Pb6p-R3

Op sommige zegels (steeds zegel 5 of 10 met citrus-
vruchten) zijn rode horizontale krassen te zien. In feite
kunnen dit ook rakelkrassen zijn, ware het niet, dat ze
op alle zegels van de beschreven variant voorkomen.

Maar op een exemplaar van P6 trof ik een rode rakellijn
die verder niet op P6 voorkomt over de onderste noot
in zegel 3:

H3.7 Plaatfouten & andere afwijkingen Boekje Pb7

Boekje Pb7 "Verkort de wachttijden aan het loket. Wees kort en zakelijk!" (Uitgegeven 2 oktober 1985)

Kleur van het kaftmotief: Licht grijs

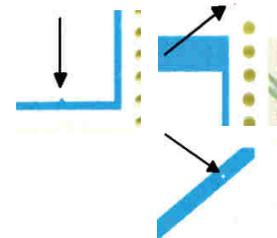
Papier: normaal, zonder watermerk en zonder fosfor of ander soortgelijk kenmerk

Volgens Teunis & Kamper bestaan er ook van dit boekje exemplaren waarvan de kaft flink versneden is, zowel met als zonder Telblok (Pb7-K1 & Pb7T-K1).

Verder vertoont dit boekje een eigenaardigheid. Het jaartal links onder de zegels is bij de zegels waarop de cacaobonen zijn afgebeeld steeds '1985' maar op de zegel waarop de bananen (bacove) zijn afgebeeld, staat het jaartal '1978'. Ook het lettertype dat voor de jaartallen is gehanteerd verschilt.

Pb7-P1a Label 015 / 16, N14
Blauw puntje als bult op de onderste kaderrand en rood puntje in de rechterbovenhoek buiten het kader

Pb7-P1b (T&K nr Pb7-1) Andreaskruis G6
Witte stip in het rechterbovenbeen van het kruis

Teunis & Kamper noemen in hun publicatie alleen de witte stip in het kruis. Maar in mijn bezit zijn twee exemplaren waarop ook de fouten op het label in beide gevallen voorkomen.

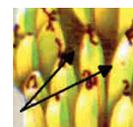
Pb7-P2a Zegel 3 H2
Grijs puntje links naast het onderste deel van de stam

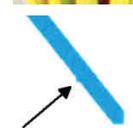
Pb7-P2b Zegel 5 A1
Violette vlek in de "S" van "SURINAME"

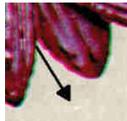

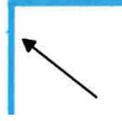
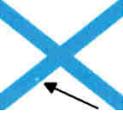
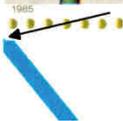
Pb7-P2c Zegel 7 E2 / 3, E3 / 4
Rode vlek en rood krasje erboven op de bananen in de op een na onderste rij

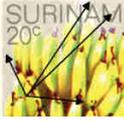
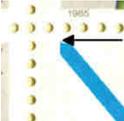
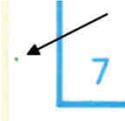
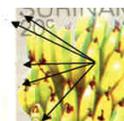
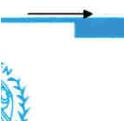

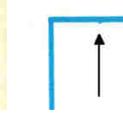
Pb7-P2d Kruis G5
Bult onder aan de rechteronderkant van het kruis

Pb7-P3a	Zegel 2	F5, G5		
	2 witte punten rechts en rechtsonder van de 3de boon van links af			
Pb7-P3b	Zegel 3	F / G2, G2		
	2 witte punten onder links van de stam			
Pb7-P3c	Zegel 4	A2		
	Grijs krasje onder in de "R" van "SURINAME"			
Pb7-P3d	Zegel 5	H4, H4 / 5, H6		
	Paarse stipjes links van de "O" van "CACAO", en 2 maal op de onderste kaderlijn rechts van het midden			
Pb7-P3e	Zegel 7	E / F3 / 4		
	Groen puntje op de middelste banaan van de 2de rij van onderen			
Pb7-P4a	Label	I8		
	Bultje links aan de "L" van "LOKET"			
Pb7-P4b	Zegel 1	H4 / 5		
	Witte vlek midden onder de rechter boon op de onderste rij			
Pb7-P5a	Zegel 3	H6		
	2 Paarse puntjes aan weerszijde van "AO" van "CACAO"			
Pb7-P5b	Kruis	C7		
	Paarsrood puntje in de rechter zegelrand boven het midden			
Pb7-P6a	Label	H11		
	Blauw vlekje rechtsonder de "J" van "WACHTTIJDEN"			
Pb7-P6b	Zegel 3	H3		
	Gele punt in de onderste kaderrand rechts van de stam			
Pb7-P6c	Zegel 5	D2, F1		
	Paarsrood puntje onder de grootste linker boon en blauw puntje rechtsboven op diezelfde boon			
Pb7-P6d	Zegel 6	A3		
	Paars puntje boven in de "R" van "SURINAME"			
Pb7-P6e	Zegel 7	03, A4, A / B4, C2 / 3, E5, F5		
	Bruine stippen op de 3 ^{de} en 4 ^{de} banaan en rode vlek links op de 6 ^{de} banaan van links af op de 2de rij van onderen, blauw vlekje tussen de tanding boven "IN" van "SURINAME", groen puntje onder de "A" van "SURINAME" en de stam van de banaan is blauwachtig in plaats van paarsachtig			

Pb7-P6f	Kruis	F2	
	Paarsrood puntje linksonder het midden van het kruis		
Pb7-P7a	Label	01	
	Blauw puntje naar links boven aan de linker kaderlijn		
Pb7-P7b	Zegel 3	G / H1	
	Paars vlekje in de linker onderhoek		
Pb7-P7c	Zegel 5	B2	
	Groenblauwe punt aan de tak rechts van "30C"		
Pb7-P7d	Zegel 6	A2	
	Paars vlekje tussen "U" en "R" van "SURINAME"		
Pb7-P7e	Zegel 7	B1, D / E3, H5	
	Blauw puntje rechtsboven aan de "0" van "20C", rode vlek linksonder op de middelste banaan in de 3de rij van onderaf en witte punt rechtsonder de tros		
Pb7-P7f	Kruis	D3	
	Wit vlekje linksonder het midden van het kruis		
Pb7-P8aR1	Zegel 2	E1, E6, G / H5	
	Witte punt midden onder de onderste twee bonen rechts en donkergrijze vlekken aan weerszijde van de buitenste twee bonen		
Pb7-P8b	Zegel 3	A3	
	Blauw vlekje op de stam tussen "I" en "N" van "SURINAME"		
Pb7-P8c	Zegel 5	E6	
	Grijze vlek rechts van de grootste boon tegen de kaderrand		
Pb7-P8d	Zegel 7	A5	
	Donkergrijs vlekje rechts in de "M" van "SURINAME"		
Pb7-P8e	Kruis	00	
	Kleuruitloper linksonder aan de linker onderpunt van het kruis		
Pb7-P9a	Zegel 2	B6	
	Witte vlek midden onder "ME" van "SURINAME"		
Daarnaast vond ik op één exemplaar (is daarmee een toevalligheid)			
	Grijs puntje in de zegelrand boven links van "3" van "30", 2 donkere puntjes aan de zegelrand linksonder de "3" van "30", wit vlekje boven op de linker vrucht en wit puntje rechtsonder op de achterste vrucht		

Pb7-P9b	Zegel 3	C5	2 grijze puntjes rechtsonder bij de kleinste vrucht boven (toevalligheid, slechts eenmaal aangetroffen)	
Pb7-P9c	Zegel 7	04, A5, C1, E5	Blauwe punt in de zegelrand boven de "A", grijze punt rechts in de "M" van "SURINAME", watervlekje linksonder de "2" van "20" en donkere punt onder op de banaan op de 2de rij recht onder de "A" van "SURINAME"	
Pb7-P9d	Andreaskruis	01	De linker bovenpunt van het kruis loopt uit in een blauw lijntje	
Pb7-P10a	Zegel 1	B1	Grijs vlekje onder in de "3" van "30"	
Pb7-P10b	Zegel 2	B / C7, D6	Grijze vlek rechts aan de rechter kaderlijn boven het midden en grijze vlek midden aan de rechter kaderlijn (toevalligheden)	
Pb7-P10c	Zegel 4	F / G2	Rode vlek linksonder op de onderste boon	
Pb7-P10d	Zegel 5	D6 / 7	Grijze vlek midden aan de rechter kaderlijn (toevalligheid)	
Pb7-P10e	Zegel 7	A – B6	Witte vlek aan de kaderlijn rechtsonder de "E" van "SURINAME"	
Pb7-P11a	Label	M0, E / F15	Groene punt in de labelrand boven links van "7" en haakje rechts aan de rechter kaderlijn boven het midden (de punt is soms weggevallen door een smallere snit links)	
Pb7-P11b	Zegel 1	C3 / 4	Blauwe vlek linksboven op de grootste cacaoboon	
Pb7-P11c	Zegel 7	A1, B0, D0, E1, G1	4 violette puntjes linksonder op de "S" van "SURINAME", boven en rechtsmidden in de linker zegelrand en links aan de middelste rij bananen en rode punt boven op de meest linkse banaan van de onderste rij	
Pb7-P12a	Label	012 – 13	Horizontaal blauw krasje linksboven het blauwe blok in de rechter bovenhoek	

Pb7-P12b	Zegel 1	B5, D4, E0, H6	
<p>Paarse vlek links op de grootste boon rechts, zwarte punt midden onder aan de "M" van "SURINAME", witte vlek links van "AO" van "CACAO" en grijs stipje in de linker zegelrand onder het midden</p>			
Pb7-P12c	Zegel 3	B6, E – F6	
<p>Blauw puntje linksonder de "E" van "SURINAME" en witte vlekken als inham rechts van de punt van de grootste rechter boon</p>			
Pb7-P12d	Zegels 2 en 5	E6	
<p>Grijze vlek tegen de kaderrand rechts van de grootste rechter boon (dit lijkt dezelfde afwijking te zijn als Pb7-P10b en Pb7-P10d en valt dan waarschijnlijk beter te classificeren in de categorie rakellijnen en andere kleuruitlopers)</p>			
Pb7-P12e	Zegel 6	D / E7	
<p>Blauw stipje in de rechter zegelrand, rechts van de grote boon</p>			
Pb7-P12f	Zegel 7	A1, A2	
<p>Witte punt linksonder aan de punt van de "S" en witte punt in de "U" van "SURINAME"</p>			
Pb7-P13a	Label	A2	
<p>Lichtblauw puntje omlaag links aan de bovenste kaderlijn</p>			
Pb7-P13b	Zegel 1	F1	
<p>Witte punt onder de meest linkse boon</p>			
Pb7-P13c	Zegel 4	G5	
<p>Paars vlekje links van de 1ste "A" van "CACAO"</p>			
Pb7-P13d	Zegel 7	A6, H1 / 2	
<p>Witte punt rechts van de "E" van "SURINAME" en wit cirkeltje boven "78" van "1978"</p>			
<p>In een geval van P13 is op zegels 2 en 5 te zien een: (plaats E1)</p>			
<p>Grijs vlekje links aan de meest linkse boon tot in de zegelrand (dit is waarschijnlijk een kleuruitloper)</p>			
Pb7-P14a	Zegel 1	05, C / D1 / 2	
<p>Grijs vlekje in de zegelrand boven de "M" van "SURINAME" en grijs vlekje vlak boven de meest linkse boon</p>			
Pb7-P14b	Zegel 4	B6	
<p>Grijsblauw vlekje onder de "E" van "SURINAME"</p>			

Pb7-P14c Zegel 6 E0
Blauw krasje in de zegelrand links van de meest linkse boon

Pb7-P14d Zegel 7 A1, D4, D5, G5
Paars puntje boven in de "S" van "SURINAME", 2 rode vlekken op 2 bananen in de derde rij van onderaf en donker puntje rechts op de 3de banaan van rechts in de onderste rij

De kaft van dit boekje is links vetter gedrukt en rechts juist vrij mager alsof de inktcassette halverwege de drukgang is vervangen.

Verder komen de volgende druktoevalligheden voor, het wachten is hier nog op een tweede exemplaar met dezelfde soms goed met het blote oog zichtbare foutjes.

Pb7-D1a Zegel 3 04, C5 / 6
Violet puntje in de zegelrand boven de "A" van "SURINAME" en violet puntje rechtsboven de vruchten onder de "E" van "SURINAME"

Pb7-D1b Kruis A7
Violet puntje boven rechts van het kruis

Pb7-D2a Zegel 1 B / C1
Paars puntje rechtsonder de "3" van "30"

Pb7-D2b Zegel 4 B1
Diagonaal krasje onder de "S" van "SURINAME"

Pb7-D2c Zegel 5 G2 / 3, G / H2
Witte vlek en rood stipje links naast de stam onderin

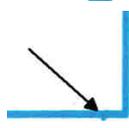
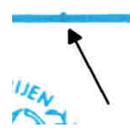
Pb7-D2d Zegel 7 G4
2 rode puntjes op de vierde banaan van rechts af in de onderste rij

Pb7-D2e Kruis D1
Rood stipje links van het kruis

Pb7-D3a Label A9, N14
2 blauwe bultjes aan de kaderlijnen, 1 boven aan de bovenste rechts van het midden en 1 onder aan de onderste rechts

Pb7-D3b Zegel 2 D6
Grijze punt links aan de rechter zegelrand naast de grootste rechter boon

Pb7-D3c Zegel 3 H6
Witte vlek rechts van de "O" van "CACAO"

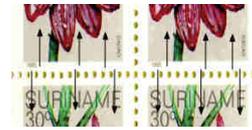
Pb7-D3d	Zegel 4	F6	
Rood vlekje als breuk linksonder op de grootste boon rechts			
Pb7-D3e	Zegel 5	D6, G5 / 6	
Grijze vlek rechts van de grootste rechter boon aan de kaderlijn en witte punt links van de 1ste "C" van "CACAO"			
Pb7-D3f	Zegel 7	C2 / 3	
Bruin puntje rechts op de vierde banaan van links bovenste rij			
Pb7-D4a	Zegel 4	A – B4	
Verticale grijze rakelkras boven in beeld rechts door de "N" van "SURINAME"			
Pb7-D4b	Zegel 5	H3	
Rode vlek onder aan de kaderrand rechts van de stam (kan een vuiligheid in het papier zijn)			
Pb7-D4c	Zegel 7	E4	
Bruin puntje rechts op de vierde banaan van rechts, 2de rij van onderen			
Pb7-D5a	Zegel 3	A3, C1 / 2, C2	
Paars puntje op de stam boven de "I" van "SURINAME", grijsblauw vlekje onder de "0" van "30" en wit vlekje daar weer onder			
Pb7-D5b	Zegel 7	H3 / 4	
Blauw en roodpaarse vlek rechts van de stam van de bananentros			
Pb7-D6a	Zegel 1	G6	
Wit vlekje rechtsboven aan de 1ste "C" van "CACAO"			
Pb7-D6b	Zegel 4	D1	
Violette rakelkras boven aan de meest linkse vrucht en blauw lijntje er links naast			
Pb7-D6c	Zegel 6	B – C2	
Blauwe veegachtige krul onder "C" van "30C"			
Deze afwijkingen trof ik aan op een FDC, ik kan dus niet stellen of en zo ja welke fout op het label hierbij hoort.			

Het is al eens eerder gezegd, maar toch wil ik het hier nog een keer benadrukken. Met 14 terugkerende afwijkingen (kenmerken of plaatfouten, "the jury is still out"), en 6 toevalligheden, die mogelijk ook een kenmerk of plaatfout kunnen zijn, doch waarvan ik geen tweede exemplaar gezien heb, is het ook hier goed mogelijk, dat er uiteindelijk 22 verschillende boekjes van nr 7 bestaan. Feit is, dat ik nog geen enkel boekje nr 7 gevonden heb dat niet van de een of andere afwijking was voorzien. Ik ben benieuwd wat u zelf in uw verzameling ter bevestiging aantreft.

En dan nog een toevalligheid die echt een toevalligheid is, maar die wel in allerlei varianten vaker voorkomt:

Pb7-D7 Zegels 2 en 5 E0

Grijze vlek naar links vanaf de meest linkse boon tot in de zegelrand (zegels 2 en 5)

Dit lijkt op de grijze vlekjes die onder bij P7-P12d zijn beschreven, maar nu zitten ze links aan de linker kaderlijn. Dit zijn naar alle waarschijnlijkheid wat groot uitgevallen kleuruitlopers. Op dit boekje komen verder geen afwijkingen voor, waarmee het dus mogelijk is dat één van de 22 boekjes er een is zonder afwijkingen.

Kaft(plaat)fouten op Pb7

De kleur van de kaft van dit boekje is vaak erg licht. Daarmee zijn fouten op de kaft moeilijk te herkennen. Onderstaande foto is een zeer scherpe foto, met dank aan Martin Cloose, van de kaft inclusief telblok en een fout op het boekje:

foto M Cloose

Pb7-K1 (aangetroffen met fout ??)

Kaft, labelzijde
Vlek links midden in de wereldbol

K / L21 (rnd)

foto M Cloose

Rakellijnen op Pb7

Bij Pb7 ben ik de volgende rakellijnen tegengekomen. Ook hier gaat het steeds om dezelfde rakelijlijn maar de plaats in het beeld verschilt (zie voor voorbeelden ook in hoofdstuk 2 waar het fenomeen van de rakellijnen uitgebreid aan bod komt):

Pb7-R1 (aangetroffen met fout P8 & P13)

Zegels 2 en 5

Horizontale grijze rakelstreep over beide zegels door de onderkant van de onderste twee bonen; dezelfde rakelijlijn loopt ook over zegels 3 en 6, net onder "SURINAME" maar is daar minder goed zichtbaar.

H3.8 Plaatfouten & andere afwijkingen Boekjes Pb8, 9 & 10

Van de boekjes 8 tot en met 10 heb ik nog te weinig materiaal gezien om te kunnen aangeven of en zo ja welke plaatfouten en / of druktoevalligheden er op deze boekjes voorkomen. Volstaan wordt daarom vooralsnog met het weergeven van de boekjes zelf en van de verder nog voorradige technische informatie over deze boekjes. De omschrijving van de beeltenissen op de zegels is terug te vinden in hoofdstuk 2.

Boekje Pb8 “Postzegelboekjes, voor uw gemak.” (Uitgegeven 30 april 1996)

Kleur van het kaftmotief: roze, rood en blauw, zie foto

Papier: gegomd zegelpapier met offset coating

Druktechniek: vierkleurenoffset

Boekje Pb9 “Suriname-Suralco a long lasting relationship 1916 – 1996 Suralco LLC” (Uitgegeven 18 december 1996)

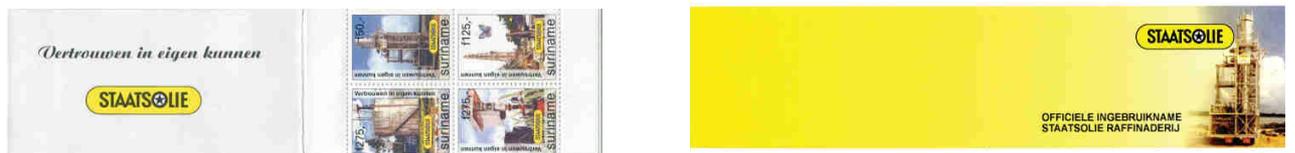
Boekje 9, maar met blauwe balk rechtsonder op het label (foto collectie Kamper)

Boekje Pb9a “Suriname-Suralco a long lasting relationship 1916 – 1996 Suralco LLC” (Uitgegeven 18 december 1996)

Kleur van het kaftmotief: roze, rood en blauw met zwarte tekst, zie foto hierboven

Papier: gegomd zegelpapier met offset coating

Druktechniek: vierkleurenoffset

Boekje Pb10 “Vertrouwen in eigen kunnen - Staatsolie” (Uitgegeven 15 augustus 1997)

Kleur van het kaftmotief: Geel en veelkleurig

FDC nr.: E208

Papier: gegomd zegelpapier met offset coating

Druktechniek: vierkleurenoffset

H4. Ten slotte

De eerste voorloper van dit stuk was een boekcommentaar op de publicatie van de heren Teunis en Kamper. Daarna is dit werkstuk, naarmate er meer materiaal beschikbaar kwam, exponentieel gaan groeien. Voor degenen die deze voorpublicaties gezien hebben is het van belang om te weten dat enkele nummers uit die publicaties zijn aangepast in dit voor u liggende stuk.

In de eerste editie van deze publicatie heb ik over deel I en een daarna nog te publiceren deel II gesproken. Dat bleek bij nader inzien niet alleen niet logisch, maar ook niet handig. In dit deel zijn bovendien sommige druktoevalligheden gepromoveerd tot een plaatfout, omdat ik in de tussentijd meerdere exemplaren van de destijds als druktoevalligheid aangemerkte fout heb gezien. Zo is Pb2a-D11 nu Pb2a-P7 geworden en heb ik een nieuwe Pb2b-D11 opgenomen. Ik ben mij ervan bewust dat dit tot verwarring kan gaan leiden, maar aangezien het hier “work-in-progress” betreft, is dit wel de meest logische manier van werken om te voorkomen dat gaandeweg allerlei nummers als “vervallen” moeten worden aangemerkt. Ik heb het daarom bij de 2de editie gehouden in plaats van deel II. U zult in deze editie ook de volledige tekst van de 1ste editie aantreffen.

En verder zal ik de eerste zijn om toe te geven, dat lang niet alle in dit boekje opgenomen afwijkingen met het blote oog te zien zijn. Maar sommige wel degelijk.

Ook dit stuk is verre van compleet. Ik houd mij dan ook bij de lezer dezes aanbevolen voor aanvullingen en opmerkingen. De heren De Rooy en Hali, en nadien de heren Teunis en Kamper verdienen een bijzonder compliment voor het feit, dat zij als eerste de stap hebben gezet om deze voor de filatelist bijzonder interessante postzegelboekjes van Suriname te onderzoeken en er een gedegen publicatie over op te zetten. Ik hoop dat dit boekwerkje een volgende stap kan zijn voor verder onderzoek om uiteindelijk te komen tot een complete studie van de postzegelboekjes van Suriname. Voor de verzamelaar van plaatfouten is dit in elk geval een bijzonder interessant gebied, al was het maar omdat er heel veel verschillende afwijkingen op voorkomen en het materiaal tegen relatief lage kosten te verkrijgen is.

Slot, het maken van scans

En dan, tot slot, nog een opmerking over het maken van scans en foto's. Veruit het grootste deel van de foto's, die ik in dit stuk heb opgenomen zijn met een scanner gemaakt. Je geeft dan aan hoe scherp de foto moet zijn. Ik heb 600 dpi als maatstaf gekozen. Dat je daarbij regelmatig voor gek gehouden wordt moge de volgende twee voorbeelden aantonen. Op verschillende scans vond ik twee fouten die regelmatig terugkeerden maar daarbij wel volkomen onlogisch waren. De eerste is een mesvormige grijze vlek, vrijwel altijd op zegel 4 van boekjes 5 en 6, maar lang niet altijd op hetzelfde type:

Pb5aq-P2e

Zegel 4

C1 – D3

Met flinke mesvormige verkleuring midden over de op 2 na hoogste vrucht tot over de stam

En de tweede afwijking is een roseoranje kleurbaan, meestal over de onderste rij zegels (maar soms ook over de bovenste rij):

Op de zegels 7 tot en met 11 (zie de foto hiernaast is een verticale roze balk van enkele millimeters dikte te zien, die door de "R" van "SURINAME" heen omlaag loopt. Ik heb de streep meerdere malen aangetroffen, maar niet altijd even helder zichtbaar als op het beeld hiernaast. Het probleem is dat de drukrichting van de boekjes haaks staat op de richting van deze kleurbaan. Dit kan dus in feite niet. En inderdaad, bij nadere bestudering met een vergrootglas blijkt de streep helemaal niet voor te komen. Waarschijnlijker is het dat de streep is ontstaan tijdens het scannen door een storing in mijn scanner.

Beide afwijkingen zijn feitelijk onjuist. Het gaat hier steeds om een vuiltje op het scanscherm of een storing in de scanner zelf. Ik heb de fouten nadien nagekeken op de boekjes zelf, met een eenvoudig vergrootglas en ik kwam deze fouten feitelijk dan nooit tegen. Scannen met 600 dpi en een vuile glasplaat levert heel veel foutjes op, maar dat zijn dan wel vaak vuiligheden, die niet op de boekjes zelf voorkomen.

Een gewaarschuwd mens telt voor twee!

Den Haag, Mei 2021, 3de editie

(1ste voorpublicatie is gepubliceerd op 29 december 2015, de 2de voorpublicatie op 14 juli 2017, de 1ste editie op 15 april 2019 en de 2de editie in januari 2021)

Gijsbrecht K. Van Dommelen - dommelen@vladeracken.nl

Bestemd voor publicatie op de website van VHF, Verenigde Haagse Filatelisten en, indien gewenst, voor de Variant en de website van de Vereniging De Plaatfout, evenals de website van de Studiegroep Zuid-West Pacific, uiteraard steeds onder vermelding van de bron.

De eerste editie van dit boekwerkje is voor het eerst gepresenteerd op de Nationale Tentoonstelling van Gouda, in april 2019.

Copyright berust bij G.K. van Dommelen

Bronnen:

Postzegelboekjes (van Suriname); plaatfouten en andere variëteiten

Henk Teunis en Teus Kamper, 2012

Noord Hollands Archief, Haarlem (postwaarden collectie, Museum Joh. Enschede)

Website Studiegroep Zuid-West Pacific;

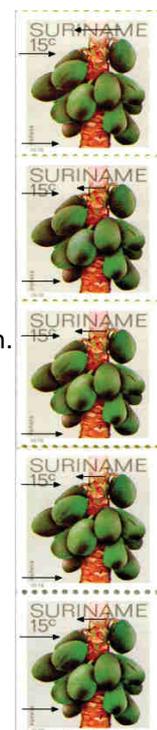
<http://www.studiegroep-zwp.nl/>

De Rooy - Hali Katalogus Automaatboekjes Suriname Ned. Antillen en Indonesië 1982 / 1983

Zonnebloem Suriname Catalogus 2016

Foto's van twee maximumkaarten

<http://www.philaromax.nl>

Met dank aan Martin Cloose, Ad Kollen, Jan Smith, Ruud Verberne en Walter de Rooy, mede-verzamelaars ook op dit terrein en aan René Hillesum.

De in dit stuk opgenomen foto's komen uit vier externe bronnen, te weten de collecties van Martin Cloose, Jan Smith & Teus Kamper, de Katalogus van De Rooy – Hali en het boekwerkje uit 2012 van Teus Kamper en Henk Teunis, maar voor het overgrote deel uit de eigen collectie van de auteur.

© G.K. van Dommelen